

דבריו הכנסת

23

ישיבות ק"צ - קצ"ג / ז' - ט' בניסן התשמ"ג / 21 - 23 במרס 1983

כג/מושב שלישי

הישיבה המאה-תשעים של הכנסת העשירית

יום שני, ז' בניסן התשמ"ג (21 במרס 1983)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:04

א. דברי ברכה של יושב-ראש הכנסת לקבוצת צנחנים מצרפת, מארצות-הברית, מקנדה ומדרום-אפריקה

לגנרל מיייר (Meyer), הנמצא אתנו, לגנרל דרפלס (Du Plessis), ולקולונל לו (Laize), שכל אחד מהם עומד בראש קבוצה, ולחבריהם - שהיה נעימה בירושלים, ערש הציכילוציה של העולם החופשי, אני גם מקווה שהם ימשיכו לבקר בארצנו מדי שנה וירבו ויגבירו את שורות המבקרים המזדהים עם ישראל.

Je vous souhaite la bienvenue et un joyeux séjour.
I wish you an enjoyable stay in Israel.

היו"ר מ' סבידור:
אני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת.

חברי הבית, הנני מקדם בכרחה את הקולונל למטרה (Lemaître) וכמה מאות עולי רגל, צנחנים ותיקים מצרפת, מארצות-הברית, מקנדה ומדרום-אפריקה, אשר באו כמדי שנה להזדהות עם מדינת ישראל וצבאה.

בשם הכנסת הנני מאחל לקולונל למטרה, יוזם המפעל,

ב. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

התשמ"ג - 1983, מאת חברי הכנסת א' נחמיאס, א' רובינשטיין ומ' שטרית.

לקריאה ראשונה מטעם הממשלה - הצעת חוק היטל על נסיעה לחוץ-לארץ, התשמ"ג - 1983: הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (תיקון מס' 32), התשמ"ג - 1983: הצעת חוק שירותי החפזה (תיקון), התשמ"ג - 1983.

כן הונחו - החלטה בדבר אישור הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון מס' 3), התשמ"ג - 1983, בצו תעריף המכס והפטור (תיקון מס' 4), התשמ"ג - 1983, בצו תעריף המכס והפטור (תיקון מס' 6), התשמ"ג - 1983: וסיכומיה והצעותיה של הוועדה לענייני ביקורת המדינה לדין-יחשבוני נציבי תלונות הציבור (מס' 11), לשנת 1983.

היו"ר מ' סבידור:
תודה למזכיר הכנסת.

היו"ר מ' סבידור:
הודעה למזכיר הכנסת.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:
ברשות יושב-ראש הכנסת הנני מתכבד להודיע, כי הונחו כיום רביעי שחלף על שולחן הכנסת - הצעת חוק-ייסוד: משק המדינה (תיקון מס' 2), שהחזירה ועדת החוקה, חוק ומשפט, לקריאה שנייה ולקריאה שלישית; מסקנות ועדת הכלכלה בעניין נהיגתם של עברייני סמים וחולי-נפש העלולה להגביר את הסכנה לתאונות דרכים.

עוד הונחו היום על שולחן הכנסת:

לדיון מוקדם - הצעת חוק של"ו בנושא: הבטחת חופש האספה והמחאה, התשמ"ג - 1983, מאת חבר הכנסת דב זכין; הצעת חוק של"ו בנושא: שמירת הניקיון (תיקון מס' 1).

ג. החלטה בדבר חלוקתה של הצעת חוק מס הכנסה (מיסוי בתנאי אינפלציה) (תיקון),

התשמ"ג - 1983

חלוקתה של הצעת חוק מס הכנסה (מיסוי בתנאי אינפלציה) (תיקון), התשמ"ג - 1983 - הצבעה כלכלה.

היו"ר מ' סבידור:
אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: החלטה בדבר

חוברת כ"ג, ישיבה ק"צ

—החלטה בדבר חלוקתה של הצעת חוק מס הכנסה (מיסוי כתנאי אינפלציה) (תיקון); הצעות לסדר-היום —

ה צ כ ע

הצעת ההחלטה בדבר חלוקתה של הצעת חוק

מס הכנסה (מיסוי כתנאי אינפלציה) (תיקון).

החש"מ—ג—1983, נתקבלה.

היו"ר מ' סבידור:

ההחלטה נתקבלה ללא התנגדות.

ד. הצעות לסדר-היום

האירוע סביב הרהיבת

לתודעת הציבור את חחוש הסכנה מקימן, כי שום מחתרת אינה יכולה להתקיים לאורך זמן ללא סיוע של חלק מהאוכלוסייה. זאת היא גם הסיבה שאני מתנגדת להוצאת תנועת "כך" מחוץ לחוק, עם כל הסתייגותי וסלידתתי מעשיהם, מדבריהם ומדעותיהם. המנוגדים תכלית הניגוד לרוח מורשת היהדות, הוצאתם מחוץ לחוק תרחף חלק מהם למחתרת, אך עם זאת על המשטרה לנקוט את כל האמצעים כדי למנוע מעשים המנוגדים לחוק ומסכנים את שלום הציבור ומשכשים את הסדר הציבורי.

אדוני היושב-ראש, המעשה שזומנו לכצע איננו פרי של מחשבה מקרה, אלא חוליה נוספת של הפרת החוק ביוזעין ובכוונה תחילה. הניסיון הנפיש איננו מקרי, זאת היא תולדה של תהליך, זהו פרי באושים של זרע פורענות שנוזע לפני שנים. הולזול בחוק וההטפה להפחתו התחילו לפני שנים, היה אלוך ממילואים שפנה לחיילים להפר פקודות ולאפשר למתנחלים להתנחל בניגוד להחלטת הממשלה ותוך הפרה גלויה ובטוה של החוק. היו חברי כנסת ושר, המכהן כיום בממשלת ישראל, שהטיפו בריש גלי להפר חוקים ולהתנגד למשטרה ולצה"ל בפניו ימים, ואני אומרת זאת, אף שהתנגדתי להסכמי קמפ-דייוויד בגלל הוויתור על ימית ופתח-תרפיה, גם כאשר פנייה של ימית כאב לי ולרבים מאזרחי המדינה.

הניסיון לחדור להרהיבת וליצור עובדות, כאשר היוזמים פעולה זו היו בחלקם חיילים בשירות סדיר, רובם ככולם מישיבות הסדר, אשר התכוננו לחדור עם נשקם להרהיבת — הוא מעשה שצריך להדליק נורה אדומה, נוכח הסכנה המאיימת על המשטר הדמוקרטי במדינת ישראל מקימן של קבוצות לאומניות, הפועלות מחוץ מניעים של מיסטיקה דתית, ואין להתנחם בעובדה שאלה הן קבוצות שוליים, שמספרן קטן והשפעתן בציבור מועטה. זהו ניסיון ליצור עובדות בעזרת הכוח, כאשר הפעולה אורגנה במחתרת ושותפו בה חיילים על נשקם. גם מדינה דמוקרטית בעלת מסורת של-ידורות איננה מתוסנת לחלוטין בפני הסכנה של מחתרות, הפועלות בניגוד לחוק ומנסות להשליט את דעותיהן בכוח הזרוע, ותהיה זו מחתרת בעלת אופי לאומני או מחתרת המושתתת על קנאות דתית, והסכנה גדולה פי כמה וכמה כאשר נוצרת ברית בין לאומנות לבין קנאות דתית. ההיסטוריה מלמדת אותנו, שכרית כזאת הביאה שואה על מדינות רבות, כאשר דמוקרטיות קרסו תחתן ומשטרים טוטליטריים קמו במקומן.

אדוני היושב-ראש, אסור להתעלם ולמעט מהחומרה הבלתי-ריגילה של ההתארגנות המחתרתית, שבה השתתפו חיילי צה"ל בשירות סדיר, שכאו חמושים עם נשק וחובנו פעולה בעלת אופי פרובוקטיבי מובהק, הפוגע ברגשות הקדושים ביותר של העדה המוסלמית לא רק בישראל אלא בעולם כולו. עלינו לדעת, שלו נעשתה פעולה זו, היא הייתה עלולה להצית אש בלהות, לגרום לשפיכת דמים ולפגוע קשה במעמדה של ישראל, המעשה של חדירה להרהיבת, אילו הצליח, היה עלול להרעיל את האווירה בארץ ולערער את אושיות המשטר הדמוקרטי. אומנם מדובר בקבוצה שולית, אך הנזק שהם היו עלולים לגרום לא היה עומד בשום פרופורציה לגודל הקבוצה ולהשפעתה בציבור.

מכצע ההשתלטות הראונית על הרהיבת הוא תוצאה, במידה רבה, של התייחסותם הסלחנית והאוהדת של חלק משרי

הצעת ההחלטה היא כדלקמן: לפי סעיף 121 לחקנון מחליטה הכנסת להרשות לוועדת הכספים להביא לפנייה חלק מחוק מס הכנסה (מיסוי כתנאי אינפלציה) (תיקון). החש"מ—ג—1983, שהועבר לוועדה אחר קריאה ראשונה ביום "בשבת החש"מ", 24 בינואר 1983.

היו"ר מ' סבידור:

אנו עוברים עכשיו להצעות לסדר-היום.

רשות הדיבור לחברת הכנסת שוינה ארבל-אלמחלינו.

שוינה ארבל-אלמחלינו (המערך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בראשית דברי רצוני להביע דברי הערכה למשטרה ישראל ולכוחות הביטחון, שמנעו מעשה נפשע של קבוצת קנאים שרצתה לחדור להרהיבת מחשבת הלילה מזוינת כנשק, בניגוד למדיניות הממשלה ולהוראותיה, המשטרה מנעה מעשה שתוצאותיו יכלו להביא למרחץ דמים ולערעור מעמדה של ישראל בעולם התרבותי והחופשי וגם בקרב ידידיה המובהקים. המעשה הנפיש, שנמנע, היה מעורר את האנטישמיות ומעורר תסיסה עוינת ומיליטנטית נגד מדינת ישראל בכל העולם המוסלמי, פוגע בתדמיתה של מדינת ישראל כמדינה דמוקרטית, כמדינה שבה שולטים החוק והסדר, ומטיל כתם על היהדות. על מניעת מעשה חמור זה מגיעה למשטרה ברכה מקרב לב, ברכת חוק ואמן וישר כנח.

הניסיון לחדור להרהיבת וליצור עובדות, כאשר היוזמים פעולה זו היו בחלקם חיילים בשירות סדיר, רובם ככולם מישיבות הסדר, אשר התכוננו לחדור עם נשקם להרהיבת — הוא מעשה שצריך להדליק נורה אדומה, נוכח הסכנה המאיימת על המשטר הדמוקרטי במדינת ישראל מקימן של קבוצות לאומניות, הפועלות מחוץ מניעים של מיסטיקה דתית, ואין להתנחם בעובדה שאלה הן קבוצות שוליים, שמספרן קטן והשפעתן בציבור מועטה. זהו ניסיון ליצור עובדות בעזרת הכוח, כאשר הפעולה אורגנה במחתרת ושותפו בה חיילים על נשקם. גם מדינה דמוקרטית בעלת מסורת של-ידורות איננה מתוסנת לחלוטין בפני הסכנה של מחתרות, הפועלות בניגוד לחוק ומנסות להשליט את דעותיהן בכוח הזרוע, ותהיה זו מחתרת בעלת אופי לאומני או מחתרת המושתתת על קנאות דתית, והסכנה גדולה פי כמה וכמה כאשר נוצרת ברית בין לאומנות לבין קנאות דתית. ההיסטוריה מלמדת אותנו, שכרית כזאת הביאה שואה על מדינות רבות, כאשר דמוקרטיות קרסו תחתן ומשטרים טוטליטריים קמו במקומן.

אדוני היושב-ראש, אין לזלזל בקיום קבוצות המוכנות לפעול במחתרת למען הגשם את מטרתן, גם כאשר מספרן מצומצם והשפעתן בציבור איננה ניכרת, אך למען מנוע גידולן בעתיד וניסיונות נוספים לפעול במחתרת, חייבים לנקוט שני אמצעים: האחד — על ורועות הביטחון לגלות ערנות מרבית ולסכל בעודו באיכו כל ניסיון של התארגנות קבוצות במחתרת, המוכנות לפעול בניגוד לחוק ולהסתייע לפעמים גם בנשק, השני — ליצור בציבור אווירה של הסתייגות מוחלטת מקבוצות כאלה ולהתייחס אליהן בכל החומרה, כדי להחריד

חיילים עם נשק של צה"ל. והיה להם גם את חפירה — צורה מוזרה מאוד של התארגנות לצורך תפילה — והם רצו ליצור עובדה מסוימת, של תפילה בהר"הבית. הם לא באו מהמקום שבו הם התארגנו, אלא הם עברו את ביתו של הרב אריאל, אותו רב שהיה אחד האנשים שעמד במערכה נגד הממשלה בעניין פינוי ימית. אומנם אחר-כך התפרסם בעיתון, שהם באו רק לשחות תה, אבל אני חושב שמלבד התה הוא גם נתן להם ברכה, וכוודאי גם את האומץ לעשות את הפעולה שהם רצו לעשותה.

אדוני היושב-ראש, איני יודע האם האנשים שעשו את הפעולה רצו להתפלל כאמת ידעו מה הם עושים מעבר לעצם התפילה ולעובדה שזו תפילה במקום שאסור להיכנס אליו. אבל אני בטוח — — —

דב שילנסקי (הליכוד):

חבר הכנסת וירשובסקי, אתה מסכים שאשאל אותך שאלה?

מרדכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):
ברשות היושב-ראש.

היו"ר מ' סבירדור:
בבקשה.

דב שילנסקי (הליכוד):

אתה דוגל תמיד בשלטון החוק ובמינהל תקין. אך אתה יכול לטעון כך מעל כימת הכנסת, כאשר עדיין לא היה משפט. לא היה פסק-דין — והרי אתה ביקרת אותם בתא המעצר בירושלים ובמו אוונון שמעת מפיהם טענה אחרת.

היו"ר מ' סבירדור:

שאלה ארוכה מדי.

צ'רלי ביטון (התחית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

מרדכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

אני מתפלל על חבר הכנסת דב שילנסקי. שאמר לי אחרי הביקור בתא המעצר, שחבל שלא השתתפתי בביקור. הרי אתה יודע שלא הייתי שם.

דב שילנסקי (הליכוד):

טעיתי. אני מבקש סליחה. אומנם לא השתתפתי בביקור, אך ללא קשר לכך, מה דעתך על הטענה שלהם?

מרדכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

אדוני היושב-ראש, אחרי האינצידנט הזה, כאשר מתברר שחבר הכנסת דב שילנסקי לא דיין בדבריו — — —

דב שילנסקי (הליכוד):

אני מתקן את דברי.

מרדכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

— — — צד לי, מפני שהוא ידירי כוועדת החוקה, חוק ומשפט, ואני אוהב שידיי שם מדייקים: ברשות היושב-ראש, אמשך בדברי.

ציינתי את העובדות כפי שהובאו בכלי התקשורת. בית-המשפט יקבע אם העובדות האלה הן אשמה פלילית, עבירה פלילית או לא: לא אשמה, אשמה היא קביעת התביעה הכללית. אני מספר את הדברים כפי שקראתי אותם, כפי שראיתי אותם בטלוויזיה, כפי שדווח בכל כלי התקשורת. אני ממשיך בדברי.

הממשלה לפעולותיהם של קבוצות לאומניות ושל קנאים דתיים, היוצרים עובדות ביהודה ובשומרון, הלוקחים את החוק בידים ומפגינים לא פעם אחת ולולו וחוסר התחשבות בחוק ובחלטות ממשלה, גם לגבי ממשלת הליכוד, ככל זמן שלדעתם החלטותיה אינן תואמות את רצונם ואת השקפת עולמם. הגיע הזמן שהממשלה תבהיר בצורה ברורה, שהיא לא תסבול מעשים של הפרת חוק ביהודה ובשומרון, ושהאשמים יועמדו לדין ללא התחשבות בלאומיותם.

הניסיון לעלות להר-הבית הוא פרי של אידיאולוגיה מסוכנת, הרואה את הערבים כלא-רצויים במדינת ישראל, מתעלמת מהצורך למצוא שבילים של הכנה לדו-קיום בשלום, ועלולה לסכן כל מאמץ להגיע לפתרון מוסכם לגבי מעמד יהודה ושומרון — פתרון המבוסס על אוטונומיה לפי הסכמי קמפ-דייוויד או פשרה טריטוריאלית לפי תוכנית אלון.

אנשי תנועת "כך" ותומכיהם הגלויים והסמויים, מעשיהם הפרובוקטיביים ביהודה ובשומרון והאידיאולוגיה שבשמה הם מטיפים, מוסיפים שמן על מדורת הלאומנות הערבית המטופחת על-ידי אש"ף, שסימניה בימים האחרונים הם גלי ידיו אכזבים בערים ובכפרים ביהודה ובשומרון, המבוצעים לרוב על-ידי ילדים, מתוך הערכה שצה"ל יתייחס לפעולות אלה מתוך התאפקות וסלחנות. חיילי צה"ל ואזרחי מדינת ישראל הנוסעים בכבישי יהודה ושומרון, חייהם לא יהיו הפקר, ועל כוחות הביטחון לנקוט את כל האמצעים הדרושים כדי להכביש את הסדר והביטחון באזורים אלה, ודמה של אסתר אוחנה יזעק ותוכע מזרועות הביטחון לנקוט את כל האמצעים למניעת קורבנות חפים מפשע נוספים.

אני מקווה ששר הביטחון החדש, מר ארנס — ובצרפתי בהזמנות הזאת לברך אותו על כניסתו לתפקיד רב האחריות שהוטל עליו — והרמטכ"ל החדש רב-אלוף משה לוי, שעומד להיכנס לתפקידו בימים אלה, ידעו, בתבונה וביד חזקה גם יחד, להשליט חוק וסדר ולמנוע מעשים פרובוקטיביים מכל צד שהוא.

אני קוראת לשר הפנים ולמשטרה לתגבר את כוחות המשטרה, להיערך כמתחייב מהמציאות שבה אנו נחונים, מציאות שבה גברה האלימות, וכמיוחד האלימות הפיסית, מציאות שיש בה פריצת עול הפרות חוק בסדר, חייבים להעמיד לרשות המשטרה את הכלים הדרושים, את כוח האדם הדרוש, כדי שהיא תוכל למלא את חפקידה על הצד הטוב ביותר, ולמנוע מעשים כאלה בעוד מועד, כפי שהצליחה במעשה האמור. על המשטרה לסיים את החקירה מהר ככל האפשר ולהגיש כתבי אישום נגד החשודים למעשה והשותפים לו ולמצות עמם את הדין.

אדוני היושב-ראש, מפאת חשיבותו של הנושא, אני מבקשת לקיים דיון במליאת הכנסת.

היו"ר מ' סבירדור:

תודה לחברת הכנסת שושנה ארכלי-אלמוזלינו, אני מתחבר להזמין את חבר הכנסת מרדכי וירשובסקי, ואחריו — את חבר הכנסת מיכאל רייסר.

מרדכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לפני ימים מספר התכשרנו שנעשה ניסיון, המנוגד לחוק במדינת ישראל, ליצור עובדות ולפרוץ להר-הבית, ולהתפלל שם. הבעיה היא, שהנושא הזה, שהוא רגיש בפני עצמו, אינו פעולה דו-פעמית של קבוצה מינהגים, או של אדם מסוים, אלא של קבוצה מאורגנת היטב של אנשים, שהיו מצוידים בנשק, כיניהם

ואז לא חשוב אם זה מנוגד לחוקי מדינת ישראל אם לאו. אדוני היושב-ראש, אני רואה בכך סכנה גדולה מאוד. אני יושבים בבית הזה ומחוקקים, אני רוצים לחזק את המשטרה ואת התביעה הכללית ואנחנו אומרים שאסור לנו להשתמש באלמות. מפני שאלמות תהרוס את התורה שלנו. כל זה נכון. אבל ההתייחסות הסלחנית של נציגי הציבור היושבים בשלטון, הדממה הדקה נגד האנשים האלה — היא הסכנה הגדולה ביותר. בה אני רואה את הסכנה.

היה מזל שלמשטרה נודע הדבר, נמסרה לה אינפורמציה על הפעולה הזאת. יכול היה לקרות, שהמשטרה לא היתה מקבלת הורעה על כך בזמן או שלא היתה פועלת בזמן, ואז יכול היה להיווצר בישראל מצב שלא הייתי יודע כיצד נצא ממנו. יש באמת לכרך את המשטרה ולציין שבצענין זה היא גילתה עירנות רבה ותושייה רבה. אבל אנחנו לא יכולים לחיות רק על עירנות המשטרה והתושייה שלה. אנחנו צריכים נורמות, שבעבר היו מקובלות במדינת ישראל, נורמות האומרות שאין חוק מעל לחוקי מדינת ישראל ואין לקבל פעולות נגד מדינת ישראל, נגד סדרי השלטון והמשפט. אפילו הם באים לשם שמים, או למען מטרה נעלה מסוימת, כל השגת מטרה נעלה — רק במסגרת החוק, רק במסגרת הפעולה החוקית.

לכן, אדוני היושב-ראש, לא די בפעולת המשטרה, דרושה חגובה חמורה וחד-משמעית של הכנסת על עצם המעשה של נכונות לקחת את הדין בידיים. דרושה פעולה חד-משמעית של הכנסת, כדי להוקיע כל ניסיון לקעקע את שלטון החוק במדינת ישראל. יעשה בית-המשפט את שלו וירשיע את הנאשמים או יזכה אותם. ימצא אותם חפים מפשע — אנחנו צריכים להתריע על התופעה של הפרת חוקים כדי להשיג יעדים פוליטיים או אידאולוגיים, וכן על השתיקה של חלק מהבית הזה כאשר צריך לצעוק נגד הפעולה הזאת. לכן, אדוני היושב-ראש, אני חשוב שטוב יעשה הבית אם יקיים דיון ויוקיע את הדברים האלה. כי הנפגעים הם קודם כול מדינת ישראל וכל הושביה, ולא חשוב לאיזה מחנה או לאיזו מפלגה הם שייכים. תודה.

הי"ד מ' סבידור:

תודה לחבר הכנסת וירשובסקי, רשות הדיבור לחבר הכנסת מיכאל רייסר, ואחריו — לחבר הכנסת מאיר וילנר. חבר הכנסת רייסר איננו באולם. רשות הדיבור לחבר הכנסת מאיר וילנר.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הנושא שאנחנו מעלים היום בכנסת ומבקשים להכליל בסדר-היום הוא רק קצה הקרחון של מה שמתחולל מעל ומתחת לפני השטח. נעצרה קבוצה שאני רוצה לקרוא לה כנופיה, כאמנה, כפי שהשופט אמר, של קשירת קשר בהנהגה, הפגיעה בפרולחן המוסלמים; ואני מוסיף: ניסיון פגיעה במסגד המקודש למוסלמים בעולם כולו. מסגד אלאקבה.

מי עשה זאת — ברור. היו שם אנשי כהנא, אנשי התחיה, אנשי "גוש אמונים". השופט שלפניו הובא חברי הכנופיה אמר, אנשי מעצט: אילו צלחיתו אנשי הקבוצה להיכנס להנהגה והיו מתנגשים במוסלמים, היה נשפך דם רב והתוצאה, של המעשה היתה חמורה.

בקשר לחלקו של הרב ישראל אריאל, הידוע כ"הרב של ימית", שהוא בין העצורים, קבע השופט, שהוא ידע על העומד לקרות, ועוד הוא אומר: "קבוצה של תלמידי ישיבת קריית-ארכע חננה להיכנס להנהגה בדרך מנהרה סודית שהוכנה על-ידיה".

ייתכן מאוד שהבחורים, אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, רצו באמת בסך הכול להתפלל, נניח לצורך הדברים האלה, שהם רצו לעשות זאת. אלה ששלחו אותם ודאי לא היו כל כך תמימים. הם ידעו בדיוק את הסכנה שיכולה להיגרם למדינת ישראל מהעובדה שאנשים יפרצו להנהגה בצורה כזאת ויתפללו. אני חושב שהיה, להם רצון שהדבר הזה ייצור מתח, מפני שיש קבוצה לא מבטלת של אנשים היושבת היום ביהודה ובשומרון — כפי שאתה נוהג לקרוא לזה, חבר הכנסת שילנסקי — והיא מעוניינת שיהיה מתח, כדי שיהיה ויכוח בין יהודים לערבים, כדי שיהיה מאבק תמידי, כדי שאפשר יהיה אולי לגרש את הערבים משם.

יש ויכוח בקרב אנשים במדינה על סיפוח יהודה ושומרון יש ויכוח בקרב אנשים שאומרים: גם אם יסופחו יהודה ושומרון צריך לקיים יחסי שכנות טובה עם האנשים שחיים שם. זה חלק אחד של המחנה, והוא אינו מקובל עלי. אבל יש חלק קיצוני יותר, מרחיק לכת יותר, המדבר על גירוש הערבים מישראל ומהשטחים, בין שאפשר לעשות זאת ובין שאי-אפשר לעשות זאת, וחבל — שיטתם — שאי-אפשר לעשות זאת. צריך לשלם להם פיצויים — אומר הרב כהנא — אבל צריך לעשות זאת. היתה תוכנית שלמה בטלוויזיה בנושא זה, ושום חגובה עליה לא יצאה מהבית הזה. גם כאשר רצו להעלות נושא זה על סדר-יומיה של הכנסת — הנושא הוסר על-ידי יושב-ראש הכנסת והסגנים ועל-ידי ועדת הכנסת.

הבעיה בכל חריפותה אינה רק עצם המעשה — חברת הכנסת שושנה ארבלי-אלמוזילינו קראה לו: המעשה הנפשע, ואתה, חבר הכנסת שילנסקי, לא קמת. קיבלת שזה מעשה נפשע. אני חושב שזה מעשה פסול ומסוכן. אם זה מעשה נפשע, יקבע בית-המשפט, ולא אני. זה מעשה מסוכן ופסול, מעשה העשוי לגרום נזק חמור ביותר למדינת ישראל.

על המעשה הזה יועמדו אנשים לדין. אך מנהיגי ישראל היום לא אמרו דבר. ולמעשה, פעולה זו היתה מכוננת גם נגדם, כי הם השולטים, ראש הממשלה, שר המשפטים ושרים אחרים לא הוקיעו את המעשה הזה מעל כימת הכנסת, בטלוויזיה ובכל כלי התקשורת ולא אמרו: רע הדבר הזה, הוא מלכה שנאה בין יהודים לערבים, פוגע בתדמית הדמוקרטיה ובשלטון החוק במדינת ישראל. נכון שעושי המעשה יועמדו למשפט, אבל האם יפלא הרב שיעמידו אותם למשפט? הרי זה דבר מובן מאליו.

יש גם דבר מובן מאליו, שחלל להיות מובן מאליו במדינת ישראל בימים אלה — שקמים ומוקיעים מעשה פסול, המזיק למדינת ישראל, אם הוא נעשה בצד אחד, אם פעולה מסוימת של "שלום עשוי" קורית ומלכלכים קירות — ואני פוסל את לכלוך הקירות — איזה דיון נשמיץ על כך בכנסת. באים אנשים ועושים מעשה שהוא בניגוד לחוק, עושים זאת חיילים, עושים זאת חיילים נושאי נשק — קול דממה דקה. אני רואה בכך סכנה גדולה, מפני שזה המשך להתנגדות שהיתה ולדי הרבה שבה טיפלו בהתנגדות לפנינו ימית — וצינה זאת חברת הכנסת שושנה ארבלי-אלמוזילינו בדבריה. אני שמח שהיא ציינה זאת, כי היא מהמחנה שרצה שיישאו בימית.

אדוני היושב-ראש, אני חושב שאנחנו עומדים בפני סכנה חמורה מאוד במדינת ישראל, כאשר יש אנשים המוכנים להפר חוק וליוצר עובדות על-ידי הפרת החוק. ימית לא היתה כחס, שאמרנו לעצמנו שאחריו לא יהיו כמוהו. ימית היתה נקודת מפנה, שיותר להפוך חוקים במדינת ישראל, אם זה נעשה בעקבות צו אלוהי, כפי שהדבר נקרא, אם זה נעשה לשם שמים,

ופתרון הבעיה הדמוגרפית, שהאופוזיציה מעלה, על-ידי גירוש העם הפלשטינאי, חסולו כעם. זו היתה גם המטרה הראשית של מלחמת לבנון. כהנא, לוינגר ודומיהם אומרים בגלוי למה שמתכוונים בגין, שרון, ארנס, שמיר, נאמן ודומיהם, המחפשים עליהם, שמעתם ודאי את מה שאמר חבר הכנסת פורת על הפעולה הטוריסטית בהר-הית — הוא אמר: העיתוי לא היה נכון. העיתוי לא היה נכון — זה הכול.

שולמית אלוני (המערך):

קורבן מעלים בפסח ועליו מתפללים שישה ימים בשבוע.

מאיר וילנר (החיות) הדמוקרטית לשלום ולשוויון:
אני שמח שלא רק אנחנו מעריכים את הדברים לא באופן שטחי ולא בטשטוש אלא לעומקם. אני קורא בעיתון "הארץ" מ־14 לחודש זה, במאמרו של מר שווייצר: "אם הכול כפוף לזכות העם היהודי לשוכ וללהנחל במולדת ההיסטורית, כמשמעות הבשורה של 'הרבה אלונים-מורה', מה הם חיינם ורווחתם של כמה ערבים, שיהיו שקולים נגד הצו העליון? ובעצם, מה הם בהשוואה חיינם של כמה יהודים? וזרק הרימון מול משרד ראש הממשלה פעל גם הוא לפי הנורמה האמורה". והוא מסיים: "כיצד יחזיר מר בגין את השד לבקבוק? שאם לא כן, עלול השד לשלוח מישוה לומר קדיש על עם, אותו הוריד לאבדון".

בתוכנית טלוויזיה הופיע השד כוזב ואמר: יש מחתרות בישראל, למחתרות יש נשק, שיתן להם ברשיון, וגם נשק בלתי חוקי. למחתרות יש גיבוי מחוגי השלטון.

שר הפנים י' כורג:

זאת לא אמרת.

מאיר וילנר (החיות) הדמוקרטית לשלום ולשוויון:
לא אתה, זאת אני אומר. למחתרות יש גיבוי וחיפוי מחוגי

השלטון. מחוגי הממשלה ומחוגי הצבא. המחתרת — מאותן מחתרות שאתה דרכית עליהן בטלוויזיה — ביצעה את ההתנקשויות בראשי הערים בגדה, ואיש לא נעצר. הבעיה אינה שאי-אפשר לתפוס, אלא שאתם לא חוקרים כלל. אתם עושים הצגה בהכרזות: אנחנו נעשה הכול — — — ככר עברו כמעט שלוש שנים והמחתרת פעלה, המחתרת פועלת. — ואחם מחפשים.

המחתרת עורכת פוגרומים כמעט יום יום באוכלוסייה הפלשטינאית. מחתרת לא-מחתרת, והשלטון מחפה. רק למראית עין עוצרים מישוה, כדי להסוות את החיפוי.

חברי הכנסת, אלה הן מחתרות פאשיסטיות מובהקות — נקרא לילד בשמו — המתכוננות לעת מצוא, כדורבה של חוגים שלטוניים מסוריים, להגיע לשלטון, לדכא את הכוחות הדמוקרטיים בתוך ישראל, לדכא את כל מתנגדי הכיבוש, המלחמה, הדיכוי.

אמיל גרינצווייג נרצח ואחרים נפצעו על-ידי המחתרת הזאת, שיוודעת כי השלטון לא יפגע בה.

עכשיו עומדת השאלה, האם אלה שמבינים את הסכנה המוחשית של פאשיזם, האם הם רק יגידו כמה מלים כאן בכנסת, או יפעלו בעיבוד, ויעיקו את העם נגד סכנת פאשיזם בישראל. פאשיזם אינו תכונה לאומית של גרמנים, או של צ'ילאים, או של איטלקים. פאשיזם הוא עניין מעמדי, של בעלי הון גדולים ששואפים לכיבושים, למלחמות, לאקספנציה, והם גוזעים ופנשים-דתיים: הסכנה הזאת יכולה להיות ריאלית גם בישראל. זאת סכנה לא רק למישוה או לעם

כל הפעולה תוכננה בישיבת קריית-ארכע. בין המשתתפים בפרובוקציה הזאת היו עשרה חיילים במדים, מחיל השריון. בשירות חובה. עכשיו יש כאלה שמנסים לטשטש את החומרה הבלתי-רגילה של הפרובוקציה שעמדו לבצע, אשר היו עלולות להיות לה תוצאות חמורות ביותר.

אצל הטוריסטים האלה תפסו 15 כלי-ינישק: 7 רובי "עוזי", 6 אקדחים, רובה קלציניקוב ורובה אס-16, וכמות גדולה של תחמושת, מכשירי קשר וכלי עבודה, שהיו מוכנים לפעולה.

בעיתונות התפרסם ב-11 לחודש, ש"גורמי ביטחון העריכו אמש, כי אילו היתה הקבוצה מצליחה לחדור להר-הית ולשהתלט עליו, אי-אפשר היה למנוע שפיכת דמים, שכן ביום ר' צפריים להגיע למסגד אלפי מתפללים מוסלמים".

פלוגות המחץ האלה של המחתרות התארגנו בישיבות ההסדר, רבים מאנשי הישיבות האלה הם חיילי צה"ל, המאורגנים ביחידות מיוחדות עם קצינים שלהם. בשנים האחרונות ארגנו הרמטכ"ל ושר הביטחון, שניהם כמעט לשעבר, גם את המתנחלים בקבוצות, ביחידות מיוחדות, למטרות פוליטיות. מדריכיהם האידיאולוגיים הם הרב ישראל אריאל, משה לוינגר וחבר הכנסת חיים דרוקמן. הם פעלו כימית ולמדו שהכול מותר להם. הם למדו שמותר לארגן פוגרומים על ערבים בגדה המערבית. הם גם למדו מההנהיגות שהרמטכ"ל העניק לרודני ערבים בדם קר. הם גם למדו מכך שלא הוטלו עונשים על אלה שלפני שלוש שנים מצאו על גג ישיבתם, ישיבת-הכותל ברובע היהודי, מחסן עצום של נשק, 6 ארגזים ובהם 20 ק"ג חומר-נפץ בכל אחד, רימוני-יד ונשק אחר. אז נעצרו שני חיילים והעונש שהוטל עליהם ממש אפס: ממש מצחיק.

לפני שנה ניסה איש תנועת "כך" ואל לרנר, עם שני בחורים נוספים, לפוצץ את המסגד שעל הר-הית, וגם עליו הוטל עונש אפסי. יש כאן כנופיה, שכגלוי, בכתב ובעל-פה, מטפה לטרור, מטפה לגירוש עם שלם, לגירוש הפלשטינאים ממולדתם — זו כנופיית כהנא. בגלוי היא מבצעת מעשי טרור ומצורקה אותם, אך השלטונות מטשטשים ותמיד הם מצליחים לצאת בהליכה בין הטיפות. דעתנו היא: כן, להוציא אותם אל מחוץ לחוק, זו קבוצה טוריסטית, פאשיסטית, גזענית, וצריך להוציא אותה מחוץ לחוק. מה ההיסוסים? שהם יהיו במחתרת? הם גם עכשיו במחתרות ועושים פעולות מחתרת, עם זאת, וזה אינו עומד בסתירה, יש להעמיד לדין ולהעניש בכל חומר הדין את המבצעים של פעולות טרור ואת שולחיהם.

בשעתו נעצר הרב כהנא לזמן קצר בחשד שתכנן לפוצץ יחד עם כנופיייתו את מסגד אל-אקצה. בחברון התפוצצו לאחרונה מטעני חבלה לפני מסגד, רק במקרה, ממש במקרה, יצאו המוני המתפללים המוסלמים לאחר התפוצצות מטעני החבלה, מפני שהדרשה במסגד התארכה. איזה דבר איים יכול היה לקרות? יכול היה להיות טבח, טבח ממש, בהמוני המתפללים. כלום נעצר מישוה? כלום ברצינות מישוה מחפש מי הניח את מטעני החבלה?

חברי הכנסת, אל טשטש, נגיד את האמת — כל הדברים האלה והאחרים יש להם מטרה פוליטית. אלה לא מטורפים. המטרה היא ליצור מצב בלתי נסבל לפלשטינאים, כדי שיברחו, לפני שיגרשו את השאר מהארץ — מובן שזה לא יקום ולא יהיה. לכל הקבוצות האלה ולמחפשים עליהן בשלטון יש אידיאולוגיה משותפת ומטרה משותפת: ארץ-ישראל השלמה

חוכרת כ"ג, ישיבה ק"צ
— הצעות לסדר-היום —

גאולה כהן (התחיה):

אמרת שהמשפט יוכיח את זה. נחכה ונראה.

היתה היעדרות חשאית, זה נכון. זה היה מפגן פוליטי. שהיה עשוי בצורה מטופשת — לעשות את זה בליה, לעשות את זה כיום ישי. לא היה צריך לעשות את זה. יש מרחב תמרון גדול מאוד בעשיית הפגנה פוליטית. בהפגנה פוליטית כזאת כל אחד מאתנו. הייתי הראשונה לעלות אתם על ההר. אני, כאיש להשתתף. הייתי הראשונה לעלות אתם על ההר. אני, כאיש חוק. הלכתי עם מפגינים. כדי להפגין את זכותו של כל יהודי להתנחל בארץ-ישראל. זה החוק האמיתי. הייתי אומרת שיש להם כל הזכות ללכת, לדרוש ולהפגין בעד יישום החוק.

מאיר וילנר (החיות) הרמוקרטית לשלום ולשוויון):
עם נשק?

גאולה כהן (התחיה):

כולנו יודעים שהנשק הזה היה נשקם האישי. הם תלמידים בישיבות הסדר. כתלמידים בישיבות הסדר הם חיילים לכל דבר. כאשר הם יורדים מהכרזתם כירושלים הם מוכרחים, לפי החוק, לשאת נשק. הם לא עשו שום דבר עם הנשק הזה ולא עלו לשום מקום עם הנשק הזה. אנחנו נכרז במשפט מה הם רצו לעשות. מה אמר חבר הכנסת וירשובסקי? הוא מקבל את הטענה שהם רצו להתפלל: אולי רצו לעלות להתפלל בחשא.

כל מי שעושה משהו המנוגד לחוק, המשרה צריכה להפעיל נגדו את החוק. כשם שהממשלה חייבת ליישם את החוקים. כך נראה את הדברים כפרופורציה הנכונה. אל נהיה להוטים כל כך מלכתחילה. הרי העיתונות האשימה אותם לפני שהיה משפט. העיתונות גזרה את דינם לפני שהיה גזר-דין. היא הרשיעה אותם בלי לבדוק. אנשי "שלום עכשיו", לפני שהלכו להפגין באפרת, האם לא התכנסו בחשאי באיזה בית, באיזה מרתף, כדי לתכנן את הפעולה. להפתיע את המשרה ואת האנשים? האם לא עשו את זה במחתרת? מחתרת כזאת היתה שם, וכשם ש"שלום עכשיו" אינה מחתרת, במובן המקובל של המלה. כך גם פה לא היתה מחתרת. אם יש מחתרת כמדינת ישראל, הן הראשונה האומרת שיש לשים עליה יד, אבל, ריבונות של עולם, לאבד כל פרופורציה?

עשו את המעשה הזה וגרמו למעשה הזה הממשלה ושר הדתות. כאשר היתה הצעה לסדר-היום בנושא זה כוועדת העבודה והרווחה של הכנסת, שר הדתות לא רצה להופיע. הוא לא רצה להתמודד עם הבעיה הזאת. הגושו ארבעה בג'צים. השופטים אמרו תמיד: יש "דבר המלך כמועצתו" עוד מ-1924. ואייאפשר לשנותו. "דבר המלך כמועצתו" אומר, שאסור לבית-המשפט לנגוע בכל הקשור למקומות קדושים; הם מנועים. מה הם יכולים לעשות? אבל שר הדתות יכול להתקין תקנות. כל הזמן יש שם הפרות חוקים שמדינת ישראל. זו כושה וחורפה לנו היום. כרגע זה. חוק הבנייה מופר כל הזמן ובצורה כלתי תמימה. בונים כל מיני כמות תפילה. אחד כך לך חתרוס כמות תפילה. מה הם יגידו? הרסת כמות תפילה. הם בונים תמיד במקומות שהם חושבים שיש בהם אוצרות ארכיאולוגיים. כדי שלא נגלה אותם. שהמקום כבר יהיה סתום. מופרים חוק הקרקעות, חוק העתיקות, חוק התכנון והבנייה. למה אתם לא עושים מה שצריך? למה אינכם עושים מה שמוכרחים לעשות? יש רגישות פוליטית. אני שומעת שכל העולם יהיה נגדנו. אני זוכרת שבקשר למערת-המכפלה אמר שר הביטחון דאז, מר פרס: איך אני יכול לחקן את נושא התפילה כמערת-המכפלה? 800 מיליון מוסלמים יצעדו למערת-המכפלה. חוקן חוק מערת-המכפלה. יהודים מתפללים

אחר. זוהי סכנה לעם שלנו. לעם ישראל. אני מכיר את אלה באירופה אשר זולזו, זולזו בהיטלר כשם שזולזו במוסוליני. כשם שזולזו בפילוסופיה. אבל אותן כנופיות פאשיסטיות שהתחילו כמנוחות, כקבוצות קטנות. אחר כך חוגים שלטוניים ראו בהם אמצעי כדי להמשיך ולרדות במעמד הפועלים ובכיוון הרוב של עמם, וכדי להביא להתפשטות טריטוריאלית, לכיבושים ולמלחמות.

המקור העיקרי של סכנת הפאשיזם בישראל הוא המשך הכיבוש, המשך המלחמות החוקפניות, המשך הדיכוי. כשזה מצטרף לפנטיות דתית, לברוטליזציה קיצונית, זאת סכנה רצינית לעם ישראל.

אנחנו מציעים לקיים דיון בכנסת ולקבל החלטות.

היו"ר מ' סבידור:

תודה לחבר הכנסת וילנר. אני מתכבד להזמין את חברת הכנסת גאולה כהן, ואחריה — את חבר הכנסת חיים דרוקמן.

גאולה כהן (התחיה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, עד שלא יתבררו הפרטים במשפט. אין אנו יודעים האם עברו על החוק, כמה עברו על החוק. איך עברו על החוק. אבל מה שאנחנו יודעים בבירור הוא, שהכנסת עברה על החוק, ושהממשלה לא יישמה את החוק. זה דבר ברור — חוק ברור במדינת ישראל כמשך שנים לא מיושם. זה דבר ברור על פניו. ולא קמו כאן חברי הכנסת שחוקקו את החוק הזה. לשאול למה הוא לא מיושם, למה אין גישה ליהודים למקומות הקדושים להם — והרי לא יהיה איש אחד בבית זה שיאמר, שהריהבית אינו מקום קדוש ליהודים.

לפעמים אני נדהמת — ואיני מדברת עכשיו במישור הפוליטי — שבכל פעם שעולה נושא היסטורי, נושא יהודי, כמו נושא הריהבית, הטעון מטעני רגשות מכל הדורות, פתאום מתגלה איזה ניכור, אפילו רשעה: יש אי-רציונליות ביחס לנושאים אלה. איך אותם אנשים, המבינים כל כך לכוונות הטובות של כל מיני מחללים למיניהם, או כל מיני ווקפים למיניהם, ויש להם רגישות מיוחדת לנושא דתי, פתאום בנושאים האלה הם לא מבינים, הם אפילו לא מתחילים לרצות להיות רגישים למה שמרגש כל כך יהודים ורגיש את הסכא של כל אחד מאתנו כאן. תירקן אדבר על הפעולה עצמה, אבל תראו כמה היא מלווה, תראו את העיוות והדיס-אינפורמציה שכל הנושא הזה היה מלווה בו. דיס-אינפורמציה — או מכוונת או מתוך אותו יחס שלילי אפירורי לנושא זה, לכן זה היה רקע קל לדיס-אינפורמציה, וכולם מיד קיבלו את זה: הולכים לכבוש את הריהבית, הולכים להתנחל בהריהבית, הולכים עם נשק — ולכולם רצי להסביר שזהו נשק בלתי חוקי, ורצו לעשות מרידה במלכות. כך הציגו את הדבר, והמשרה הזמינה את הטלוויזיה מראש. המשרה המתוסכלת, ובצדק, שלא תפסה את זורק הרימוקן, ואי שם עניינים של יוקרה ועניינים עמוקים כאלה, רוצה להראות הצלחה: תפסה את האויב... כל זה מלווה בקבלות, כל אחד יכול לראות את זה ולקרא את זה.

צריך להבין מה המוטיבציה, מה הכוח הדוחף, מה השנאה הזאת. ואני אומרת את זה ואמרת את זה גם בהודמנות אחרת, בלי שום קשר למקרה הזה. מפני שאני מתנגדת בהחלט לכל מחתרת במדינת ישראל. אבל, כבר עכשיו אומר: זאת לא היתה מחתרת במדינת ישראל. שווא ושקר דובר מי שאומר זאת. גם המשפט יוכיח את זה.

מאיר וילנר (החיות) הרמוקרטית לשלום ולשוויון):
אבל משפט עוד לא היה.

ארבעה דברים צריך לעשות: 1. לבטל את דבר המלך במועצתו, ו"התחיה" תגיש חוק בנושא הזה; 2. להטיל על שר הדתות להתקין תקנות מתי אפשר לעלות, כאילו שעות, מי וכמה, ושלא יהיה מצב שכלל שאחד יותר יהודי, אחת פחות רשאי לעלות על הרהיבית, ככל שהכובע שלך גדול יותר — אם זה כיפה ואם זה יומולקה — כוודאי אסור לך לעלות על הרהיבית; 3. להקים רשות ממלכתית למען הרהיבית, שתטפל בכל הנושאים הקשורים בחוקי הבנייה, בכליחון ובשמירה. דרך אגב, צריך לבדוק אם בהרהיבית אין מחסנים של כל מיני כלי נשק קר שלהם, ואני לא בטוחה שאין שם, מפני שבשיש הפגנה, מייד מוציאים סכינים ואכנים מכל מיני מקומות כחך ההר, גם זה דורש בדיקה; 4. להקים, במקום שאפשר, בית-כנסת יהודי עולמי, אנחנו לא רוצים לבנות היום את בית-המקדש, אנחנו לא יכולים לבנות אותו, העם עוד לא ראוי לזה ואנחנו עוד לא יודעים מה זה בית-מקדש, אבל כוודאי איננו צריכים לבנות להם מסגדים שם, אנחנו לא חייבים לעשות כדי שהרהיבית יהיה מסגד אחד גדול, יש שם בית-תפילה יהודי, במקום שמותר עליפי ההלכה ועלפי הרבנות, צריך לבנות בית-כנסת יהודי עולמי, שבו נוכל לא רק לבטא את היחס ההיסטורי והרוחני שלנו אל ההר הזה, אלא גם את הבעלות שלנו על הרהיבית.

הי"ר מ' סבידור:

תודה לחברת הכנסת גאולה כהן, אחרון הדוברים כהצעה זו הוא חבר הכנסת חיים דרוקמן.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

בשם איוו סיעה?

הי"ר מ' סבידור:

זה לא עניין של סיעה, זו הצעה רחופה לסדר-היום שסגני ואני החלטנו לאשרה.

חיים דרוקמן (חזית רחית לאומית):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני שולל ומגנה בתכלית, כמובן, כל אלימות, כמו כן אני שולל פעולות המנוגדות לחוק ומגנה אותן. ודאי שדברים אלה אמורים בכללים ביחס להרהיבית. מדובר בעניין רגיש ביותר, שהסכנה של התלקחות אש לגבינו גדולה מאוד. לכן אני משבח כל פעולה של המשטרה לשמירת הסדר ולמנועת פעולות בלתי חוקיות בכל מקום, וכוודאי בכל מה שקשור להרהיבית.

בקשר לאירוע האחרון סביב הרהיבית, לאחר שהיה למשטרה מידע מוקדם כלשהו על מה שעומד להתרחש, טוב עשתה המשטרה שנקטה פעולת מנע, ואם זהירות וזהירות הן סימנים טובים למשטרה בדרך כלל, הרי בנדון שלנו על אחת כמה וכמה.

אולם כאן, אדוני היושב-ראש, דווקא בשל הזהירות המיוחדת הנדרשת בנדון, יש לי טענות למשטרה על פעולותיה בעקבות האירוע האחרון, מדוע ולשם מה היתה נחוזה הפרסומת הבומבסטית שליוותה את מעשי המשטרה? אני קורא מהכתורת הראשית בעיתונים, בקשר עם האירוע כפי שנמסר עליידי המשטרה, הכותרת הראשית ב"מעריב" של יום שישי, כ"ז באדר: "נעצר הרב אריאל בעקבות ניסיון מוזין להתנחל בלילה בהרהיבית. יחד עמו נעצרו 45 צעירים, חלקם חיילים חמושים ברובים ובקאדחים, רובם תלמידי ישיבות הסדר התומכים בחנוכת כ"ח", הכותרת הראשית של "על המשמר" ביום ראשון, כ"ח באדר: "המשטרה: ה"א" ביקשו להשתלט על הרהיבית, דורשת הארכת מעצרים", והכותרת הראשית של "מעריב" מיום ראשון, כ"ח באדר: "המשטרה: 36

שם עכשו ו-800 מיליון מוסלמים מתפללים במסגדים שלהם, כל אחד במקומו בעולם, רגישות לדת שלהם? ואיפה הרגישות לדת שלנו? לנו אין רגישות להרהיבית? אנחנו צריכים עוד היום, אחרי אלפיים שנה, לעמוד על יד הכותל ולבכות אלפיים שנה נוספות עד אשר נזכה להתפלל על הרהיבית?

ובעניין גישת הרבנים — יש רבנים שונים, הרב הראשי החדש, הרב אליהו, כמו הרב גורן היוצא, אומרים במפורש — יש לי פה קריאתו של הרב אליהו אל הרבנות הראשית — שיש לאפשר ליהודים לעלות על הרהיבית במקומות שאפשר לעלות בהם, יש מקומות שאפשר לעלות בהם, הם רצו לעלות.

אני מסתייגת מכמה דברים שליוו את הפעולה שלהם, צריך להסתייג, אבל מה השייכות של ההסתייגות מצורת הפעולה לפעולה עצמה? מה הם רצו לומר? הם רצו להביע את כאבם, כפי שכל אחד מביע מה שהוא לו, אין משנים חוקים במדינה דמוקרטית? אין מיישמים חוקים? עליידי הפגנה פוליטית, כאשר יש חלל ריק — ממלאים אותו, והם מילאו אותו.

קבוצת שוליים? כבר שמעתי את הסיפור שזאת קבוצת שוליים, הדיבוק להם קודם את התווית של תנועת "כך", אחר כך התברר שזה לא כך, האם מישאו טרח לומר שזה לא אנשי תנועת "כך"? אולי עיתונאי אחד או שניים, אולי דן מרגלית, כאשר דיבר על זה ביום שישי, הביא לאיוו פרופורציה, עשה איזה איוון בדיס-אינפורמציה הזאת, שאר העיתונים — כלום, לכן הם פתאום קבוצת שוליים, מה, דיברו על המתנחלים, כל הזמן? אמרו שזאת קבוצת שוליים שהולכת לגור בקרוונים, בורך השם, השוליים האלה הם לא רק האמצע, הם החלוץ.

מה שהמשטרה צריכה לעשות — היא חייבת לעשות, מה שהמשטרה חייבת לעשות — על הכנסת לאלץ אותה לעשות: גם בדיון כזה, ואני בהחלט בעד הדיונים האלה, כולנו זוכרים את שירו הנפלא של אורי צבי גרינברג, את הקטע האומר שכבר היינו שם: הוא ניבא כפי שניבא הרבה דברים אחרים, הוא כתב את זה הרבה הרבה לפני שהרהיבית היה בדינו, הוא אומר: "הוא לא בא, המשיח... הוא היה כה קרוב... היה פה, כבעבוע היין מכר אלי כוס כן שמעתי בעבוע דמו, אני שמעתי מדלג מני הר אלי הר, כצבי וכיעל פסיעותיו על כל סלע גבוה: אך אל הר הבית לא בא: אז ההר החיד שיעלי לא דרך כרגליו, הוא הגיע רק עד המבוא, רק עד סף המלכות — ושם הרוכלים מצאוהו... אלו קמו עליו בסכין ותקעו בו בלב — וזינק עם סכין בלבו מעל לגופיהם, אך יען בלעג דקרוהו — נצחוהו אזי, הרוכלים, ואני שמעתי שואל כרם פה: ואים הדורות שחכו לכואי, שקראוני מרומא, משער הקשת של טיטוס אל סף המלכות? ואני שמעתי גומר: אין אתי הדורות... אבוי לי, אבוי!"

אבל, לא אבוי לנו, מפני שיש בחורים כאלה, שהם חלק מהדורות, זה חלק מהמציאות של חיינו, הם עושים חזרות מתמדת, נר-תמיד למחדל התמיד שנמצא, שההל עוד ב'1967, לצערנו, אני רוצה להיכנס לסיפור ההיסטורי אין קרה המחל הזה, מה הם רצו? הם רצו פשוט מאוד לומר לעם ישראל: אין היום מקום בעולם שאסור ליהודים להתפלל בו, מלבד בארץ-ישראל, מלבד בירושלים ומלבד בהרהיבית, זהו המקום היחיד שבו אסור ליהודים להתפלל, הם רוצים לצעוק שלא תהיה כפייה אנטי-דתית כזאת, כאן, דרך אגב, כל החילונים הם עם הרבנים, פתאום חגיגה כזאת — הם, החילונים, הכופרים, מסכימים עם הרבנים שאסור לעלות להתפלל בהרהיבית.

הפתחים האלה — הם, לא נותנים ו"מה הם יגידו" — הם ניסגה שלנו מכל המאבק הציוני.

להרהר-הבית, לטייל שם ולקרא עיתון — מותר לכול, ואילו להתפלל בתדרת קודש או לקרא פרק תהילים — אסור דווקא ליהודים. האם אין זה עוול משוער ואפליה לרעה של היהודים?

ואל יטענו, שאם יהודים מתפללים בהרהר-הבית, תהיה כזה משום פגיעה בערבים, איה מין פגיעה זו? אם יהודי עומד בפניה ושופך את לבו לפני בורא עולם, האם הוא פוגע בזה בערבים? מדוע? זה בלתי מקובל לחלוטין.

עדיין זכור לנו שערכים מגעו מאתנו לחלוטין את כניסתנו למערת-המכפלה, וניתן לנו להחקר דק עד המדרגה השביעית שם. מאז שחרורה של מערת-המכפלה, יתר עם שחרור חברון, במלחמת ששת הימים, המקום, ברוך ה', פתוח גם ליהודים וגם לערבים. והרי גם הרהר-הבית שוחרר במלחמת ששת הימים ביחד עם ירושלים. מדוע נמשיכים העוול והאפליה בהרהר-הבית כאילו לא קרה דבר? האם באמת רק ליהודים אין שום זכות בהרהר-הבית? האם רק תפלתם מפריעה ופוגעת? זה בלתי נסבל לחלוטין ואסור בשום פנים להשלים עם זה.

אמנון לין (המערך):

איך זה מתחייב עם ההלכה? אני רוצה באמת להבין.

חיים דרוקמן (חיות דתית לאומית):

יש מקומות בהרהר-הבית שאסור על-פי דין להיכנס אליהם, לא רק להתפלל. יש מקומות בהרהר-הבית, בוודאי צריך להגביל אותם, ועל-פי הדרכה מסוימת, כפי שאמרת, אחרי טבילה כדון — שמוחר להיכנס אליהם, ובוודאי מותר לקרא פרק תהילים. האם לקרא עיתון מותר, ופרק תהילים — לא? האם זה צורך?

אדוני היושב-ראש, עלינו לחדש בהרהר-הבית מסורת עתיקת יומין. הפרופסור בן-ציון דינור, שהיה שר החינוך והתברות במדינת ישראל, קבע במחקרו, כי אחרי חורבן הבית היה קיים במשך תקופה ארוכה מאוד על הרהר-הבית בית-כנסת; עד שהחריבו אותו. זאת היתה המציאות. גם בתשובות הרידב"ז נזכר שיהודים התפללו על הרהר-הבית, הגיע הזמן שמדינת ישראל תבנה מחדש בית-כנסת בהרהר-הבית. זה יהיה בית-כנסת שאלי יעלו להתפלל יהודים מכל רחבי העולם. עד שנוכה ויחזיקו כשלמות דברי הנביא: "והביאותים אל הר קדשי ושמתים בבית תפלת, ועולתיהם וזבחייהם לרצון על מזבחי, כי ביתי בית-תפלה יקרא לכל העמים".

היו"ר מ' סכידור:

תודה לחבר הכנסת דרוקמן. אני מתכבד להזמין את השר הפנים.

שר הפנים י' בורג:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, טרם אכנס לסוגיה, כפי שהיא וכפי שבאה לידי ביטוי בניסוחים השונים של חברי הכנסת אשר הציעו את הצעותיהם, אני רוצה לבקש מנשיאות הכנסת ולהציע, שיבדקו מתי דבר הוא בגדר של סוב-יודיצה ומתי לא. אם הובקע נתקים הדין הראשון בבית-המשפט, והיום מעלים כאן את הנושא מנקודות מבט שונות, שעם חלקן אני מסכים ועם חלקן אינני מסכים. האם אין כאן משום יצירת אווירה מטעם בית-המחוקקים? אם אינני טועה, בארצות-הברית, למשל, למושבעי בית-משפט אסור אפילו לקרוא עיתון אשר עוסק במקרה שבא לפניו לשיפוט.

עקיבא נוף (הליכוד):

להם יש שיטת משפט של "jury".

שר הפנים י' בורג:

אני יודע. אני מרכב אפילו על "ג'וריי", לא רק על "jury". אלא על "Jewry".

העצורים — אגב, הם בינתיים פוחתים והולכים מיום שישי עד יום ראשון — "בקשר להרהר-הבית חשודים בהסתה למרי. הכינו מנהרה סודית, רצו לחדור להרהר-הבית ולפתוח במשא-ומתן. ככית הרב אריאל נמצאו תת-מקלע ומסכות אכ"כ, ואצל חשודים אחרים כדורים ותרשים הרהר-הבית".

לפי הודעות המשטרה, שחזרו וגשנו והחפרסמו בכל אמצעי התקשורת, המשטרה כבר קבעה שהיה מדובר בניסיון מזוין ומתוכנן מראש של השתלטות בכוח על הרהר-הבית, שכראשן עמר הרב אריאל. כל זה עוד לפני כל חקירה שהיא ולפני משפט. לשם מה זה היה נחוץ? עצירת אנשים בודדות, ולו רק כשל והירות בעניין רגיש, מקובלת עלי כהחלט. אבל לשם מה הפרסום לפני שהחבר כלל האם אכן את זאת רצו לעשות האנשים שנתפסו? כשקובעים דברים ומפרסמים אותם בכל אמצעי התקשורת, זה פוגע כאנשים ומכתים אותם. הנה, ביחס לרב ישראל אריאל כבר קבע השופט ביום ראשון, כ"ח באדר: "הרב אריאל לא היה בין יוזמי הרעיון לעלות להרהר-הבית והוא גם לא נתן לכך הסכמה הלכתית. מאידך, לא עשה הרב אריאל דבר כדי למנוע את המעשה" וכו' — אני מצטער על שחבר הכנסת וילנר ציטט מדברי השופט ציטוט סלקטיבי. הווי אומר, שכבר ביום ראשון, כ"ח באדר, סתר השופט את פרסומיה של המשטרה מיום שישי. אם כן, המשטרה פשט הכתימה את שמו של הרב ישראל אריאל כפרסומיה על האירוע. ואני חוזר ושואל: האם אין זה עוול לפרסם דברים על אנשים בטרם חקירה ובטרם משפט? כולל תמיהה האם הפרסום הזה הביא תועלת כלשהי לעניין.

יתירה מזאת, לפי מיטב הכרתי, פרסום כזה ביחס להרהר-הבית הביא נזק למדינת ישראל. פרסמנו קבל העולם כולו, שיהודים רצו לכבש את הרהר-הבית ולהשתלט עליו ככוח. הרי ככך הסערו את העולם המוסלמי. הדים על כך כבר שמענו מפי דוברים ערבים, ומי יודע אילו השלכות שליליות יהיו לכך. מדוע עשינו זאת? מי היה זקוק לכך? איוז מטרה זה שירת?

על-מנת למנוע אי-הכנות, רצוני לחזור ולהדגיש: אני מצדיק את פעולותיה הזריזות של המשטרה מתוך זריזות מרבית בנושא הנידון. אולם, הנני שולל בתכלית את פרסומיה הבלתי-אחראיים של המשטרה, שלא הועילו דבר, ולפי מיטב הכרתי גרמו לנו נזק רב.

אדוני היושב-ראש, אירוע זה מעלה על סדר-יומנו את הרהר-הבית. המקום היחיד והמיוחד המקודש ביותר לעם ישראל. כשערבים מתפללים על הרהר-הבית, הם מתפללים ופניהם למכה, ואילו יהודים בכל רחבי העולם מתפללים כשפניהם להרהר-הבית. וכך מדויקים אותו רכותניו ביחס לתפילה: "היה עומד בחוץ-לארץ, יכוון את לבו כנגד ארץ-ישראל, שנאמר: והתפללו אליך דרך ארצם. היה עומד בארץ-ישראל, יכוון את לבו כנגד ירושלים, שנאמר: והתפללו אל ה': דרך העיר אשר בחרת. היה עומד בירושלים, יכוון את לבו כנגד בית-המקדש, שנאמר: והתפללו אל הבה זהה. היה עומד על הרהר-הבית — יכוון את לבו כנגד בית קודש הקודשים, שנאמר: ויתפללו אל המקום הזה. נמצא: עומד במזרח — מחזיר פניו למערב; במערב — מחזיר פניו למזרח; בדרום — מחזיר פניו לצפון; בצפון — מחזיר פניו לדרום. נמצאו כל ישראל מכוונים את לבם למקום אחד".

כמה מכאבי הדבר שדווקא בהרהר-הבית אסור ליהודים, ורק ליהודים, להתפלל. כמובן, מדובר אך ורק בצד הדרומי של הרהר-הבית, במקום שמוחר ביום על-פי ההלכה להיכנס לאחר טבילה במקוה טהרה כדון. הרי זה ממש לא יאומן: לעלות

לפני שאני עובר לענין, אני מוכרח להקדים עוד שתי-שלוש הערות. חבר הכנסת וילנר ציטט את השר בורג, שדיבר על מחתרות. אמת, לפי דעתי, ובמקצת לפי ידיעתי, קיימת או קיימות מחתרות שונות, וככל שהענין יותר מחתרותי, יותר קשה למשטרה להגיע לחקר האמת. ואני עוד לא יודע את מה אנחנו נמצא ואת מי אנחנו נמצא כשנמצא את הרוצח של גרינצווייג ז"ל. לכן אני אומר לכולם: נהיה יותר זהירים בהאשמות של איש את רעהו.

חברת הכנסת גאולה כהן, אינני יודע למה ומדוע המשטרה הזמנית את כלי התקשורת, אבל לפי כתב האשמה שהובא היה מוטל על אחד מהנאספים, בחצות ליל ויותר מאוחר, להזמין את כלי התקשורת ולקיים את התפילה בנוכחותם.

יאיר צבן (המערך):

נעראה כדי להשלים את הענין.

שר הפנים י' בורג:

לכן, בבקשה, לא למדנה ב"איפה ואיפה".

לחבר הכנסת דרוקמן אני רוצה לומר: כל הדרך-ארץ למחקרים של פרופסור דינור, שאני מעריך אותו בבקיאותו, אבל אתה לא אמרת באיזון תקופה זה היה — אם זה היה עוד לפני אליה קפוטלינה, אם זה היה כבר אחרי קונסטנטינוס — ועל כל פנים אתה לא תיקח את המקור ולא את פרופסור דינור בחור פוסק הלכה. בשבילי מספיק, עד בוא המשיח — והוא יכול לבוא, אם יצא ה', מחר בבוקר — — —

קריאה:

הלילה.

שר הפנים י' בורג:

בלילה הוא לא בא וכיום שישי ושבת הוא לא בא.

בשבילי מספיק מה שכתב הרואה הגדול, הרב אברהם יצחק הכהן קוק, וזכר צדיק וקדוש לברכה. בספרו "משפט כהן", בתשובה צ"ו, הוא מזהיר מלגשת להרהיבית. הוא לא מדבר על המסגד, הוא מדבר על הרהיבית, ואיש לא יכול להאשים אותי שאני מזלזל בהלכה אם אני מתבסס על דברי הרב קוק, וזכר צדיק וקדוש לברכה.

אני רוצה לומר יותר: אני, מתוך השקפת עולמי, השקפת עולם דתית והשקפת עולם לאומית, לא אתן את ידי להוסיף את הממד של מלחמת דת לאותו ריב ומאבק הקיימים, לצערנו, בלאור-הי: ואני מזמין את הבית לגרוס בענין זה כמנו.

אני מרוצה ומצוין בסיפוק את פעולת שירותי הביטחון והמשטרה אשר מנעו השתלשלות של אירוע, שאליבא דכולי עלמא, יש לראות בחומרה יתירה את התוצאות, את ההתפתחויות האפשריות ואת ההשלכות שלו, ומשום שקשה לראות את ההשלכות, קשה לי גם להגדיר את עצם הענין, ובית-המשפט אולי יצליח בהגדרה.

המדיניות של ממשלת ישראל היא לשמור על המקומות הקדושים של בני הדתות השונות ולאפשר גישה חופשית, תוך שמירת החוק, תוך התחשבות בשלום הציבור, תוך איזון מתאים, השלטונות חייבים, דווקא כשמדובר במקום רגיש, לדאוג להגיע לאיזון, למנוע התפרצויות, ואין ליחיד ואין לקבוצת יחידים רשות להחליט כעצמם על שינוי של סטטוס-קוו. יש הנהגה ממלכתית, ולא כל קבוצה תהיה רשאית, יהיו המניעים הטובים, האידאליים והאידיאליסטיים הכשרים ביותר, להחליט מה לעשות.

היו"ר מ' סבידור:

אדוני השר, האם אני יכול להשיב לך כבר בשלב זה?

שר הפנים י' בורג:

אדרכא.

היו"ר מ' סבידור:

כשהנושא הועלה לפני סגני ולפני, הוא עדיין לא היה בבית-המשפט.

עקיבא נוף (הליכוד):

אם כן, אפשר לנטרל כליל את בית-הנבחרים.

שר הפנים י' בורג:

אני לא פסקתי הלכה.

היו"ר מ' סבידור:

אבל אני אבדוק את הענין, כמובן לפי בקשתך.

שר הפנים י' בורג:

אדוני חבר הכנסת נוף, לא פסקתי הלכה בנושא אלא העליתי את הנושא. נדמה לי שככל ואת יש כאן משהו מאינטראקציה, מיצירת אווירה, אווירה שכפי שכמה חברים אמרו כבר נוצרה גם קורס, ועל זה אגיד מיד כמה דברים.

היו שש הצעות לסדר-היום. הניסוחים שלהן, בצורה זו או זו, התגלגלו לעיתונות. לא המשטרה כותבת כותרות, חבר הכנסת דרוקמן, חבר הכנסת יעקב גיל טלגרף ליושב-ראש הכנסת: מבקש להעלות בדחיפות לסדר-היום "הניסיון הנואל להתנחל בהר-ציון". לא המשטרה המציאה את הניסוח, לא המשטרה השתמשה בנוסח הזה, אלא חבר הכנסת יעקב גיל טלגרף ודיבר על "הניסיון הנואל להתנחל בהר-ציון". חברת הכנסת ארכלי-אמחולניו ביקשה להעלות את הנושא של "הסכנה למשטר הדמוקרטי מקבוצת לאומנים". הביטוי הזה עוד מתקבל איך שהוא. חבר הכנסת מרדכי וירשובסקי מבקש להעלות הצעה דחופה בנושא "ניסיון השתלטות על הרהיבית".

מרדכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

כן.

שר הפנים י' בורג:

אם כן, חבר הכנסת גיל מדבר על "התנחלות": חבר הכנסת וירשובסקי מדבר על "השתלטות". חבר הכנסת שבת וייס מבקש להעלות את הנושא של "מחתרת צבאית בישראל", חבר הכנסת תופיק טובי, וזה לא יבוא כהפתעה, מבקש להעלות את הנושא של "ניסיון השתלטות על מסגד אליאקצה". חברת הכנסת גאולה כהן קובעת שהאירועים התמורים בהרהיבית ראויים להיות מועלים בתור נושא. וחבר הכנסת חיים דרוקמן נתן כותרת גייטולית, כמעט הייתי אומר "פרווה" — הוא מבקש להעלות את הנושא של "האירוע סביב הרהיבית".

חיים דרוקמן (חזית דתית לאומית):

מה זה רע, "האירוע סביב הרהיבית"?

שר הפנים י' בורג:

האם אמרתי שזה רע? אני רק נחתי, כאן את כל סולם הטונים, מכאן עד כאן.

שבת וייס (המערך):

האם אפשר לשאול שאלה, ברשות היושב-ראש?

שר הפנים י' בורג:

לא, אם כן, חבר הכנסת דרוקמן, המשטרה אינה ממציאה, אינה כותבת ואינה מכתבה את הכותרות.

אני גם אומר, שמי שמקים לצורך פולמוס פנימי דחלילים כדי להילחם בהם מבפנים, ועלידי כך להזיק לנו בעולם — וזה מה שעשו כאן חבר הכנסת וירשובסקי וחבריו — הוא בעצם המדליק את האש הזרה. אנחנו עדיין לא יודעים, עוד לא הוכח דבר, והוא כבר יודע, לו יש כבר מסקנות, הוא כבר מעלה את הדחליל, הוא כבר קובע את ההאשמות, והוא כבר מצוטט כעניין זה עלידי אויבי ישראל, בכך הוא היוצר את האש הזרה, שאנחנו עדיין לא יודעים מי בדיוק רצה אותה.

לכן, רבותי חברי הכנסת, אדוני היושב-ראש, אני מבקש להסיר הצעה זו מסדר-היום.

היו"ר מ' סבידור:

תודה רבה. חברת הכנסת שולמית אלוני, אחריה, אחרון — חבר הכנסת שלמה לורניץ.

שולמית אלוני (המערך):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מרגישה חובה להביא בפניכם אינפורמציה שלא הובאה בבית הזה: יש כמה ישיבות שזה שנתיים מקדישות את רוב זמןן ללימוד דיני קורבנות, והוחלט שמוכרחים בפסח זה של שנת התשמ"ג, לפני כוא שנת התשמ"ד, להעלות קורבן טלה בן יומו על הרה"בית.

גאולה כהן (התחיה):

שולמית אלוני (המערך):

אני חושבת שלעשות קומזין ליד אבן השתייה זה דבר שידליק אש גדולה ולא טלה בן יומו, מקומזין על אבן השתייה תהיה דלקה גדולה מאוד: טלה בן יומו לדיני קורבנות כדי למנוע מלחמה, ויש המאמינים בזה.

כאשר שחרר ביה"משפט את 26 העצורים, באו עשרות ונשאו אותם על כתפיהם, יש פה התארגנות לגרימת שרפה גדולה ביחסינו עם כל אומות העולם ועם כל העולם המוסלמי. אי-אפשר להתייחס לעניין הזה כאל תפילה בחצר, כאשר כל יום בתפילה מדברים על הקרבת הקורבנות, כאשר תלמידים בישיבות יושבים ולומדים את דיני הקורבן, וכאשר הוחלט — הדבר עשוי להתבצע.

נרמה לי שבעניין הזה, אדוני שר המשטרה, המשטרה איננה עושה פעולות מניעה, אף שיש לה אינפורמציה.

עקיבא נוף (הליכוד):

לא יהיה חופש — — —

שולמית אלוני (המערך):

החופש הזה להפוך מסגרים לבתי-כנסת, שלא על-פי חוק ולא על-פי החלטת הכנסת — — —

עקיבא נוף (הליכוד):

— — —

שולמית אלוני (המערך):

אני לא רוצה שנחיה על חרבנו, ולא עלידי שוד.

גאולה כהן (התחיה):

— — —

עקיבא נוף (הליכוד):

— — —

היו"ר מ' סבידור:

אני מבקש, אני מבקש, תנו לה לסיים, מה ההפרעות האלה?

ובכן, לי יש הסתייגות גמורה מהתוכנית הזאת, אבל לבטח — ואני אומר את זה לחלק של הבית, ואני אומר את זה כמעט לכל כלי התקשורת, דריו, טלוויזיה ועיתונות — לא היתה שום הצדקה לדבר על התנחלות, לא היתה שום הצדקה לדבר על כיבוש של הרה"בית, אלה דברים שיוצרים אווירה בלתי מבוססת ומזיקה ביותר, אני הורית למשטרה לדאוג, בכל מקרה ומקרה, שהדיווחים שלה יהיו אמנים, אחראים, מדויקים, ושלא ייתנו מקום לפירושים כמו התנחלות והתיישבות, שמהם אני מסתייג מכול וכול.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני חושב שלכולנו יש אינטרס להימנע מיצירת אווירה בעניין שהוא לא רק סוביידיצה אלא שייך לאותם נושאים שבהם העם גופא מחולק למחנות שונים. יש לנו ויכוח בין מחנה דתי לבין מחנה חילוני, יש לנו ויכוח בין ימין לשמאל בשטח הסוציאלי, יש לנו ויכוחים פוליטיים אשר מפרדים בין המחנות, דבר אחד צריך להיות ברור: ויכוח דמוקרטי — רצוי: סם החיים של דמוקרטיה — הוויכוח החופשי: אלימות היא אלימות היא אלימות, ואין נפקא מינה אם היד הימנית או היד השמאלית זורקת את האבן, בעניינים הללו אין נפקא מינה ואנחנו כולנו מצווים לשמור על הדמוקרטיה מפני אלימות, מי שלא יעשה ומה שלא יעשה.

בסיכום דברי אני רוצה לומר: ממשלת ישראל מופקדת על הסדרים הנוהגים בהרה"בית, כל שינוי בלתי מוסמך ובלתי מבוקר בסדרים אלה עלול להביא להשלכות בלתי רצויות, אין להעלות על הדעת כי קבוצה כלשהי, או אדם פרטי, ייטלו את החוק לידיהם ויביאו לשיבוש חמור של הסדר ציבורי, המדיניות של הממשלה היא לשמור על המקומות הקדושים של בני כל הדתות בארץ הקודש ולאפשר, כפי שאמרת, גישה חופשית למקומות האלה, תוך כדי שמירה על החוק, האיוון ושלוש הציבור.

בגלל חשיבות הנושא אני מציע להעביר אותו לוועדה, אין אני יודע האם העניין שייך לוועדת הפנים או לוועדת החוץ והביטחון, בגלל האספקטים הביטחוניים, אני מציע, אם כן, שוועדת הכנסת תחליט לאיזו ועדה הנושא יועבר.

היו"ר מ' סבידור:

תודה לשר הפנים.

חבר הכנסת נוף מבקש להביא הצעה אחרת לגבי הצעתו של חבר הכנסת וירשובסקי, אחריו — חברת הכנסת שולמית אלוני, שלה יש הצעה אחרת לגבי הצעת חברת הכנסת גאולה כהן, חבר הכנסת לורניץ יהיה האחרון, לו יש הצעה אחרת מהצעת השר לגבי הצעתו של חבר הכנסת דרוקמן, בבקשה, חבר הכנסת נוף.

יחזקאל זכאי (המערך):

אדוני, לא יכולים לנמק את ההצעות מהמקום שש הצעות, שיש מציעים, זה עור חצי שעה.

עקיבא נוף (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מציע להסיר מעל סדר-היום של הכנסת את הצעתו של חבר הכנסת וירשובסקי, יכול להיות ויכוח על הצורה, יכול להיות ויכוח על העיתוי, אבל לא יכול להיות ויכוח על מה שמשתמע מדבריו, כי לעם ישראל — וזה המשתמע מדבריו — אין זכות בהרה"בית, והקשר של עם ישראל אל קודש קדשיו צריך להיות ממועט עד כדי ביטול, ומאחר שזה מה שמשתמע מדבריו אני חושב, שעל כך לא יכול להיות ויכוח.

שמדינת ישראל. אני מצטט בדיוק: "הגיע הזמן שמדינת ישראל תבנה בית-כנסת בהר-הבית".

עקיבא נוף (הליכוד):

שלמה הלל (המערך):

על-ידי "סולל בונה".

שלמה לורניץ (אגודת ישראל):

בלי להיכנס לצד ההלכתי — אולי אגיד על כך מלה אחת — עובדה היא. חבר הכנסת הרב דרוקמן ורבותי חברי הכנסת, שבמשך קרוב לאלפיים שנה, מאז חורבן הבית, יהודים חיו כאן בארצנו הקדושה, בירושלים עיר הקודש, והתפללו ליד הכותל-המערבי. אבל אף אחד לא העז לעלות בהר-הבית בגלל טעמים הלכתיים — לא גרולי הראשונים, לא המקובלים, לא תלמידי הגר"א ולא תלמידי הבעל-שם-טוב. אין זה יכול להיות מקרה שבמשך כאלפיים שנה לא עלה על דעתו של איש לבנות בית-כנסת בהר-הבית. לכן כאב לי ונדעזעתי, שבא חבר הכנסת הרב דרוקמן ואומר, שעל מדינת ישראל לבנות שם בית-כנסת. זה נוגד את המורשה, זה נוגד את המסורת שלנו וזה נוגד את ההלכה.

אמרתי שלא אכנס מעל כמת הכנסת לענייני הלכה. אינני עושה זאת לעולם. אבל אם שר הפנים הזכיר וציטט הלכה מספרו של הרב, הרב אברהם יצחק הכהן קוק, אינני יכול להימנע מלהגיד לו, שהקדים את הרב קוק אחד מגדולי הפוסקים — אני מסתפק בציטוט אחד — הרמב"ם, האומר בהלכות בית-הכחירה, פרק ו': "קדושה ראשונה שקדשו דוד ושלמה את ירושלים והר-הבית ומקום המקדש. קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבוא" — ובסוף — "ולכן אסור להיכנס בטומאה להר-הבית" מקום המקדש. והנכנס בטומאה חייב כרת".

חבר הכנסת דרוקמן, כאשר אתה עומד לטבול במקווה בגלל טומאת מת וכל מיני טומאות אחרות — אתה צריך לדעת, שלא מועילה שום טבילה במקווה עד שנוכה לאפר הפרה, להזאה כדין.

ועוד כמה הערות, אדוני היושב-ראש. נוסף על ההלכה, יש רגישות מיוחדת, דתית, כעניין הרהיבית. כלום זה חסר לנו, להכניס את כולנו לסכנה בעד דבר שאין בו כל צורך. בעד דבר שנוגד את ההלכה? להתפלל אפשר על-יד הכותל-המערבי. אין כל דין שלפיו עלינו להתפלל בהר-הבית. אני רואה בזה שגיאה, שיגעון של אנשים צעירים, אולי מתוך מניעים טהורים — מסיתים אותם לעשות דברים שלא ייעשו. אני מרחם, אדוני היושב-ראש, על בחורי הישיבה הצעירים מישיבות ההסדר, שמטעים אותם. ההורים שולחים אותם ללמוד בישיבה ולא לעסוק כענייני מחתרת, ולא לעלות על הרהיבית. חז"ל קבעו, וזאת הלכה: אין מבטלים תינוקות של בית-רבן אפילו לבניין בית-המקדש: אני מדגיש — בית-המקדש, קל וחומר לעיסוק באלימות ולבנות, בניגוד להלכה, בית-כנסת בהר-הבית.

חכמנו ז"ל קבעו: הספר והסיף כרוכים יחד לעולם. אי סייפא — לא ספרא, ואי ספרא — לא סייפא. אם אתם מערבים את תלמידי הישיבות שלכם בסייפא במסגרת הישיבה, הרי שלא ספרא — אין ספר, אין לימוד ואחם, ראשי הישיבה, לא מקיימים את המצווה "ולמדתם את בנכם". תנו לבחורי הישיבה ללמוד. אל תערבו אותם בעניינים פוליטיים. קל וחומר לא בענייני אלימות: לא בקשר לפינוי סיני כפי שהיה ולא בקשר לעלייה להר-הבית.

אני משבח את המשטרה על פעולות המנע, על הזהירות שלה, שמנעו מאתנו אסון גדול שעלול היה לקרות אם, חס ושלום, הדבר הזה היה קורה.

היו"ר מ' סבידור:

אני מבקש, כלי ריכוזים עכשיו. היא מנמקת, וזה הכול.

שולמית אלוני (המערך):

הואיל ואינני חולקת על זכותך, חבר הכנסת עקיבא נוף, ועל זכותך, חברת הכנסת גאולה כהן, לתמוך ברב כהנא ובחבריו — — —

עקיבא נוף (הליכוד):

היו"ר מ' סבידור:

אני מבקש, לא רוצים לשמוע אותך.

עקיבא נוף (הליכוד):

היו"ר מ' סבידור:

חבר הכנסת נוף, לא נתתי לך רשות הדיבור. אני מבקש ממך.

עקיבא נוף (הליכוד):

היו"ר מ' סבידור:

לא. אין שום רשות דיבור. שב.

שולמית אלוני (המערך):

זכותך לתמוך וזכותך גם שלא לתמוך.

עקיבא נוף (הליכוד):

היו"ר מ' סבידור:

נתתי לך רשות דיבור וזה הכול.

שולמית אלוני (המערך):

הזכות לתמוך היא גם הזכות שלא לתמוך. אינני חולקת על זכותך להביע את דעתך, ואני מבקשת לאפשר לי לומר, שפה יש התארגנות של אלפי בחורים, והמשטרה אינה עושה את צעדי המניעה. אף שיש לה אינפורמציה על כך, ראינו את ההפגנה שהיתה עם שחרור הבחורים האלה.

אדוני השר, מחדל הוא כעשייה, לצורך עבירה פלילית. לכן אני מציעה להסיר את ההצעה של חברת הכנסת גאולה כהן מסדרהיום.

היו"ר מ' סבידור:

תודה לחברת הכנסת שולמית אלוני. חבר הכנסת לורניץ — לגבי הצעתו של חבר הכנסת דרוקמן.

שלמה לורניץ (אגודת ישראל):

אדוני היושב-ראש, נכבדה — — —

היו"ר מ' סבידור:

אני מבקש שקט, נא לשבת.

שלמה לורניץ (אגודת ישראל):

כדי לחלוק על דעתו של חבר הכנסת דרוקמן אין לי אפשרות פרלמנטרית אחרת אלא לבקש להסיר את הצעתו מסדרהיום.

אני עושה זאת בעצר, אך נדעזעתי לשמוע, דרוקא מחבר הכנסת הרב דרוקמן, שהוא מציע, לא פחות ולא יותר, אלא

שהעלה חבר הכנסת מ' וירשובסקי

לדיון בוועדה — רוב

בעד ההצעה שלא לכלול את

הנושא בסדר-היום של הכנסת — מיעוט

ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר

הכנסת מ' וירשובסקי לדיון בוועדה שתקבע

ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר מ' סבירור:

ברוב קולות הוחלט להעביר גם הצעה זו לוועדה. אנו עוברים להצבעה על הצעת חבר הכנסת וילנר.

ה. צ. ב. ע.

ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר

הכנסת מ' וילנר לדיון בוועדה שתקבע ועדת

הכנסת נתקבלה.

היו"ר מ' סבירור:

הוחלט להעביר את ההצעה לוועדה. אנו עוברים להצעת

חברת הכנסת גאולה כהן. מי בעד העברת הנושא לוועדה? מי

בעד הסרת הנושא מסדר-היום? צריך למנות.

ה. צ. ב. ע.

בעד ההצעה להעביר את הנושא

שהעלתה חברת הכנסת ג' כהן

לדיון בוועדה — 46

בעד ההצעה שלא לכלול את

הנושא בסדר-היום של הכנסת — 41

ההצעה להעביר את הנושא שהעלתה חברת

הכנסת ג' כהן לדיון בוועדה שתקבע ועדת

הכנסת נתקבלה.

היו"ר מ' סבירור:

כ"ב בעד ו' 41 נגד הוחלט להעביר גם הצעה זו לדיון בוועדה.

אנו עוברים להצעת חבר הכנסת דרוקמן. גם לגבי הצעה זו

יש שתי הצעות. מי בעד העברת הנושא לדיון בוועדה? מי בעד

הסרת הנושא מסדר-היום? נא למנות.

ה. צ. ב. ע.

בעד ההצעה להעביר את הנושא

שהעלה חבר הכנסת ח' דרוקמן

לדיון בוועדה — 55

בעד ההצעה שלא לכלול את

הנושא בסדר-היום של הכנסת — 52

ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר

הכנסת ח' דרוקמן לדיון בוועדה שתקבע ועדת

הכנסת נתקבלה.

היו"ר מ' סבירור:

כ"ב 55 קולות בעד ו' 52 נגד הוחלט להעביר גם הצעה זו לדיון בוועדה. ועדת הכנסת היא שתקבע את הוועדה שבה יידונו כל חמש ההצעות.

אני מסיים. אדוני היושב-ראש, ואומר, שמכחינת ההלכה אין לדבר כל מקום. העניין נוגד את ההלכה, נוגד את המורשה. ציטטת, חבר הכנסת דרוקמן, את פרופסור דינור, אך לא מפיו אנחנו חיים בענייני ההלכה. אני קורא מכאן, במיוחד לבחורי הישיבה בכל הישיבות, במיוחד בישיבות הסדר: הקדישו את זמנכם ללימוד התורה. מי שמחפש ענייני דת, יש לו מה לעשות. ראשית — יעסוק בתורה ובמצוות, ואשר לענייני הרה"בית, מותר לנו להשאיר משהו גם למשיח צדקנו שיבוא במהרה בימינו. אמן.

היו"ר מ' סבירור:

תודה לחבר הכנסת לורינץ. חבר הכנסת ארבל' אלמחלינו, את מסכימה להצעה להעביר את הנושא לוועדה?

שושנה ארבל' אלמחלינו (המעריך):

כן.

היו"ר מ' סבירור:

תודה. חבר הכנסת וירשובסקי, אתה מסכים להעברת הנושא לוועדה?

מרדכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

כן.

היו"ר מ' סבירור:

אתה מסכים, חבר הכנסת וילנר?

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

כן.

היו"ר מ' סבירור:

חברת הכנסת גאולה כהן, את מסכימה להצעה להעביר את הנושא לוועדה?

גאולה כהן (החתיה):

כן.

היו"ר מ' סבירור:

חבר הכנסת דרוקמן?

חיים דרוקמן (חזית דתית לאומית):

כן.

היו"ר מ' סבירור:

אני מסכים. לגבי ההצעה של חברת הכנסת ארבל' אלמחלינו אין הסתייגות. מי בעד העברת הנושא לוועדה?

ה. צ. ב. ע.

ההצעה להעביר את הנושא שהעלתה חברת

הכנסת ש' ארבל' אלמחלינו לדיון בוועדה

שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר מ' סבירור:

אני מכריז שההצעה הזאת נתקבלה והנושא מועבר לוועדה. כפי שתקבע ועדת הכנסת.

לגבי הנושא שהעלה חבר הכנסת וירשובסקי יש הצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדה ויש הצעה להסיר את הנושא מסדר-היום. מי בעד העברת הנושא לוועדה? נא למנות. אדוני המזכיר.

ה. צ. ב. ע.

בעד ההצעה להעביר את הנושא

ה. הצעת חוק השבות (תיקון מס' 3), התשמ"ב — 1982* (הצעת קבוצת חברי הכנסת)

בטלפון. עבור 5,000 דולר אפשר לקבל שם יהודי. הגיע המצב לכך שנערכות חופות ובהן יש גם כומר וגם "רביי". שמעתי זאת מיהודים שהשתתפו בחופות כאלה.

אני מבקש לשאול: כאשר בא היום רופא שעבר בחינות בחוץ-לארץ, האם מכירים בו אוטומטית כרופא, או שהוא צריך לעבור כאן שוב בחינות? אדם שקיבל רישון נהיגה בחוץ-לארץ ובא לכאן, האם הוא מקבל אוטומטית רישון ישראלי? יש בארץ מכוון התקנים הכרוך כל מוצר שיצרן בישראל מייצר: רק דבר אחד לא צריך בדיקה — אם מישהו מקבל תואר של יהודי, לא חשוב מאיפה הוא בא, לא חשוב מה הוא עשה, אין צורך בבדיקה.

גם בקיבוצים לא מקבלים חבר מייד. כאשר הוא, ננית, רוצה להיכנס לקיבוץ המאוחד, אני בטוח שהוא ממתיך לפחות חצי שנה עד שנה עד שהקיבוץ בודק את דעותיו — אולי הוא חלילה בעד ארץ-ישראל השלמה ואז לא יקבלו אותו. הקיבוץ בודק אם הוא ימני. זה אורך שנה. אבל יהודי מגיירים בטלפון.

רבותי, יש פה יהודים שאומרים שאנחנו, עלידי התיקון, נפגל את האומה. האם ידוע לכם שלפני שבוע נערך כנס של רבנים רפורמים בלוס-אנג'לס, העיתון "ניו-יורק טיימס" מ-17 לחודש זה פרסם החלטה שנחקבלה בכנס זה, שילד שנולד לאם נוצרייה — דינו כיהודי ולא צריך שום גיור.

ישולמית אלוני (המעריך):

אברהם יוסף שפירא (אגודת ישראל):
זה נגר החוק בישראל. זו כבר לא הלכה. החוק בישראל אומר: יהודי הוא מי שנולד לאם יהודייה. מדוע אתם כל כך מתחנפים לרפורמים? כל הפחד הוא מהרפורמים. הם מחסלים את העם הזה.

יעקב צור (המעריך):

הם דוב היהודים בארצות-הברית. הם יהודים. אתה לא האחראי היחיד לפירוש המושג יהדות: מעולם לא היה פירוש אחר ליהדות.

אברהם יוסף שפירא (אגודת ישראל):

החוק הוא פה.

חמר אשל (המעריך):

אין לנו אפיפיור.

דן תיכון (הליכוד):

תן לו לסיים את דבריו בשקט.

יעקב צור (המעריך):

אני דווקא סומך עליך.

היו"ר מ' סבידור:

כבר יש לי סיוע — ממלא מקום יושב-ראש הכנסת.

אברהם יוסף שפירא (אגודת ישראל):

זו הפעם הראשונה שאנחנו מעלים בכנסת את השאלה מה נקרא גיור. אם מישהו רוצה נישואי תערובת בלי גיור — החוק הזה לא מפריע לו. אתה רוצה להתגייר? — לפי איזה חוק אתה רוצה להתגייר?

היו"ר מ' סבידור:

אנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק השבות (תיקון מס' 3), התשמ"ב — 1982, של חברי הכנסת שמואל הלפרט, שלמה לורין, מנחם פרוש ואברהם שפירא. רשות הדיבור לחבר הכנסת אברהם שפירא.

אברהם יוסף שפירא (אגודת ישראל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, מתוך תחושת אחריות לגורל ולקיומו בעתיד של העם היהודי, אני מתכבד להעלות כשם חברי, חברי הכנסת מגישי הצעת התיקון לחוק השבות, את הנימוקים להצעת התיקון, דרישה הקיימת זה 13 שנה.

מורי ורבותי, נאומים רבים ננאמו בכנסת על תיקון חוק השבות. תיקון חוק השבות אינו חוק של דת. תיקון חוק השבות הוא הקיום של העם היהודי. חוק השבות בא לאחד את העם היהודי, חוק השבות — גיור כהלכה — לא בא לפגל.

ישולמית אלוני (המעריך):

לא, לא.

אברהם יוסף שפירא (אגודת ישראל):

אין זה חוק של דת. לפני 13 שנה הכיאו את החוק, ואני מביא אותו היום שוב. מה אני מחדש בנאומי היום? לפני 13 שנה היו 25% נישואי תערובת בארצות-הברית, והיום — 60%. זה ההבדל בין מה שהיה לפני 13 שנה לבין מה שיש כיום. פרופסורים, יהודים שאינם שומרי מצוות התייחסו לבעיה זו. ד"ר שמלץ ניתח את המצב ואמר, שבשנת 2025 אנחנו עלולים להגיע בארצות-הברית לפחות ממחצית היהודים שיש שם כיום. נתונים אלה הם מחירדים, והם מחייבים אותנו למחשבה.

שוחרתי רבות עם גולדה מאיר, עליה השלום, והיא אמרה לי: דע לך, שאני רואה את נישואי התערובת מחסלים את העם היהודי.

שמעתי היום שכלשכת ראש הממשלה התקבלה שיחת טלפון מרב רפורמי גנר בברזיל. הוא אמר לראש הממשלה: אני פונה אליך שתשתדל להעביר את התיקון לחוק, כי בשבת הקרובה אני עומד לעלות לארון הקודש לבקש סליחה ולהכנות "על הטא" על אשר בעבר גיירתי שלא כהלכה. אין ספק כי גיורים אלה שגיירתי גרמו לכך שבברזיל הגיעו נישואי התערובת בקרב העם היהודי לכלל 70%. לכן אני מבקש מראש הממשלה לפעול לאלתר לתיקון חוק השבות.

יקטור שם-טוב (המעריך):

תקבלו כמה מברקים חשובים נוספים מחוץ-לארץ.

אברהם יוסף שפירא (אגודת ישראל):

אני רוצה להגיד לך: תאמין לי, הלואי שאוכל לדבר אתך בעוד 40 שנה. אתם פשוט לא מודעים לנושא.

אני יודע שבקרב חברי המערך יש יהודים רבים המודעים לנושא, אבל המשמעת הסיעתית היא היא הגורמת שחלילה וחס ייזמו יד נגד גיור כהלכה.

לצערוני, יש קהילות בארצות-הברית המבצעות את הגיור ללא כל התחשבות בהלכה. הם מוכרים את התואר "יהודי"

חוברת כ"ג, ישיבה ק"צ
— הצעת חוק השבות (תיקון מס' 3) —

היהדות. מטרתנו לקבוע מי אינו יהודי. אלה שמתנגדים לכך נותנים ידם להאצת תהליך הכליה העצמית של עם ישראל. אנחנו אומרים בהגדה של פסח: "שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותנו". עד היום פירשתי זאת כפשוטו: שלא שונא אחד עמד עלינו לכלותנו, אלא הרבה עמדו לכלותנו. היום אני לומד פירוש: מי שיצביע נגד החוק, לא רק שהוא מפריע, הוא עוזר לכלותנו.

רבותי, אסיים בדברים שאמר הקדוש, האדמו"ר מבעלז, זכותו חגן עלינו: שלוש פעמים מופיעה בתורה המלה "פרות". בפרשת "שמות" — "ושמתי פדות בין עמי ובין עמך". פעם שנייה בכתילים — "פרות שלח לעמך". ופעם נוספת בכתילים — "והרבה עמו פדות". לפי, מדברים פה פעם אחת, "ושמתי פדות בין עמי ובין עמך". על גלות אצל הגויים, זוהי גלות, ועל זה נאמר "ושמתי פדות בין עמי ובין עמך". יש עוד גלות, כשיהודי נמצא בגלות אצל יהודי אחר, גלות זו קשה מן הראשונה, ועל זה כתוב: "פרות שלח לעמך". שניגאל מן הגלות אצל אחינו היהודים, הגלות השלישית היא זו, שיהודי נתון בגולה אצל עצמו, גולה לתאוותיו, גולה לרשעות, על זה כתוב: "והרבה עמו פדות".

יש לי רושם שהרוב בבית הזה מעוניינים לתקן את חוק השבות, גיור כהלכה, אבל פעם זו גלות למשמעת הסייעת ופעם זו גלות והשתעבדות לחששות מפני השלכות פוליטיות פנים-מפלגתיות. לכל היהודים הטובים האלה, מכל חלקי הבית, אני פונה וקורא: הגיע הזמן שתפריקו עול הגלות מעליכם, צייטו לצו מצפונכם, הצביעו לתיקון החוק, "והרבה עמו פדות".

ו. הצעת חוק השבות (תיקון מס' 3), התשמ"ב — 1982*

(הצעת חבר הכנסת ח' דרוקמן)

מתפרשת אך ורק מתוך ההלכה הפסוקה בעם ישראל מדור דור, ואף-על-פי-כן, על-מנת למנוע עיוותים וקלקולים חמורים ביותר, באה הצעת התיקון הזאת להבהיר בצורה חד-משמעית בחוק, שגיור הינו אך ורק זה שנעשה על-פי ההלכה.

אני קורא בזה לכל בעלי המצפון בתוכנו, מעבר לכל חילוקי הדעות הקיימים בינינו, להודות בכך שאין גיור אחר אלא זה שנעשה על-פי ההלכה. גיור אחר איננו גיור כלל. היושר האינטלקטואלי והמוסרי מחייבים להודות בכך.

רצוני להביא דוגמה מתחום אחר, מתחום הבטיקה. יש מציאות של הרכבת עצים. אני לוקח ענף מעץ אחד, מרכיב אותו לעץ אחר והם הופכים אחד. הרי לא יעלה על הדעת לקחת את הענף ולהרכיב אותו לעץ עם נייר דבק ולקראו לזה הרכבה.

אריה נחמקין (המערך):

מה הבעיה? הוא דק לא ייקלט.

חיים דרוקמן (חזית דתית לאומית):

נכון מאוד. כל אחד מבין שאם ההרכבה נעשית על-פי חוקי הבטיקה, היא תצליח, ולא — זה לכל היותר משחק ילדים ותיריל. מדוע לא נבין שלא פחות מזה קיים ביחס להצטרפות ולהתחברות לעם ישראל, עם ישראל פתוח להצטרפותם של אנשים מעמים אחרים ולהפיקתם לעצם מעצמו ולבשר מבשרו. היו גרי צדק בין הגדולים בחכמי

יעקב צור (המערך):

רות-הומאבייה. דוד המלך בא ממנה.

אברהם יוסף שפירא (אגודת ישראל):

רות-הומאבייה — גיור. זו הפעם הראשונה שהכנסת צריכה להצביע בהרמת יד — גיור כדת משה וישראל, או גיור כדת הגויים.

יעקב צור (המערך):

הכנסת צריכה להחליט, אנחנו מוסמכים.

שולמית אלוני (המערך):

אברהם יוסף שפירא (אגודת ישראל):

לפני שבוע שמעתי חברי כנסת המתנגדים לחוק שהסבירו את התנגדותם בחשש שעלידי תיקון החוק נפגע בקהילות הרפורמיות. הם טעו. על אחת כמה וכמה אין לזה בסיס עתה. תיקון חוק השבות אינו דרוש רק מבחינה סמלית, הוא חוט השדרה של העם היהודי.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לי אין כל ספק שיהדות ארצות-הברית כרובה המכריע תקבל בהבנה ובחודה את תיקון חוק השבות. לא זו בלבד שהתיקון לא יגרום לניחוק היחסים בינם לבין מדינת ישראל, אלא רבים מהם אף יכרכו אותו: רבים רבים בקרב יהודי אמריקה מודאגים בכנות מתהליך ההתבוללות, מנישואי התערובת שהורסים כל חלקה טובה בבתי היהודים.

מורי ורבותי, איננו מבקשים לחוקק חוק שיקבע מיהו יהודי. אין בכוננתנו, חלילה, להוציא אף יהודי אחד ממשפחת

היור"מ של:

תודה לחבר הכנסת אברהם שפירא. הצעת חוק רעד בנושא: חוק השבות (תיקון 3), התשמ"ב — 1982, של חבר הכנסת חיים דרוקמן — בבקשה.

חיים דרוקמן (חזית דתית לאומית):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, עומדים אנחנו בערב חג הפסח, יום ההולדת של עם ישראל, אותו עם מיוחד ומופלא אשר שמר על ייחודו במשך כל הדורות במצבים הקשים ביותר. יש אפוא סמליות בכך שדווקא ביום זה מוגש לכנסת התיקון לחוק השבות, שמגמתו להמשיך ולשמור על הייחוד של עם ישראל במדינת ישראל הריבונית. הריני מתכבד להביא, אם כן, לכנסת תיקון לחוק השבות, תיקון מס' 3, התשמ"ב — 1982.

התיקון הוא כדלקמן: "בסעיף 4(ב) לחוק השבות, התש"י — 1950, אחרי המלה 'שנתגיר' תהיה המלה 'כהלכה', זה כל התיקון. הוספת מלה אחת, אבל היא משמעותית מאוד, כי היא באה להבהיר את האמור בחוק ולמנוע פירושים מעוותים שלו.

סעיף 4(ב) בחוק השבות, המגדיר את המושג יהודי, קובע: "לעניין זה יהודי הינו מי שנולד לאם יהודייה או שנתגיר והוא איננו בן דת אחרת". אומנם, המושג גיור הוא מושג הלכתי ואיננו שאוב ממקורות אחרים, ולכן משמעותו האמיתית

הרב מרדכי אליהו העלה רעיון להקים באמריקה בית-דין מטעם הרבנות הראשית בישראל, והוא אשר יעסוק בגיור. זו יבטיח שהגיוורים יהיו כהלכה. לדעתו, יש לאמץ את הרעיון הזה ולבצע אותו הלכה למעשה. ועל-ידי הצעת התיקון שלנו לחוק השבות אנחנו מחזקים את הכיוון הזה, אשר ימנע מאתנו בעתיד הרבה בעיות.

אדוני היושב-ראש, רצוני לשכנע את המתנגדים לתיקון שלו רק בשל הטעם של אחדות העם הננו חייבים לקבוע. כ גיור שמדינת ישראל מכירה בו יהיו רק גיור כהלכה. במדינת ישראל המתחדשת, בתקופת קיבוץ הגלויות, גיור חייב להיות כזה שכולם מכירים בו. הרי גיור על-פי ההלכה טוב לכולם, גיור לקונסרבטיבים וגם לרפורמים, ואילו מה שקרוי גיור רפורמי איננו תואם את הגיור היהודי מדורי דורות.

יעקב צור (המערך):

בגיור הקונסרבטיבי אתם מכירים?

חיים דרוקמן (חזית דתית לאומית):

מדוע אפוא לא לקבל את הגיור על-פי ההלכה, שהוא טוב לעם ישראל כולו, דווקא מתוך האספקט של אחדות העם? כשנ שרבים וטובים הבינו שנישואין וגירושין במדינת ישראל חייבים להיות כאלה שיאחדו את כולנו, כך גם ביחס לגיור.

אני מסכים בפנייה לכל חברי הכנסת מכל הסיעות. ישקף את הדבר לגופו של עניין ויצביעו בעד הצעת התיקון לחוק שייהודי הוא רק מי שנולד לאם יהודייה או שנתייגר כהלכה.

היור"ר מ' שחל:

תודה. רשות הדיבור לשר הפנים, להשיב על שתי ההצעות.

שר הפנים י' בורג:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ראשית, על-מנת שג יהיה ספק — אני מציע להעביר את ההצעות שהובאו על-ידי חברי הכנסת אברהם שפירא וחיים דרוקמן לוועדה.

קרוב אני לנושא הזה מאז מאי 1954, כאשר המפד"ל בצו השדרים משה שפירא ויכרנו לבחור והשר בורג, ייבדל לחיי טובים וארוכים. עזבו את הממשלה בגלל הנושא הזה. רק את הבחירות, ב-1959, הצטרפנו שוב לממשלה. אחרי שהבטח את שניו ההנחיות הקדומות, אישית, ואני רוצה לומר זאת, א גורס כל השנים שהביטוי "נתגייר", אין לו פירוש אחר, אי נתייגר על-פי ההלכה, אבל אני בעד זה — אם מישהו מפק נ שהרבר יאמר, אין בשום לקסיקון ביטוי אחר ותרגום א של מושג "גיור", אלא גיור הלכתי. אני רוצה לומר, שיהיה ז מור שבמדינתנו, היסטטוס האיש — אולי לא תמ לשביעות רצון של כולם — נקבע על-פי דת משה וישראל שיתקבל בה גיור של אותו רבני רפורמי, אשר מסדר נישוא לוג מעורב בכנסת, או אשר נותן אישור, גושפנקה לא שלא נתגורש עם גט הלכתי, להתחתן שוב ולהלדת ילדים שיה מה שאנחנו יודעים שהוא הסטטוס של ילדי אשת אי שנעברה לאחר: כמובן, גם הגיור אצל אותו רבני אין לו ש סמכות.

אילו היה לי זמן והייתי, ננית, בוועדה של אגודת ישראל הייתי שואל את חבר הכנסת אברהם שפירא, אשר הציע "על-י ההלכה", למי הוא מתכוון? מי יהיו הפרשנים? האם כוונה למועצת הרבנות הראשית, שהיא האינסטנציה הדתית במדינת ישראל? אם כן, אני אשמה עד מאוד אם יתברר שכעניין זה ה: כא סוף סוף להכרה כמועצת הרבנות הראשית, אשר חברי חברי הכנסת לוריין ופרוש, רק לפני ימים מועטים הביאו חו

ישראל ככל הדורות. הם היו אנשי סגולה, מיוחדים, ועם ישראל שמח אתם והתפאר בהם. אולם, קיימים חוקים של היהדות להצטרפות הזאת ולהתחברות הזאת. אם הגיור נעשה לפי ההלכה, הרי הוא אמיתי. שאם לא כן זה כמו להדביק את העין בנייר דבק, האם אפשר להעלות על הדעת יחס כל כך לא רציני לגיור, שאפשר להשתמש כמושג הזה למציאות שמושג זה איננו שייך אליה כלל וכלל? האם יכול עם ישראל להסכים שההצטרפות אליו תהיה מעין משחק ילדים, חלילה?

טוענים נגד התיקון הזה, שהוא גירום לפילוג בעם, כי יש בו משום פגיעה בזרמים שונים בעם ישראל, אני דוחה את הטענה הזאת מכול וכול. אין בה שמץ של אמת. התיקון לחוק איננו בא לפגוע בשום יהודי מאיזה זרם וחוג שהם. כל היהודים כולם ואפילו הרחוקים ביותר הם חלק בלתי נפרד מעם ישראל. ישראל אף-על-פי שחטא ישראל הוא — מלמדים אותנו רבוחינו, אני קורא מעל במה זו לאחינו מכל רחבי העולם, ובכללם הקונסרבטיבים והרפורמים: עלו לארץ-ישראל, שבו הביתה, בואו אלינו, נקבל אתכם בנורעות פתוחות. אני אומר את הדברים האלה בכל לבי. הצעת התיקון לחוק איננה באה לפגוע בשום יהודי מכל זרם או חוג. הצעת החוק באה למנוע מלא-יהודים להיקרא יהודים מבלי שעברו את תהליך ההצטרפות המהותי לעם ישראל הקרוי גיור, וגיור יש רק אחד — על-פי ההלכה.

אדוני היושב-ראש, הצעת התיקון לחוק נחוצה כיום שבעתים. אחרי ההחלטה המפורשת של ועדת הרפורמים להכיר בגויים כיהודים ללא כל גיור. הרפורמים, אשר נתנו יד לנישואי תערובת הממיתים שואה, חלילה, על יהדות הגולה, והרבים שלהם משיאים וגזול של נישואי תערובת, החליטו רק לפני שבוע כוועידתם, כי כן לנישואי תערובת ואפילו רק אביו יהודי, הינו יהודי — דבר המנוגד להלכה היהודית מדורי-דורות ולחוק השבות של מדינת ישראל כאחד. דבר נורא זה מחייב במיוחד לקבוע בחוק את המובן מאליו, כי גיור הוא רק זה שנעשה על-פי ההלכה, על-מנת להבדיל בצורה חד-משמעית, שאין להעלות על הדעת כי תעודה של גיור יכולה להתקבל מידי אלה שמשיאים נישואי תערובת ומכירים מפורשות בלא-יהודים כיהודים, כזה נסייע אנחנו, חברי הכנסת, למאבקו של עם ישראל כולו נגד ההתבוללות, ששיאה נישואי תערובת.

אדוני היושב-ראש, אני קובע כי הצעת התיקון הזאת מגמתה רק להביא אחדות בעם, ולא, חלילה, לפלגו. כשם שחוק הנישואין והגירושין האחד שקיים במדינת ישראל, הקובע שנישואין וגירושין של יהודים יתנהלו אך ורק על-פי דין תורה, מאחד את העם, ומי יודע מה היה, חלילה, אילו לא היה קיים חוק זה, תארו לעצמכם, חברי הכנסת, שבחור עולה מאמריקה ובדיו תעודת גיור, אבל זה לא היה גיור על-פי ההלכה, והנה הוא מכיר בארץ בחורה ורוצה להתחתן אתה, ורק אז מתברר לו שהוא לא יהודי. איזה מפח נפש גורם לו אז. מדוע לא נמנע את הדבר מראש על-ידי כך שנקבע ברורות, שגיור שמדינת ישראל מכירה בו הוא רק גיור כהלכה. הרי זה רק מקל ומסייע, ואז מי שרוצה באמת להצטרף לעם ישראל יעשה זאת מייד בצורה הנכונה ולא יהיה צפוי לעוגמת נפש לאחר מכן.

אדוני היושב-ראש, ברצוני לברך מעל במה זו את שני הרבנים הראשיים שנבחרו לפני כשכוע — הגאונים הרב אברהם שפירא והרב מרדכי אליהו, שניהם גדולים בתורה, אוהבי עם ישראל וארץ-ישראל ומודעים מלכתחילה עם תקומת מדינת ישראל ותידוש הממלכתיות הישראלית כשלם כההליך הגאולה של עם ישראל.

שכח וייס (המערך):

היו גם תשובות אחרות.

שר הפנים י' בורג:

דווקא בעניין המילה, אני רוצה לצטט את שפינוזה.

שולמית אלוני (המערך):

— — —

שכח וייס (המערך):

השאלה היא אם זה טיהור, אדוני השר.

היו"ר מ' שחל:

רבותי, בלי לקרוא בשמות, אני רוצה לבקש שקט בצד ימין של האולם.

שר הפנים י' בורג:

על-מנת שתוט המחשבה לא ייפסק, אני רוצה לחזור, עם כל הסיכון של קריאת כינים מפי חברת הכנסת שולמית אלוני, אני רוצה לחזור ולומר, שהפרוצדורה של "גיוור" מטעם הרפורמים, אין בה אחריות, אין בה עדות כשרה, בהרבה מקרים אין בה משום טבילה, ובהרבה מקרים אין מילה על-פי ההלכה.

אני רוצה לצטט את דברי שפינוזה בסוף הפרק השלישי בטרקטט הפוליטי התיאולוגי. אומר שפינוזה: "אם היהודים ימשיכו לשמור במצוות המילה" — ואנחנו מדברים עכשיו על מצווה זו בקשר לגיוור רפורמי — "אז הם יתקיימו, ימשיכו להתקיים כאומה, וייתכן שיקומו בחזרה ותהיה להם מדינה משלהם".

מורי ורבותי, כל העניין של הגיוור הרפורמי הוא "מיד אין יונייטד סטייטס". צדק חבר הכנסת שפירא כשדיבר על הצורך בנוסטרופיקציה של רופא או עורך-דין אשר בא לכאן, או לפי מכון התקנים, כדי שיהיה איווה שהוא תקן. אם אתה יכול לראות את החברה היהודית כארצות הברית, זוהי חברה פלורליסטית. כל יהודי יכול להתחתן בלי רכ כלשהו אצל ראש העיר. לנו יש מבנה אחר של חברה, לנו יש מבנה אחר של התחיקה שלנו. לכן העניין הזה לא בא כחשבון.

האמת ניתנה להיאמר, אילו היתה בתוכנו אחדות של אמת בשאלה מה הוא יהודי, לא היה לנו ויכוח גדול כל כך על מי הוא יהודי, אלא, המחנות הלוקים. כאשר במהפכה הצרפתית, בפברואר 1789, המדקדק קלרמונט טונז אמר, שליהודים יסרב את הכול, וליהודי הבודד כחור בן-אדם — ייתן את הכול, מי כאן יכול לקבוע מהו הגבול מתי פרט הופך להיות כלל ומתי כלל פוסק להיות כלל? אלה דברים מאוד מסובכים.

אל תרמו יד על דבר שהוא מקובל, שהוא נכס דתי לאומי לפי הפרוצדורה, על-פי ההלכה המקובלת. אני אומר שזה נכס דתי לאומי, ואני רוצה לומר לאלה שמוללים ומקילים בעניין תהליך הגיוור, אני מצטט ממסכת יבמות דף מ"ז, עמ' א' למטה, אני מצטט מהגמרא — "תנו רבנן: גר שבא להתגייר בזמן הזה, אומרים לו: מה ראית שבאת להתגייר? אי אתה יודע שישאל אותך ביום הזה דיונים, רחופים, סחופים ומטורפין, ויטורין באין עליהם? אם אומר: יודע אני ואני כדאי, מקבלין אותו מיד — אומרים לו: הווי יודע, שעד שלא באת למידה זו, אכלת חלב אי אתה ענוש כרת, חיללת שבת אי אתה ענוש סקילה — " — אם אתה בא — אתה מקבל את הצרות של האומה הנרדפת, ואתה מקבל את הייסורים ואת המצוות ומתן המצוות של האומה הזאת.

לכן, מורי ורבותי, יהיה ברור: אין גיוור אלא כהלכה. ועל-מנת להבהיר זאת, אני מציע להעביר את הצעת החוק לוועדה.

שהיה בו משום עלכון לרב הראשי גורן שליט"א — אבל אני מוכן על זה להתווכח בוועדה.

אני רוצה לומר למה, לדעתי, צריך להיות ברור, שאין גיוור אלא על-פי ההלכה. הלכה היא דבר מוגדר, כל פרוצדורה אחרת איננה מוגדרת, זה בגדר ברי ושמא — ברי עדיף, מהי הפרוצדורה לפי ההלכה — ידוע: מהי הפרוצדורה של מה שנקרא גיוור רפורמי — כל רבני עושה מה שהוא עושה, רק לפני שבוטע הגדילו לעשות, ואני מצטט מפרוט של AP מלוס-אנג'לס: ילדים מנישואי תערובת יכולים לראות אותם כיהודים, אם הם רוצים זאת. *The child of one Jewish parent is under the presumption of Jewish descent*. אותם רפורמים, אשר רוצים עכשיו לפרוס את כנפי אי-שכניהם על גיוור שהוא אינו גיוור, הם קבעו מה שקבעו, והדברים כדורים. בן-גוריון, וזכרוננו לברכה, כי 1958, לאחר שהשאלה הזאת התעוררה, פנה לכמה אנשים ונתן להם את הכתר של חכמי ישראל, ידועה הרשימה. אני רוצה לקרוא כמה מהתשובות של אותם אנשים שהוא פנה אליהם. אני מקווה שגם בשורות המערך יש כמה אנשים המכבדים את אותם אנשים. אני מביא דברי המשורר ש' שלום. הוא היה הראשון בין המשיבים: "מדינת ישראל קמה מתוך האפר של יהדות הגולה. העם היהודי נשא ייסורים איזמים כמשך דורות על נאמנותו ויהדותו. בזכות נאמנות זו נשתמרה: הוויקה לארץ אבות, ארץ הקודש". אלה שמתעניינים בדברי ש' שלום יכולים לקרוא את הדברים היפים שהוא אמר לטובת גיוור כהלכה.

שכח וייס (המערך):

על זה היתה תשובה של הפרופסור הוגו כרגמן.

שר הפנים י' בורג:

אני מצטט את ר' שאול ליברמן, שהוא מוכר ומקובל בחוגים רחבים ביותר, בשנינות שלו הוא אמר: "כשהאם לא התגיירה כהלכה, הרי הדבר פשוט וברור, כלי שום פקפוק הבן הוא בגוי לכל דבר", וכיד האירוניה הטובה הוסיף הפרופסור שאול ליברמן: "שום טרגדיה הוויקה לארץ אבות, בכוחה לחייב קומדיה של גירוש". אני ממליץ לקרוא גם את זה.

מורי ורבי, שהאן הסמיכני ל"יורה יורה, ידין ידין", הרב יחיאל יעקב וינברג, וזכרוננו לברכה, שהיה הרב לתלמוד ולהוראה בכית-מדרש לרבנים בברלין, ואחרי המלחמה, אחרי שהיה במחנה ריכוז כמונטרי, קבע, שהשאלה של מיהו יהודי היא שאלה חדשה, שלא ידועה הדורות הקודמים, היהודי הפשוט. שלא עוסק בפילוסופיה, ימשוך בכתפיו על שאלה מחזרה זו, שנתעוררה דווקא כדור של תחייה לאומית ושיבת בנים לארץ מכורתם הרוחנית, רק בלכול דעות וחלישה רוחנית יכלו להוליד את השאלה של מיהו יהודי, הרב וינברג קובע, והוא קובע את זה כשביל ממשלת ישראל, ואני רוצה ליישם את זה על כנסת ישראל. אמר הרב וינברג ז"ל: "אין זה מכבדה של ממשלה עברית להעיד עדות שקר על מי שאינו יהודי שהוא יהודי". ואני מומין את הכנסת לקבל את ההגדרה.

כפי שאמרתי, כמה שנקרא "גיוור רפורמי" אין פרוצדורה מוסכמת, אין פרוצדורה מקובלת, אין עדות מהימנה, אין טבילה ברוב המקרים, ואין מילה ברוב המקרים.

שולמית אלוני (המערך):

— לא נכון.

שר הפנים י' בורג:

גברתי, אומנם את יודעת כיצד לומדים תלמוד, כפי ששמענו לפני עשרים רגע, זה לא נתן לך היתר-הוראה לומר שאני אומר לא נכון.

הראשית, לא את רושמי הנישואין, לא את רכני הערים ולא את בתי-הדין הרבניים. הוא אינו מחייב איש. הרי הרישום הזה גם רישום נישואין שאינם תקפים לפי משפט הארץ הרבני. כגון נישואי קפריסין ונישואי מקסיקו. אם כן, יש לנו חוק שמשמעותו המעשית היא שולית לחלוטין, ואין היא משפיעה על אותו עולם אמונה שאני מכבד, שאותו ייצג חבר הכנסת שפירא.

מה כן יעשה החוק הזה? החוק הזה יבשר לרוב היהודים בעולם — היום הקהילות הלא-אורתודוקסיות הן רוב היהודים בעולם — שאין לנו חפץ בהם, שכל הלכותיהם אינן מקובלות עלינו. שמענו את שר הפנים תוקף בחריפות בלתי מוצדקת רבנים העומדים בראש ה"לובי" הפרו-ישראלי בארצות הברית, רבנים כמו הרב שניידר, שעל עזרתם סמכנו, אנשים כמו הרב אבא הלל סילבר, שהתנועה הציונית כה התגאתה בהם בעבר, כאשר הם היו מראשי הפעילים. חיל החלוץ של הפעולה למען הציונות ולמען ישראל, על כל אלה נעטה היום חרפה, נכחים אותם ונאמר להם שאורחות החיים שלהם נחותים?

ומה נאמר לקהילה הקונסרבטיבית הגדולה, שאינה מתיימרת להיות רפורמית, אבל ראייתה את ההלכה שונה מן הראייה של אגודת ישראל ושל הרבנות הראשית? הרי הרבנות הזאת, היהדות המסורתית הזאת, היא התגלמותה של הציונות בארצות-הברית. האם נאמר להם שהם פסולים בעינינו? — לא.

מה שאני מציע הוא, שבנושא הזה, החילוני — ואני אומר שמבחינה מעשית אין לו שום השלכה, ושמבחינה הלכתית ודתית הוא אינו משפיע כלל על העולם של היהדות ההלכתית והדתית בארץ — שבנושא הזה הכנסת לא תחשה את החוק הקיים, שהוא חוק שבנקודה קטנטנה ושולית זו אינו אומר שכל היהודים הלא-אורתודוקסים, כמונת הישראלי, פסולים. אני מקווה שהסדק הקטן הזה של כבוד לרוב רובה של יהדות צפון-אמריקה ואירופה יישאר פתוח ולא ייסתם על-פי שיקולים פוליטיים לא-יענייניים.

היו"ר מ' שחל:

תודה, חבר הכנסת יאיר צבן מבקש להציע להסיר את הצעתו של חבר הכנסת חיים דרוקמן.

יאיר צבן (המעריך):

ארוני הירשבראש, חברי הכנסת, למה אנו דנים בכלל היום בהצעת החוק הזאת? האם מגישה מאמינים אכן שיש סיכוי שהיא תעבור? — יכול להיות, אבל, האם הם גם מאמינים שבשאלה כל כך עקרונית, כל כך מהותית, אפשר להעביר בכנסת הכרעה על חורם של כמה קולות? האם זה מה שחסר היום לכנסת ישראל ולעם ישראל, השסוע בארבעה-חמישה שסעים עמוקים, שאחד הוא השסע שבין יהודים דתיים לחילוניים? ההצעה הזאת באה להעמיק את השסע הזה, לחדד אותו ולהחריר אותו. וכל זה — האם מפני שכן רוצה בימים אלה האדמו"ר מלובביץ', והוא לוחץ? האם לכן תחולל כנסת ישראל לפי החליל של ק"ק — קהילה קדושה — ברוקלין?

חברי הכנסת, חוק השבות מקורו במאויים הלאומיים של עם ישראל ושל תנועתו הלאומית, ולא במורשה ההלכתית, הוא בא לתכלית אחת בלבד — להקל את בואם של יהודים לארץ, לעודד את בואם של יהודים לארץ, לקדם את קליטתם של יהודים בארץ. חברי הכנסת מהקואליציה, חברי הממשלה, יד על הלב, האם התיקון הזה יעזור? האם התיקון הזה יעזור למטרה של חוק השבות? לפחות יקראו לו כשמו: קלקול חוק

היו"ר מ' שחל:

ארוני השר, לאיזו ועדה?

שר הפנים י' בורג:

לועדת החוקה, חוק ומשפט, כי זה שייך גם לסטטוס של האדם.

היו"ר מ' שחל:

תודה, חבר הכנסת רובינשטיין מבקש להסיר את הצעתו של חברי הכנסת שמואל הלפרט, שלמה לורניץ, מנחם פרוש ואברהם שפירא.

ארוני יושב-ראש ועדת הכנסת, נא עיין בסעיף 137 לתקנון.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

ארוני הירשבראש, כנסת נכבדה, אני יכול להבין את להט האמונה הכנה של חבר הכנסת שפירא, שדיבר כאן בזכות השקפת עולמו. אבל כל מה שאני מבקש הוא, שאותו יחס של כבוד להשקפת עולם יינתן גם לרבנים של השקפות אחרות, הרואים את עצמם יהודים, שהם יהודים נאמנים, ציונים מסורים, עוזרים למדינת ישראל וחיים בתורתם ובאמונתם, וזהו בקשת.

יתר על כן, נדמה לי שחבר הכנסת שפירא התעלם לחלוטין מהעובדה, שהוא מדבר על חוק חילוני של הכנסת, לא על הלכה המחייבת יהודי כלשהו. הוא מדבר על חוק שיש לו משמעות מוגבלת ביותר, ושאינו לו כל התייחסות לדברים שחשובים לחבר הכנסת שפירא, שאני מכבד ומעריך אותו.

ראשית, להגדרת המונח יהודי בחוק השבות לעניין הגדול והחשוב של נישואין וגירושין — מוסדות הרבנות, הרבנים הרושמים, בתי-הדין הרבניים, לא חיים כלל מפיו של חוק השבות לעניין הגדרת מי הוא יהודי, יש להם הגדרה הלכתית משלהם, ואין הם שמים לבם כלל לשאלה מי זכאי לבוא בשערי של חוק השבות ומי לא. משום כך בעניין הזה, שנגרר בטעות ונתן כדי הטעיית חלק מחברי הכנסת, בעניין הזה אין שום השלכה לתיקון חוק השבות.

גם לעניין חוק השבות אין שום השלכה לאותם דברים של שמירה על טהרת היהדות, כפי שרואה זאת חבר הכנסת שפירא, וזאת מהטעם הפשוט, שחוק השבות עצמו מאפשר לאנשים שאינם יהודים כלל לעלות ארצה, סעיף 4(א) לחוק השבות אומר, כי הזכויות של יהודי לפי חוק זה, והזכויות של עולה לפי חוק האזרחות, מוקנות גם לילד ולנכד של יהודי, ולבן-זוג של יהודי, ולבן-זוג של ילד ושל נכד של יהודי, וזאת אפילו אם הסבה היחידה היא אינו בין החיים עוד או שאינו נמצא בישראל. אם כן, מה שהוא לכל הדעות, לפי כל המבחנים, גם הרפורמיים הקיצוניים ביותר, אינו יהודי, זכאי לעלות ארצה לפי חוק השבות, או מה לי גר שחלק מהיהדות לא מקבל אותו, וחלק אחר כן מקבל אותו, כאשר החוק עצמו מאפשר לאנשים שאינם יהודים לפי שום מבחן לעלות ארצה, לפי אותו חוק חילוני, שלא מדבר כלל על אותם מונחים שדיבר עליהם חבר הכנסת שפירא.

דרך אגב, לא שמעתי שגרים מכל סוג שהוא מתדפקים על שערי הארץ, ושזאת הכניע.

לבסוף, גם אין כל השלכה לעניין הרישום, שכן — כפי שקבע בית-המשפט העליון וכפי שמקובל עלינו — לרישום הזה אין שום משמעות משפטית ואין הוא כולו אלא לצרכים סטטיסטיים גרידא. בוודאי שאינו מחייב לא את הרבנות

— הצעת חוק השבות (תיקון מס' 3): הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (סלילת מדרכות) —

חברי הכנסת, לפי כל הכתובים של אבות התנועה הלאומית שלנו אני מניח, שכל האבות המייסדים, אילו היו נוכחים כאן היום באולם הזה, לא היו מצביעים בעד הצעת החוק הזאת — לא הרצל ולא בן-גוריון, כפי שאמרתי, לא זיבוטנסקי, לא בורוכוב ולא ויצמן, כולם מנוחתם עדן, אני מעז לומר, שהרב קוק, זיכרונו לברכה, אילו נשאל לעצה, היה מיעץ לחסידיו שלא לעשות את המעשים האלה — כך אני מעז להניח, היה אחד שהיה מיעץ להצביע בעד התיקון — האדמו"ר מלובביץ' דאז, אבי חותנו של האדמו"ר מלובביץ' היום, הזרע הוא באכתנה הציונית בין זהות לאומית לזיקה דתית, אכתנה שהיהדות ההלכתית אינה יכולה לקבל אותה, אני מכבד את אמונתה, אבל אני יכול לקבל את מסקנותיה.

אני מציע שבמקרה זה נצביע יחד עם הרצל ועם בן-גוריון, מנוחתם עדן, ולא עם — ייבדלו לחיים ארוכים — חברי הכנסת שפירא ודרוקמן.

הי"ד מ' שחל:

חורה, חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעה, אני מבקש מחבר הכנסת חנן פורת וחבר הכנסת אהרן נחמיאס להיות מונים בהצבעה.

אני שואל את המציעים אם יש להם התנגדות שההצבעה תהיה יחד על שני החוקים, אין התנגדות, אם כן, אנחנו עוברים להצבעה.

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את הצעות
החוק לדיון מוקדם בוועדה — 50

בעד ההצעה להסיר את הצעות
החוק מסדר-היום — 58

ההצעה להסיר את הצעת חוק השבות (תיקון מס' 3), התשמ"ב — 1982 (ר"כ), והצעת חוק השבות (תיקון מס' 3), התשמ"ב — 1982 (רע"ד), מסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

זשבות. למה תיקון חוק השבות? תקראו לו בשמו האמיתי: ללקול חוק השבות.

הנימוק העיקרי שלכם — נישואי תערובת — אינו תופס, במצב הנוכחי שאתם מבקשים לקובעו כחוק נוחן גיטימציה למחצית נישואי התערובת בערך, כי כאשר בחורה יהודיה מתחתנת עם בחור לא-יהודי, לפי החוק המתוקן שלכם — הלוואי שלא יתקבל — הכול בסדר: רק במקרה הפוך זה לא בסדר. אתם רוצים להתמודד עם הבעיה של נישואי תערובת? תעלו את זה לדיון, ונדון.

חברי הכנסת, האיש שחיברו "מדינת היהודים" הניח את יסוד המדינה הארגוני לתנועה הציונית — בנימין זאב הרצל, האיש שמלא את התפקיד המרכזי ככינונה של מדינת היהודים — דוד בן-גוריון, לשניהם היה כרור לחלוטין היחס שבין זהות הלאומית היהודית והזיקה להלכה היהודית, וכך כתב הרצל, האיש היחיד שתמונתו מתנוססת בבית הזה, לידדו קס נורדאו: "אפשר וחששותיו כיצד יתקבלו נישואי תערובת שלך בחוגי קנאים יהודים מוגזמים הם — — — יילו כבר נשלם מפעלנו כיום והיתה מדינה, אז ודאי לא היה וסור על אזרח יהודי, כלומר על אזרח של מדינת היהודים קיימת, לשאת נוכרייה לאשה, היה היתה נעשית עליידי כך יהודייה בלי שים לב לדחה, ואם יהיו להם ילדים, יהיו הללו הורים".

אפשר לומר על הרצל, שהוא לא קיבל חינוך מסורתי, אבל זה אמר דוד בן-גוריון בתשובה על הצעה דומה של חבר וכנסת לוריניץ, ב-1959: — "לכל אחד יש יהדות שלו, ואתה, לפי דין תחייב אותם ביהדות שאתה תופס אותה כיהדות? על שאלה מהו תוכן היהדות — יכול להיות ויכוח, והממשלה לא תפתור בעיה זו, ואני מקווה שלא תמצא ממשלה טיפסית זאת בישראל".

ממחבר "מדינת היהודים" עד מי שהיה ראשון למייסדיה — קו אחד שאומר כי הציונות עומדת על אכתנה עקרונית בין עגל הזיקה הלאומית למעגל הזיקה הדתית, האכתנה הזאת חייבת אותנו לדחות את הצעת החוק.

ז. הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (סלילת מדרכות), התשמ"ג — 1983*

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

שר הפנים י' כורג:
לוועדת הפנים.

הי"ד מ' שחל:
חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעה.

ה צ ב ע

ההצעה להעביר את הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (סלילת מדרכות), התשמ"ג — 1983, לדיון מוקדם בוועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת נתקבלה.

הי"ד מ' שחל:

חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: הצעת חוק שט"ז, חוק לתיקון פקודת העיריות (סלילת מדרכות), התשמ"ג — 1983, של חברי הכנסת אמנון רובינשטיין, שושנה ורבלי-אלמחליני, מאיר שטרית ואהרן נחמיאס, את החוק ינמק זכר הכנסת אמנון רובינשטיין.

אמנון רובינשטיין (שנינו — מפלגת המרכז):
בלי הנמקה.

הי"ד מ' שחל:

אדוני שר הפנים, לאן אתה מציע להעביר את הצעת החוק?

ח. הצעת חוק יסוד: משק המדינה (תיקון מס' 2), *

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

"הצעת חוק התקציב תהיה מפורטת". כנהוג עד כה לפי משרדים וסעיפים בתוך המשרדים. בפסקה (3) ייאמר: "הצעת התקציב המפורטת של משרד הביטחון לא תונהג על שולחן הכנסת אלא על שולחן ועדה משותפת של ועדת הכספים וועדת החוץ והביטחון של הכנסת". ובכן, גם החסוי חייב להיות מפורט ולבוא בפני הכנסת: לא בפני המליאה, אלא בפני הוועדה המתאימה. וועדה של הכנסת דינה כדין הכנסת לעניין זה כמו לעניינים אחרים.

אדוני היושב ראש, אני מבקשת לאשר את הצעת החוק בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. אין שום הסתייגויות. תודה.

היו"ר מ' שחל:

אני מודה לחברת הכנסת שולמית אלוני. אני עוברים להצבעה. לחוק סעיף אחד. מי לסעיף 1 — יריים ידו.

ה צ ב ע ה
 סעיף 1 נתקבל.

היו"ר מ' שחל:

אני עוברים להצביע על החוק בקריאה שלישית.

ה צ ב ע ה

חוק יסוד: משק המדינה (תיקון מס' 2)
 נתקבל.

היו"ר מ' שחל: אני עוברים לסעיף הבא בסדר ההיום: חוק יסוד: משק המדינה (תיקון מס' 2). התשמ"ג — 1983. בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. תביא את החוק בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט. חברת הכנסת שולמית אלוני.

שולמית אלוני (המערכ):

אדוני היושב ראש, חברי כנסת נכבדים, בראשית דברי אני רוצה להודות לחבר הכנסת שבת וייס על יוזמתו, ולשר האוצר על שיתוף הפעולה היעיל מאוד והפתוח מאוד.

התיקון הזה הוא תיקון שני. התיקון הראשון התייחס לחיוב כהבאת חוק התקציב במועד, חודשים לפני קבלת החוק. על-מנת שהכנסת תוכל לדון בו ולהתייחס אליו. התיקון המונח לפנינו היום בא לעגן בחוק את הנוהג שהיה קיים עד כה. שהצעת התקציב תהיה מפורטת למשרדים ולסעיפי תקציב. על-מנת שהכנסת תוכל למלא את תפקידה בבואה לדון במדיניות הממשלה ובהתייחסותה למשרדים השונים ולחוקים השונים.

התיקון המוצא לפנינו הוא על דעת כל חברי הוועדה, ללא יוצא מן הכלל, וכפי שאמרתי, על דעת משרד האוצר ובשיתוף פעולה אתו. הוא משנה את מבנה סעיף 3(ב), האומר כי פסקה (2) הרשומה בחוק תהיה פסקה (4), ואילו בפסקה (2) ייאמר:

ט. הצעת חוק מס הכנסה (הטבות לחיילים משוחררים) (הוראת שעה) (תיקון).

התשמ"ג — 1983**

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר מ' שחל:

אני עוברים לסעיף הבא בסדר ההיום, חוק מס הכנסה (הטבות לחיילים משוחררים) (הוראת שעה) (תיקון). התשמ"ג — 1983. קריאה שנייה וקריאה שלישית. יביא את החוק יושב ראש ועדת הכספים. אדוני יושב ראש ועדת הכספים, תרשה לי לברך אותך על הולדת הנכד.

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים):

תודה רבה. בשמחות אצלך ואצל כולנו.

אדוני היושב ראש, אני מתכבד להביא לקריאה שנייה ולקריאה שלישית את חוק מס הכנסה (הטבות לחיילים משוחררים) (הוראת שעה) (תיקון). התשמ"ג — 1983.

חוק מס הכנסה (הטבות לחיילים משוחררים) (הוראת שעה) מעניק הטבות במס לחיילים משוחררים ששוחררו בן 1 באפריל 1981 לבין 31 במרס 1982 והתחילו לעבוד בתעשייה: בחקלאות או בבניה, עבודות המכונות "עבודה מזכה". תוך חצי שנה מיום שחרורם.

התיקון בא להאריך תקופה זו בשנתיים, כך שגם חיילים ששוחררו או ישוחררו בשנות המס 1982 ו-1983 והתחילו

בעבודה מזכה תוך חצי שנה משחרורם ייהנו מההטבות שמעניק החוק.

בחוק שני תיקונים נוספים: א. תקופת שירותם הנוספת של חיילים ששחרורם עוכב בגלל מלחמת "שלום הגליל" נתשבת כתקופת שירות מילואים. בתקופה זו הם לא יכלו, כמובן, להתחיל לעבוד בעבודה מזכה, ונמצא שתקופת חצי השנה שבה צריך החייל המשוחרר להתחיל לעבוד בעבודה מזכה התקצרה לגביהם בהתאם לאורכה של תקופת השירות הנוסף כשל מלחמת "שלום הגליל". התיקון המוצע ימנע את הפגיעה בזכותם להטבות. בעת דיוניה הוסיפה ועדת הכספים קביעה, שלפיה תימנע פגיעה בהטבות גם של חיילים שנקראו לשירות מילואים רגיל תוך חצי השנה האמורה.

ב. צה"ל מאפשר לחיילים המעוניינים בכך ללמוד מקצועות הנחשבים כעבודה מזכה, והם מתחילים בה תוך כדי שירותם בצבא. לפי נוסח החוק העיקרי נשללות מחיילים אלה ההטבות, משום שהתחילו למעשה בעבודתם לפני שחרורם, ולא כפי שנקבע בחוק הקיים "תוך חצי שנה מיום שחרורם". התיקון קובע שהעובדה שהתחילו בעבודה המזכה בהיותם

* "דברי הכנסת", חוב' י"ז, עמ' 1266; נספחות.

** "דברי הכנסת", חוב' כ"א, עמ' 1642; נספחות.

— הצעת חוק מס הכנסה (הטבות לחיילים משוחררים) (הוראת שעה) (תיקון): החלטות בדבר אישור הוראות בצווים —

ה צ כ ה

חוק מס הכנסה (הטבות לחיילים משוחררים)
(הוראת שעה) (תיקון), התשמ"ג — 1983.
נתקבל.

משה שחל (המערך):

הוחלט לאשר את החוק בקריאה שלישית.

מרדכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):
אולי תציין בפרוטוקול מי אישר את החוק הזה.

היו"ר מ' שחל:

אתה רוצה שאנקוב בשמותיכם, אישית, אחד אחד? על כל פנים, חבר הכנסת וירשובסקי, אישרו אותו פחות מהקוורום שאתה רוצה להעביר בכנסת. אילו היה לנו קוורום, ההצבעה על החוק הזה הייתה נדחית.

בצבא לא תשלול את זכאותם לקבלת ההטבות, ושתחילת תקופת ההטבות תהיה עם שחרורם מהצבא.

אדוני היושב-ראש, החוק הזה נתקבל בוועדת הכספים ללא כל הסתייגות, ואני מבקש להעמיד אותו להצבעה בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

היו"ר מ' שחל:

תודה ליושב-ראש ועדת הכספים. אנו עוברים להצבעה. בחוק שני סעיפים, וכפי שנאמר על-ידי יושב-ראש הוועדה — אין הסתייגויות. אני מעמיד אותם להצבעה.

ה צ כ ה

סעיפים 1 ו-2 נתקבלו.

היו"ר מ' שחל:

אני מעמיד את החוק להצבעה בקריאה שלישית.

י. החלטות בדבר אישור הוראות: בצו תעריף המכס והפטור (תיקון מס' 3), התשמ"ג — 1983; בצו

תעריף המכס והפטור (תיקון מס' 4), התשמ"ג — 1983; בצו תעריף המכס והפטור (תיקון מס' 6),

* התשמ"ג — 1983 *

צו תעריף המכס והפטור (תיקון מס' 6), התשמ"ג — 1983, כא לערך את שיעורי המכס הקצובים לפי שער חליפין של 37.00 שקלים לדולר אמריקני. התוספת היא בשיעור של 25% משיעורי המכס הקיימים.

לגבי שיעורי המכס הקצובים על 90 פריטים שמקורם מארצות הקהיליה, התוספת לשיעורים הקצובים נמוכה יותר, או אין תוספת כלל, וזה במסגרת ביצוע ההסכם עם ארצות הקהיליה.

אדוני היושב-ראש, אני מבקש לאשר את הצוים האלה.

היו"ר מ' שחל:

תודה. אנו עוברים להצבעה.

חיים קופמן (הליכוד):
מדוע לא מצלצים?

היו"ר מ' שחל:

אני מבקש שיצלצלו.

האם אפשר להצביע, אדוני סגן השר, או שאתה רוצה שנמתין?

חיים קופמן (הליכוד):
חמש דקות.

ירוחם משל (המערך):

למי אתה מחכה, חבר הכנסת קופמן?

היו"ר מ' שחל:

זה על-פי החקון. אדוני סגן השר, אנחנו אומנם עומדים להצביע על צוים, אבל חברי הכנסת שאתה ממתין להם באים לאולם המליאה כמו צבים, בצעדי צב.

דוד מגן (הליכוד):

יש רוב, אפשר להתחיל.

היו"ר מ' שחל:

אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום, החלטות בדבר אישור הוראות בצווים: צו תעריף המכס והפטור (תיקון מס' 3), התשמ"ג — 1983, צו תעריף המכס והפטור (תיקון מס' 4), התשמ"ג — 1983, וצו תעריף המכס והפטור (תיקון מס' 6), התשמ"ג — 1983. את הצווים יביא יושב-ראש ועדת הכספים.

שלמה לורינץ (יור"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, כרשותך אביא את כל הצווים יחד.

בצו תעריף המכס והפטור (תיקון מס' 3), התשמ"ג — 1983, ארבעה תיקונים: 1. בוטלו הסעיפים המתונים בשיעור מכס מופחת שבמסגרתם סווג בד המשמש לייצור חגורות מסוע, הרמה וממסרה, הואיל ואין עוד שימוש בהם. במקביל הופחת שיעור המכס החל על כד טבול כגומי המשמש לייצור חגורות מסוע, מ-18% ל-12.5%; 2. על-פי הערות ההסבר למינוח בריסל, שונה סיווגם של מכלים מהסוג האופייני למטפי כיבוי אש; 3. הפטור לרכב מנועי שישוחרר כציוד קרקע למלי תעופה יתנה בכך שרכב זה לא ישמש למטרה מחוץ לתחום נמל התעופה, ובתחומו רק להעברת נוסעים אל המטוס וממנו; 4. חלקי חילוף למכוניות, למכשירים או למתקנים המסופקים ללא תמורה במסגרת אחריות אשר ניתנה על-ידי הספק, יחויבו בשיעור המס החל על המכונה או המחלק או המכשיר, כתנאי ששיעור המכס על המכונה או המחלק אינו עולה על 5%.

צו תעריף המכס והפטור (תיקון מס' 4), התשמ"ג — 1983, מאריך עד 31 במרס 1984 את ההיטל בשיעור של 3% שהוטל עם מבצע "שלום הגליל" על כל היבוא בהגבלה עד 31 במרס 1983. הארכת ההיטל באה למנוע הוזלת מוצרי יבוא ופגיעה ככושר התחרות של הייצור המקומי בתקופה של מיתון כלכלי בעולם. ההכנסה הצפויה מההיטל מסתכמת בכ-12 מיליארד שקלים לשנה.

ה צ ב ע ה

ההחלטות בדבר אישור הוראות בצווי תעריף המס והפטור (תיקונים מס' 3, 4 ו-6), התשמ"ג—1983, נתקבלו.

היו"ר מ' שחל:

אני מתכה לסגן שר האוצר, שיאמר אם עברו חמש הדקות. חברי הכנסה, אני חושב שעברו חמש דקות. אני מעמיד את הצווים להצבעה.

יא. הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 52), התשמ"ג—1983*

(קריאה ראשונה)

היו"ר מ' שחל:

אדוני סגן השר, יש חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 52), אבל זה חוק אחד, זה לא שני חוקים.

אמנון רובינשטיין (שינוי—מפלגת המרכז):

מה אומר החוק הזה? לשון סתרים נקוטה בחוק הזה.

היו"ר מ' שחל:

חברי הכנסה, הכהרנו את הכעיה. מדובר בחוק אחד — חוק לתיקון פקודת מס הכנסה, אשר בסעיפיו מתייחס גם לתיקונים בחוק הביטוח הלאומי.

חברי הכנסה, הדיון בחוק הוא דיון סיעתי, ועדת הכנסה קבעה זמן של שעה לדיון הזה. ראשון המשתתפים — חבר הכנסה משה שחל, אחריו — חברת הכנסה שושנה ארבל—אלמוזילנו. חברת הכנסה ארבל—אלמוזילנו, אני מזמין אותך לדווח.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

זה לא דיון סיעתי, אדוני היושב־ראש?

היו"ר מ' שחל:

ער כמה, שידוע לי הריון הוא דיון סיעתי, אבל רשומים אצלי ארבעה חברי כנסה שמשתתפים בדיון. אתה רשום. אם זו שאלתך, יתר הסיעות ויתרו, כנראה.

שושנה ארבל—אלמוזילנו (המערך):

אדוני היושב־ראש, כנסת נכבדה, כולנו חיינו כציפייה גדולה, כאשר זה יותר משבוע ימים, כותבים ו"מטרטרים" אמצעי התקשורת: הנה עומד להיות מובא לכנסת חוק משפחות מרובות ילדים. החוק הזה אמור היה להבטיח חוספת נקודת זיכוי, או הגדלת קצבאות הילדים החל בילד הרביעי.

אורה נמיר (המערך):

אדוני היושב־ראש, איפה סגן השר שהביא את החוק לכנסה?

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

זה מעניין אותי? זה לא מעניין אותי.

אורה נמיר (המערך):

חשכתי, לפחות מבחינת הנימוס.

בני שליטא (הליכוד):

יש סגן שר אחר.

אורה נמיר (המערך):

מדברים על סגן שר האוצר.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

הוא אמר את דבריו והלך.

היו"ר מ' שחל:

אנו עוברים לסעיף הבא בסדר־היום: חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 52), התשמ"ג—1983, בקריאה ראשונה. יביא את החוק סגן שר האוצר.

סגן שר האוצר ח' קופמן:

אדוני היושב־ראש, כנסת נכבדה, אני מביא בזה הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה, הצעת חוק לתיקון חוק הביטוח הלאומי.

סעיפים 40(ב) ו-66(א)3, כפי שתוקנו בשנת 1975 בתיקון מס' 22 לפקודה, מעניקים להורים שיש להם ילדים, שבתחילת שנת המס טרם מלאו להם 18 שנה, נקודות זיכוי משלהם. פירושו של דבר, שפרט למקרה שהילד נולד בדיוק ב-1 באפריל מגיעות נקודות הזיכוי, החל בשנת המס שלאחר שנת הולדתו של הילד. במשך 18 שנות מס מלאות, לרבות השנה שבה ימלאו לילד 18 שנה.

לא מכבר התברר, בגלל טעות בפירוש החוק ניתנו נקודות זיכוי, מאז התיקון האמור, במשך 19 שנים ולא 18 שנים כמתחייב מנוסח הסעיף ולפי הכוונה שמצאה את ביטויה המפורש בדברי ההסבר להצעת החוק. 19 השנים האמורות כוללות את שנת הולדתו של הילד ואת השנה שבה חל יום הולדתו ה-18. מוצע להבהיר שנקודות הזיכוי יינתנו רק במשך 18 שנים, כהתאם לכוונה המקורית.

בסעיף 115 לחוק הביטוח הלאומי נאמר, שלעניין חישוב גילו של הילד יראו את יום 31 באוגוסט, לאחר שמלאו לו 18 שנה, כיום שבו נפסקה הזכאות לעניין תשלום קצבאות ילדים. מוצע לקבוע שלעניין זה, דהיינו הפסקת הזכאות, יהיה היום הקובע יום הולדתו הראשון של הילד.

אבקש להעביר את הצעות החוק לוועדת הכספים לשם הכנתן לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

היו"ר מ' שחל:

סליחה, אדוני סגן השר, אילו חוקים הבאת עכשיו?

סגן שר האוצר ח' קופמן:

חוק לתיקון פקודת מס הכנסה וחוק לתיקון חוק הביטוח הלאומי.

היו"ר מ' שחל:

אני מבין שזה חוק לתיקון פקודת מס הכנסה, זה לא שני חוקים, זה חוק אחד.

סגן שר האוצר ח' קופמן:

זה שני חוקים: חוק לתיקון פקודת מס הכנסה, וחוק לתיקון חוק הביטוח הלאומי.

והחוב שהלך והצטבר נמחק. אינו יודעת למי היתה סמכות לחקוק את החוב הזה, חוק שהסתכם בכ"ג מיליארדי שקל. ועל זה אין קול ואין עונה. אין פוצה פה בוועדת הכספים ואיש אינו יודע על כך. גם אמצעי התקשורת לא יכלו לגלות זאת.

דבר נוסף: הקטנו את דמי הביטוח עבור קצבאות הילדים, עבור ענף ילדים, מ"ל 4% ל-3.9%, וכתוצאה מכך ירד חלקו של האוצר והשתתפותו בקצבאות הילדים בקרוב למיליארד ו-250 מיליון שקל.

אם נחשב את הסך הכול הוה נגיע למסקנה, שבחקופה הזאת חסך האוצר סכום של כ"ג מיליארדים על חשבון קצבאות הילדים, ועכשיו באים ויוצרים את הרושם כאילו מגדילים את הקצבאות. מתחילים לחפש מקורות מאין לממן את ההוצאה הזאת ומתחילים הסתה בציבור, שכדי לממן את קצבאות הילדים צריך להטיל מס הכנסה על הקצבאות של שני הילדים הראשונים וצריך לחפש מקורות כאלה ומקורות כאלה כדי לתת למי? — למשפחות מרובות ילדים.

חיפשו וחיפשו ומצאו את המקור, אבל המקור המוצע היום הוא גם כן על חשבון קצבאות הילדים. מצאו פתאום שיש טעות בפירוש שניתן לסעיפים 40(ב) ו-165(א)(3), כפי שחוקנו בשנת 1975 בזמן הפרורמה בחיקוק מס' 92 לפקודה. אשר מעניקים להורים שיש להם ילדים שנוולו בתחילת שנת המס ושטרם מלאו להם 18 שנה — נקודת זיכוי בשלהם.

כמי אנחנו באים לפגוע? האם לא בכחורים הצעירים המתגייסים לצבא כדי לשרת את המדינה שלוש שנים? גיוסו של הבן או הבת אינם מקילים את התקציב של המשפחה, ובמיוחד כאשר מדובר במשפחות מרובות ילדים, כי הוצאות החייל בעת שירותו הן רבות. דמי הכיס שהוא מקבל מהצבא אינם מספיקים לו, וכלל חופשה וכלל כיקור אצל ההורים הוא מקבל מהם סכום כסף כדי שיוכל ללכת להצגה, כדי שיוכל ללכת לקולנוע, לבדו או עם חברתו או חבריו. ההורים נותנים לו כדי שיוכל לממן הוצאות אחרות שלו במשך שלוש שנות שירותו הצבאי. המעמסה אכן היא גדולה, ולא פעם אחת המשפחה עוזרת לחייל על חשבון דברים אחרים שהיא מונעת מעצמה, כדי לתת לבן החייל או לבת החיילת. איזו אם איננה מכינה כל חורש חבילה כדי לשלוח אותה לבן הנמצא אישם על הגבולות. המשרת את המדינה ומגן על ביטחוננו? האם חבילה כזאת לא עולה כסף? מה צרות העין שהיתה — פתאום לבוא ולדרוק בתאריך הלידה, אם הילד נולד לפני שנת התקציב, אם נולד באמצע שנת התקציב — כדי לעשות התחשבות בהקלה בהקלה במס הכנסה וניתנה למשפחות שיש להן ילדים שמתגייסים לצבא, גם זה בא על חשבון אותם ילדים. אותן משפחות אשר נושאות בעול הזה.

במקום לבוא ולאפשר מתן קצבאות לילדים גם אחרי גיל 18 ובכל תקופת שירותו של הבן או של הבת בצבא, ולסייע להורים לעמוד בהמססה הזאת, באים ומציעים לנו הצעה, נראה שהיה צורך לחפש בזכויות מגדלת כדי למצוא טעות או פרשנות מוטעית, כביכול.

כבוד סגן השר לא אמר לנו כמה כסף זה יכניס לקופה. אפשר לחשוב על חיסכון — ממה? מי שמתחייב לקיים הסכמים קואליציוניים חייב לכלול זאת גם במסגרת התקציב שהוא בונה לעצמו. א"א פשר היום, אחרי שוועדת הכספים גמרה את דיוניה בתקציב והיא צריכה להחזיר את החוק לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, להכניס לתקציב סעיף נוסף. אבל נוכח המציאות צריך לשבת שוב על המדוכה ולחפש דרך להכניס סעיף נוסף, כדי לממן את ההתחייבויות

היו"ר מ' שחל:

רבותי, אני מבקש: כלי מהומות. אשאל את חברת הכנסת שושנה ארבל-אלמוזלינו — אם היא רוצה שאני אכריז על הפסקה עד שיבוא סגן שר האוצר, אעשה זאת.

יעקב גיל (המערך):
כן.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (המערך):
אני חושבת שזה מכובד יותר, אדוני היושב-ראש, לא ייתכן להציג את החוק ואחר כך ללכת.

היו"ר מ' שחל:
הנה סגן שר האוצר.

אורה נמיר (המערך):
ברוך הבא.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (המערך):
אדוני היושב-ראש, כרשותך אתחיל את הנאום שלי מהתחלה.

היינו דרוכים וחיכינו בציפייה גדולה לחוק משפחות מרובות ילדים, עם התרועה הגדולה והבשררה המרנינה למשפחות מרובות ילדים בישראל על תוספת נקודות זיכוי ועל הגדלת הקצבאות, והתנהל מאבק מר ונמהר בין שרי הממשלה: מאין יבוא המימון למתן התוספת לקצבאות הילדים?

כל התוספת שדובר בה למעשה איננה תוספת. חברי הכנסת, זוהי רמאות אחת גדולה אשר בהחלט ניתן להונות בה את הציבור, וכאשר משתמשים בדמגוגיה גדולה היא גם נקלטת וחושבים: הנה הולכים להגדיל את קצבאות הילדים. יוצרים אווירה בציבור כאילו מגדילים את הקצבאות, ומשלמים על-ידי זה חוב קואליציוני לסיעת ת"מ השותפה בקואליציה, וכבר עשו את החשבון כמה יהיה החוב לסיעת ת"מ. אבל למעשה אין כל תוספת, אין כל הגדלות. אפילו אם הדבר ייעשה על-ידי תקנות בוועדת הכספים, תקנות אשר יוסיפו נקודת קצבה מהילד הרכיבי לקצבאות יוצאי צבא, הרי הדבר הזה הוא בחזקת רמייה, ואני חוזרת פעם נוספת ואומרת זאת.

התוספת הזאת באה למעשה לתקן את העוול ואת השחיקה שחלה בקצבאות הילדים מאז 1977, בתקופת שלטון הליכוד. כידוע, במסגרת הרפורמה במס הכנסה שהנהיג המערך ב-1975 הנהגנו גם רפורמה בקצבאות הילדים: תיקנו אותן בצורה משמעותית ביותר, ואז הועמדה נקודת הקצבה על 5% מהשכר הממוצע במשק, אך הערך הריאלי של הקצבאות לא נשמר, והוא נשחק עקב האינפלציה והדרחת כשנים האחרונות עקב המדיניות הכלכלית-הפיסקלית של האוצר. גם חוסר עדכון מתאים הביא לירידת הערך הריאלי של הקצבאות, ומאז 1980 מהווה נקודת הקצבה 2.8% מהשכר הממוצע במשק, במקום 5% ב-1975, ו-4.4% ב-1976. במשך שש שנות שלטון הליכוד הפסידו המשפחות הללו מאות אלפי שקלים עבור כל ילד, אם לא מיליונים. משפחה עם ארבעה ילדים מפסידה כל חודש, גם היום, 10% מהשכר הממוצע במשק; משפחה עם חמישה ילדים מפסידה כל חודש 13.8% מהשכר הממוצע במשק; משפחה עם שישה ילדים מפסידה 17.9% מהשכר הממוצע במשק; משפחה עם שבעה ילדים מפסידה 22%; ומשפחה עם שמונה ילדים מפסידה 26.1% מהשכר הממוצע במשק.

יש לציין שלא מזמן מחקו חוב שהיה חייב האוצר לכיטוח הלאומי. במשך שלוש שנים לא העביר משרד האוצר פרוטה שחוקה אחת של השתתפותו בקצבאות הילדים. שלוש שנים.

במשך חודשים ארוכים ניסיתי — אדוני יושב־ראש הקואליציה, זה מיועד גם אליך — למצוא את החוק, כדי לברר מה מביאים לנו, האם שינו את תוכן הצעת, האם הוסיפו עליה; לא פעם אחת ולא פעמים שאלתי את סגן שר העבודה והרווחה, התשובה שקיבלתי היתה, שעורכים מחקרים ובודקים. הצעת החוק שאני הגשתי בכנסת השביעית היתה מבוססת על החוק הצרפתי, והשכחתי, פשוט מתוך סקרנות, לנסות להשוות בין סעיפי ההצעה שלי לבין החוק שהתקבל.

והנה, הבוקר הביאו, בסודי סודות, נייר לבן, וראיתי כותרת: חוק לחיקון פקודת מס הכנסה. שאלתי: מה עניין מס הכנסה למשפחות ברוכות ילדים? אמרו לי: מאחר שמדובר בהטבות כספיות, הכניסו את החיקון דרך פקודת מס הכנסה, עיינתי בזה בזה, ובהריים — הצלחתי לקבל עוזק רק בתור טובה אישית — ואני רוצה לומר לכם דבר אחד: אינני יודע מה יחסה של הממשלה, אינני יודע מה היא חושבת, אבל אין זו רק מידה של זלזול; אין זו רק שאלה של ניסיון לשטות בחברי הכנסת; אין זו רק גנבת דעת — זוהי חוצפה להעז לומר במשך כל יום אתמול בכלי התקשורת, שהכוונה להגיש את חוק משפחות ברוכות ילדים, כאשר אין ולו קצה של מתכונת ושל החוכן שעליהם דובר, אני אומר את הדברים ככאב ומתוך התרגשות רבה.

מה היתה המתכונת? על מה דיברנו? הרי 61 חברי הכנסת מסייעות שונות התאחדו וחתמו על הצעת החוק, הכוונה היתה לתפיסה, שלפיה צריך לענן בחוק זכויות של המשפחה ברוכה הילדים, להבטיח שירותים לילד, להבטיח חינוך, לחזק את המשפחה, לתת בכלל דימוי אחר, מה יצא מכל זה?

רבותי, אומרים: עורו של הפיל הוא עניינו של הפיל — עורה של הממשלה הוא ענין לציבור, אם איבדתם את רגש הכושר, חובתנו — מתי מעט — לבוא ולומר לכם: קצת סומק על הלחיים, את מי אתם משרתים? מה אמרתם? אחמול אמרתם: חוק משפחות ברוכות ילדים, על מה מדובר? והו החוק?

הדבר הראשון: לקחו מילד או ילדה בגיל 18 ויום — נתנו להם מתנה ליום ההולדת, לשם מה? תאמרו לי אתה, סגן השר, יש לך רוב? שילמת? לפתור יהיה לך אומץ הלב, תיהנה מהשלטון, תקום ותאמר את זה, אל תשלה אותי ואת תטעה אותנו, יש גם מה שנקרא: תרבות שלטון, גם זה איננו, אם כן, הייתם צריכים לבוא ולומר: יש קואליציה, אין לנו ברירה, אנחנו משלמים מחיר, מדוע לרמות את כל העם? מדוע זה מגיע לנו?

מה עשו? גרמו לניכור גדול יותר, חברי הכנסת, אני בא ממשפחה שיש בה שמונה ילדים, אחים ואחיות, אני מאמין, חמיד האמנתי — אין זו שאלה פוליטית כי זו ברכה, בעיקר אם נדע לחקן את הדימוי וגם נעזור לחזק אותו עין רך, הוא מתנדנד והוא עלול להידרדר לפשע, לתוסר יכולת להתמודד, להעדר השכלה, לדברים רבים שקיימים, לצערי הרב: אנחנו באנו מארצות שבהן כמעט שלא היתה משפחה שהיו לה פתוח משישה־שבעה ילדים, ומשפחה בת עשרה ילדים היתה דבר שיח. הפכנו כאן למאכלס בת־יחסיה, לחסרי השכלה, וכואב הלב.

מה אתם מביאים היום? — עסקה מלוכלכת, שנוף ממנה ריח רע, באים לקחת 3 מיליארדי שקל כדי לשלם תשלומים לחברי הקואליציה, אדוני חבר הכנסת שפייר, אתה בדרך כלל תועמלן מצוין; ואם אני כועס על דברים שאמרת לפני שבוע,

לאגודת־ישראל, כדי לממן את ההתחייבויות למפר"ל ולסיעות האחרות שהקואליציה הוואת התחייבה לפצות אותן, כדי לשמור על שלמותה.

אדוני היושב־ראש, כל הדרך הזאת פסולה, כל האלחורים הללו פסולים ואינם כשרים, אי־אפשר ליצור בציבור אווירה כאילו הולכים לתת מי יודע מה אבל בסופו של דבר הדבר הזה מסתכם בפרוטות.

במשך כל השנים הללו דיברנו על שיטה ערכון שחשמו על הערך הריאלי של הקצבאות, הצענו להחזיר לקצבה את הערך הריאלי שהיה לה, וזה מספיק, אין צורך בשום חוק מיוחד למשפחות מרובות ילדים, זה היה מפצה את המשפחות מרובות הילדים על אובדן ערכן הריאלי של הקצבאות במשך שש השנים של שלטון הליכוד.

לכן אני מתנגדת להצעת החוק הזאת, אם האוצר רואה הצדקה — אני רואה הצדקה בהחזרת הערך הריאלי של הקצבאות — הוא חייב למצוא את המימון הזה במסגרת התקציב ולא לבוא אלינו עכשיו עם הצעות חוק חדשות ובמיוחד הצעות חוק שהן אנטי־סוציאליות ולא באות לסייע אלא באות להכביד עוד יותר.

אני מציעה לסגן השר לקחת את הצעת החוק הזאת בחזרה.

דיו"ר מ' כהן־אבידב:

תודה לחברת הכנסת שושנה ארבל־אלמוזלינו, רשות הדיבור לחבר הכנסת משה שחל, ואחריו — לחבר הכנסת תופיק טובי.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
וילנו.

דיו"ר מ' כהן־אבידב:

אצלי רשום טובי, וילנו? אני, לא רואה אותו באולם.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
הוא יבוא.

דיו"ר מ' כהן־אבידב:

בסדר, בבקשה, אני מוכן לחילופין, וילנו.

משה שחל (המערך):

אדוני היושב־ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת משל, חברת הכנסת סולודר, חבר הכנסת כ"ץ־עוז — — —

דיו"ר מ' כהן־אבידב:

כשסגן היושב־ראש נואם, הוא עוזר גם לעצמו, בשמי.

משה שחל (המערך):

אמש, כאשר נודע לי מכלי התקשורת שאושר חוק משפחות ברוכות ילדים, הזדמן לי להיות באספה בחיפה ומצאתי לנכון לברך בה את מר אברהם דיניו על הישגו הגדול, ואפילו אמרתי מלה טובה בזכות החלטתה זו של הממשלה, כאשר שאלתי הבוקר מה תהיה התייחסות סיעת המערך לחוק משפחות ברוכות ילדים, אמרתי שאני אמליץ בפני הסיעה להצביע בעדו, אפילו שהוא התקבל על־פי הצעותיהם של חברי הכנסת כגון חבר הכנסת מאיר שטרית ועבדכם, אשר הגה וניסח והגיש לכנסת לראשונה, ב־1976, את חוק משפחות ברוכות ילדים. מאז ועד היום ניסיתי, למעלה משלוש פעמים, להביא את החוק, בכנסת התשיעית ובכנסת הנוכחית לא היה נוח לנציגי הממשלה להתנגד לו, לכן העבירו אותו לוועדה וקברו אותו שם.

אברהם יוסף שפירא (אגודת ישראל):

משה שחל (המערך):

ואתה עדיין יכול לטעון מבחינת חשבון ריאלי, בערכים ריאליים: אתה יכול לטעון מה שאתה רוצה לטעון ואתה יכול לבוא ולהגיד לממשלה: את זה אני דורש. אני פונה לממשלה. אין לי טענה אליך. יש לי טענה לממשלה, שהיא מטעה במתכונן את הציבור, שהיא באה למכור דבר שאין לה וממשיכה עם ה"תרגילים" שהתחילה בהם בצורה בלתי רגילה, בוורטואוזיות, מימי הבחירות ועד היום. יש לנו "כלכלת היכון" — כלכלת היכון לבחירות. וכאים ואומרים לנו מעל הכמה הזאת: חוק משפחות ברוכות ילדים. אין שקר גדול מזה, אין איימת גדולה מזה.

הלכתי ושאלתי: תגידו לי, איפה זה יהיה? בידרנו את העניין עם סיעה שלמה. לא ידענו את הסוד הגדול. אמרו לנו: יגדילו את התקציב במסגרת משרד העבודה והרווחה, ושר העבודה והרווחה מוסמך, על-פי חקנות, להעניק נקודת זיכוי נוספת אחת מהילד הרביעי ומעלה.

אדוני חבר הכנסת אהרן אבוהצירא, זאת באמת היתה הכוונה בחוק משפחות ברוכות ילדים?

אהרן אבוהצירא (תמ"י):

משה שחל (המערך):

בינינו, האם זו התפיסה? אבל זה התיקון היחיד.

תמר אשל (המערך):

אם כן, איפה החוק?

שושנה ארבל-אלמוזלינו (המערך):

משה שחל (המערך):

אבל לא הולך להיות שום דבר אחר, והאמן לי שהייתי מעדיף יותר שלכם גם על נקודת הזיכוי. לאחר שהמתנו כל-כך הרבה זמן — דבר אחד למדנו בילדותנו, וזה אתה יודע בדיוק כמוני: על הכבוד אין מוותרים: שום דבר אחר לא נשאר מלבדו. היה עדיף ליפול מתוך כבוד ולא להיכנע בדבר שבעקבותיו יבואו ויגידו לך כמשך שנים: קברת את החוק, ואין לו עוד כל סיכוי להתקבל. התשובה תהיה: נתנו לך נקודת זיכוי, לשם מה לי העיוות הזה?

אהרן אבוהצירא (תמ"י):

קריאת ביניים — מותר?

משה שחל (המערך):

בבקשה, אם היושב-ראש ירשה.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

בבקשה.

אהרן אבוהצירא (תמ"י):

מה שמונת עכשיו אינו חוק. לו זה היה חוק, כי אז היית רואה אותי בקצה השני, נגד הממשלה. בשלב זה מדובר במימון של סעיף 1. אני מקווה שמחר — הלילה עובדים על החוק — נגמור את כל הסעיפים השונים. אני מקווה שמחר בבוקר יונח החוק על שולחן הכנסת ואכן יהיה דיון על החוק עצמו שאתה ואני רוצים בו.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (המערך):

יהיה חוק?

אין בלבי עליך. אני אדם ששוכח מהר מאוד. לא היה צורך —

אברהם יוסף שפירא (אגודת ישראל):

משה שחל (המערך):

חלילה, אין בלבי על איש, אבל אני מקשיב לדברים שנאמרים. אני נוסע הרבה בכבישים ואני מקשיב לפעמים לדבריו ברדיו. אתה בא ואומר: איננו רוצים לקחת מאף אחד: אנחנו רוצים בכלל באהבת עם ישראל. האם זה נכון לבוא ולומר: כי זוהי הבטחה?

אברהם יוסף שפירא (אגודת ישראל):

אני רוצה לומר לך דבר אחד. תרשה לי.

משה שחל (המערך):

בבקשה.

אברהם יוסף שפירא (אגודת ישראל):

שמעתי אתמול ושלשום ברדיו, שאחם אמרתם שזו סחיטה קואליציונית. וככן אני רוצה שאתה תרע: יש קיפוח — לכל הילדים בארץ יש 24 שעות חקן בשבוע, ולילדי בחינוך העצמאי יש רק 20 שעות חקן בשבוע — אם לתקן את זה נקרא סחיטה. אנחנו בגאווה סוחטים. זה קיפוח.

משה שחל (המערך):

חבר הכנסת שפירא, איננו — — —

היו"ר מ' כהן-אבידב:

רגע אחד, תרשה לי, חבר הכנסת שחל.

אברהם יוסף שפירא (אגודת ישראל):

אנחנו הצענו — — —

היו"ר מ' כהן-אבידב:

אני מציע, חבר הכנסת שפירא — — —

שושנה ארבל-אלמוזלינו (המערך):

היו"ר מ' כהן-אבידב:

חברת הכנסת ארבל-אלמוזלינו, חבר הכנסת שפירא, רגע אחד.

תמר אשל (המערך):

הם לא מקופחים.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

חבר הכנסת שפירא, אתה יכול להירשם לרשות הריבוי, ויהיו לך עשר דקות. אתה יכול להירשם לרשות הריבוי על החוק הזה — אפשרות זו פתוחה כעת — ולהשיב מה שאתה רוצה להשיב. אתה רוצה להירשם?

אברהם יוסף שפירא (אגודת ישראל):

אני מבקש להירשם.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

בבקשה, המזכירה תרשום. אין שום בעיות. תוכל להשיב.

משה שחל (המערך):

חבר הכנסת שפירא, איני רוצה להפוך את הוויכוח לוויכוח ביני לביניך. אחם מנהלים בלא-הכי את המדינה. רק תגידו את האמת. לא צריך לעטוף את זה בעטיפה. מאז שאתם בקואליציה הנוכחית קיבלת פי חמש-מאות ממה שהיה בעבר.

הכנסת' שבח וייס. אני רגיל לחפש אותך שם. אתה נודד מכיסא לכיסא. מבטי משוטט אחרך.

שבח וייס (המערך):

כדי ליצור אשליה של אולם מלא — אני ממלא כמה כיסאות.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אדוני היושב ראש, חברי הכנסת, הרשו לי להעיר הצעה פרוצדורלית בתחילת דברי. מפני שנוסף על כל מה שנאמר כאן עד עכשיו — יש פה פגיעה בכנסת. אינני זוכר פרוצדורה כזאת במשך למעלה מ-30 שנה. מכיאים שני חוקים: חוק אחד — חוק מס הכנסה שלמעשה בא לפגוע בקצבאות לילדים. לקצץ את הקצבה. לקצץ שנה של קצבה: וחוק אחר — שגם בו רוצים שדרון היום — היטל על נסיעה לחוץ-לארץ. כל זה — כפי שידוע לנו לא מהכנסת אלא מכלי התקשורת, מהעיתונות — בא לממש הסכם קואליציוני. כדי שהממשלה לא תיפול — מכניסים חוק משפחות ברוכות ילדים, כביכול חוק משפחות ברוכות ילדים ומקציבים לאגודת-ישראל מיליארד ורבע שקלים נוספים.

עצם החוק של משפחות מרובות ילדים לא הובא. לכן אנחנו נאלצים לקיים פה דיון על דבר שאיננו, על דבר שלא ידוע מהו. לא ידוע עבור מה דורשים את הכסף באמצעות ההיטל על נסיעות לחוץ-לארץ ולשם מה רוצים לגוול שנה מההקצבות לילדים.

מה שמבקשים להחליט עכשיו הוא לקצץ בקצבאות ולא להוסיף עליהן. במי זה יפגע? — קודם כולו זה יפגע במשפחות העניות, כמובן, כי לעשיר לא אכפת עוד שנה או פחות שנה. זה יפגע בנוער, בצעירים.

כל העניין בנוי על רמאות. הממשלה מפחדת מהתפוררות הקואליציה והיא מוכנה להטיל נטל כבד על הציבור, ועוד בכסות של דמגוגיה של הגדלת הקצבאות לילדים. אני רוצה להגיד שזו דמגוגיה, כי הממשלה באותו הזמן המשיך — כפי שגם שר האוצר הודיע — להעלות מחירים — את מחירי הלחם, הגבינה, הלחן, המים, החשמל. התחבורה הציבורית, ומה לא? במי כל זה יפגע? — לא בעשירים, אלא בעניים, במשפחות מרובות ילדים.

אילו באמת רצו לפתור בעיה חברתית — יש מקורות רבים. הבוקר שמענו שהממשלה החליטה אתמול על הקמת שמונה התנחלויות נוספות בגדה, גם בסביבות שכם. כמה כסף זה יעלה? כמה דם יישפך בגלל הפוליטיקה הזאת? לזה יש כסף!

נערך חישוב שההוצאות בלבד — ההוצאות הישירות הצבאיות וההפסדים העקיפים — כבר מגיעות ל-7 מיליארד דולר.

אריה נתמקין (המערך):

זה כולל את הטילים הרוסיים בסוריה או לא?

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון): כולל אותך.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

חבר הכנסת מאיר וילנר, לא צריך להשתמש במלים אלה.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון): כוונתי היא: כולל אותו במדיניות הקואליציה.

דן תיכון (הליכוד):

אז תקצר ותתצל.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (המערך):

לא יהיה חוק.

משה שחל (המערך):

חבר הכנסת דן תיכון, אני מחמת מקצועי, בדרך כלל זהיר מאוד. מעולם לא הסכמתי לומר משהו לפני שעיני ראו את הדבר ולפני שבדקתי אותו. הלוואי שאחברה אבל, חבר הכנסת אהרן אבוחצירא, אני אומר לך שוב: מתוך מה שידוע לי כעת, בוועדת הכספים הביאו — וזה מונח כאן לפני — — —

אהרן אבוחצירא (תמ"מ):

משה שחל (המערך):

זהו נייר האומר הכר פשוט: שינויים. חברי הכנסת, הרשו לי. זה חתום עליידי השר אהרן און. אלה תקנות הענקות לחיילים ולבני משפחותיהם (תיקון): הילר השלישי — 3/4 נקודה: הרביעי — 2 נקודות: החמישי — 2 נקודות: בעד כל ילד נוסף — 2 נקודות ורבע קצבה.

אהרן אבוחצירא (תמ"מ):

זה סעיף אחד. של החוק. מחר — אני מקווה — יבוא החוק כולו.

משה שחל (המערך):

אני רוצה לשאול אותך, חבר הכנסת אהרן אבוחצירא, האם יש בתקציב כיסוי לסעיפים אחרים?

אהרן אבוחצירא (תמ"מ):

משה שחל (המערך):

מה?

היו"ר מ' כהן-אבידב:

חבר הכנסת שחל, אני מבקש, עס כל הכבוד, שלא יהיה דרישה בינך לבין חבר הכנסת אבוחצירא.

אריה נתמקין (המערך):

למה לא. זה די מצניין.

משה שחל (המערך):

אדוני היושב ראש, בדרך כלל אינני חושב את ידי, חבר הכנסת אבוחצירא, לתמים. אבל אני חושב, שגם כאן גברו עליו בתחכום מעל ומעבר. אנחנו עוד ניפגש ונראה אם, זה נכון או לא נכון.

בינתיים, מה שידוע לי הוא, שאי אפשר להצביע בעד החוק הזה וצריך להחזירו לממשלה. אני חושב שכל חבר כנסת שמכבד את עצמו, שיש לו בכלל זיקה לבעיות חברה ולנושא הזה — אסור לו להסכים לקבלת חוק זה. כי הבשורה שלו היא: נער או נערה שקיבלו קצבה במשך חודשים מספר מפני שנוולו מעבר לשנת המס — ביום הולדתם, הדבר הראשון שייעשה הוא קיצוץ קצבתם. זה הדבר היחידי שנשאר בתוספת הזאת שמדובר עליה בוועדת הכספים.

אני חושב שמה שקרה ביום ראשון הוא קבורתו המעשית של חוק משפחות ברוכות ילדים. תודה.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

רשות הדיבור לחבר הכנסת מאיר וילנר, ואחריו — לחבר

את הוועדה הזאת ואת עבודתה, בזכות יושב־ראש הוועדה ובזכות חבריה הנוכחים כאן ושאינם נוכחים כאן. זאת גם הזדמנות להוסיף ברכה לחבר הכנסת לוריץ על השמחה המשפחתית.

והנה, ממש בשעות האחרונות עושים את מה שאנחנו ביקשנו למנוע באמצעות אותו חיקון לחוק־יסוד: משק המדינה. זהו תהליך פרלמנטרי קלוקל, הוא לא לכבודה של הממשלה, הוא לא לכבודה של הכנסת. הרי לא מדובר כאן בחקיקה שצריכה לממן דברים בהולים, לא ידועים מראש. במקרה העדין ביותר יש כאן שינוי בתכנון של חקיקה, במקרה הגרוע ביותר יש כאן מידה גדושה של הכנסת, תסלחו לי, מוטיבים קיוסקאיים להרוי הפרלמנטרי שלנו. אני חושב שכולנו, כל צדי הבית הזה, צריכים להתקומם נגד שיטה כזאת של חקיקה, כי היא אינה לכבודנו.

עכשיו — לגופו של עניין. מדובר כאן למעשה בסט של חוקים, שכל אחד מהם צריך ליצור מקור הכנסה נוסף. לכן אי־אפשר להתייחס לנושא רק על־ידי טיפול במקור ההכנסה, אלא צריך לומר גם כמה דברים לגבי מטרות ההכנסות האלה. כאשר לדרך הטיפול של מקור ההכנסה אני גורס כפי שנאמר על־ידי קודמי, חברי הכנסת שחל וארבל־אלמוזלינו, שאין זה המקום המתאים לקצץ. נהפוך הוא. משפחות לא מעטות נזקקות לסיוע הזה דווקא בתקופת המעבר, כשהנערים והנערות הולכים לצבא. מה עוד שחלק מהם לא מתגייס בדיוק בגיל 18. יש מועדי גיוס שונים. למשל, חלק ממתגייסי הנח"ל מחכים למחזור התנועה, הקבוצתי שלהם, ויש דוגמאות רבות נוספות. אני חושב שזה המקום לחסוך. אני גם אומר משהו על המקור שהייתי רוצה שמשם יזרמו הכספים, משום שאנחנו נחביר כנסת לא יכולים לעסוק רק בהוצאות, עלינו לעסוק בהחלט גם בהכנסות. אבל זאת אומר בסיום הערותי.

עכשיו אני רוצה לייחד את עיקר הערותי לחוק שעומד בצלו של הדיון הזה, אבל במרכזו של הדיון, בחוק משפחות ברובות ילדים. זה חוק שצריך היה להיגש על הכפיים של הבית הזה כולו. משום שהוא חוק סוציאלי ממדרגה ראשונה, הוא חוק שבסיסו הוא מוסרי וצודק, אבל, צדקתו של החוק הזה מתניתה באוניברסליות שלו, והייתי רוצה לקרוא לממשלה — אם אפשר עוד להשפיע, הרי אנחנו כאן בקריאה ראשונה ומותר לנו שתהיה לנו יומרה שהוועדה תעשה עוד איזו שהיא מלאכה — שלא לחוקק חוקים שיפלו בין ילדים יהודים לילדים ערבים ולילדים דרוזים, כל ילד של אזרח ישראלי. אני יוצא מתוך הנחה, שמי שמשרת בצה"ל זכאי לסיוע. ושאת הסיוע הזה צריך לתת באמצעות חוק ישיר שמסייע למשוררי צה"ל. אני משוכנע שהבית יברך על כך. יש לתת סיוע בלימודים באוניברסיטה, או סדרה של הקלות נוספות — בשיכון וכמס הכנסה. לפי ההצעה אנחנו יוצרים עדיפויות, ליהודים בעיקר, כמיהה מסוימת לדרושים או לצרכים או לבדואים שמשרתים בצה"ל, באותו שלב שאסורה בו עדיין האפליה. אני מבין שאני מדבר בעיקר אל יושב־ראש ועדת הכספים.

הי"ר מ' כהן־אבידב:

גם אני שומע אותך. אני מקשיב קשב רב לכל מה שאתה אומר. אני לא יכול לאלץ את יתר החברים להקשיב.

שבת וייס (המערך):

לא ביקשתי זאת. אני מבין את העניין. אני מודע לקשיי שבחלוקה שווה של הנשיאה בעול. כולנו מודעים לכך. אנחנו חיים כתנאים מורכבים ומסובכים מאוד, כאשר חלק מאזרחי ישראל איננו משרת בצה"ל כנסיבות המורכבות והטרגיות של הסכסוך המתמשך באזורנו. הם עומדים לפני הכרירה של

אריה נחמקין (המערך):
לא היה לו מה לענות.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
להיפך. אני מכבד אותו מאוד, אבל המקום שלי שם. אינני יודע מדוע הוא יושב פה. אולי משנה מקום משנה מזל. תנסה.

אריה נחמקין (המערך):
מזל גדול להיות באופוזיציה.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אין לך מזל — אתה באופוזיציה אפילו בסיעה שלך.

המלחמה בלבנון עלתה לפי חישוב זה — לא שלי — 7 מיליארדי דולר עד עכשיו, 280 מיליארד שקל. אילו לקחו אתהו אחד או מחצית האחד או רבע האחד מההוצאות המטרופות האלה — אפשר היה לפתור שאלות חברתיות שונות למשפחות מרובות ילדים, לשכונות עוני, ולא צריך היה להעלות כל שבועיים את מחירי הלחם והחלב.

אני יודע מה המצב ולמי אכפת פה מהמשפחות מרובות הילדים. למי אכפת מהמשפחות העניות, למי אכפת מהפועלים ומשכונות העוני. מלחמה, מיליארדים, מאות מיליארדים של שקלים — אם לא מחשכים בדולרים — לזה יש כסף; ופה עבור הצעה דמגוגית רוצים לגזול שנה של קצבאות ילדים, והכול בכנסת של הגדלת הקצבאות.

אנחנו נצביע, כמובן, נגד החוק.

הי"ר מ' כהן־אבידב:

תודה לחבר הכנסת מאיר וילנר, רשות הדיבור. לחבר הכנסת שבת וייס, ואחריו — לחבר הכנסת מרדכי וירשובסקי.

שבת וייס (המערך):

אדוני היושב־ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה להעיר הערה בקשר לדרך של הגשת החוקים האלה, ואחר כך כמה הערות לגופם. אישרנו ככנסת פה אחד את חוק־יסוד: משק המדינה, חיקון לחוק־יסוד: משק המדינה. החיקון הזה נועד למנוע בדיוק את הדבר שמתרחש כאן היום, מחר, מחרתיים. הוא נועד למנוע מצב של חקיקה חפוזה באווירה של בהלה, של בהלת ערב סיום שנת תקציב. החיקון הוא אשר התקבל ועל־פיו הוגש חוק התקציב תודשיים לפני מועד אישורו נועד לגרום לכך, שהכנסת תעשה אתנחתא עיקרית — וזהו פיקוח על הממשלה בדרך יסודית, בדרך שבה כל חבר כנסת ובעיקר חברי ועדת הכספים יוכלו לרדת לטופן של ההצעות, לשקול אותן לכאן ולכאן ולהכריע הכרעות טובות. והנה מה מתרחש כאן לפנינו? הכנסת אישרה את התקציב בקריאה ראשונה בהשראת אותו חוק־יסוד ובמועדים הנכונים, העבירה אותו לוועדת הכספים, ועדת הכספים עבדה, שקלה, התדיינה וישבה אינספור ישיבות — —

דן תיכון (הליכוד):

אתה בטוח שזה כך?

שבת וייס (המערך):

אני רוצה להניח שזה כך, אף שאני בטוח שאפשר לעשות את זה יותר טוב, חבר הכנסת דן תיכון.

דן תיכון (הליכוד):

הכול בזכות יושב־ראש הוועדה.

שבת וייס (המערך):

אתם יודעים שיש כוח למיתוסים. זהו המיתוס סביב ועדת הכספים. אני רוצה לחזק את המיתוס הזה, כי אני מחשיב מאוד

זכאים ליחס שיחזק את הקשר שלהם למדינת ישראל. אני מוד למחיר הכרוך בדבר: אבל ערביי ישראל הם גם פועלים, הם עובדים בתקופה שהם לא משרתים בצבא — ואני מקוו שיבוא יום שהסכסוך יתמעט או יבטל והם יוכלו לשרת בצבא על-פי החלטתנו ומתוך רצונם — ומנכים מהם מסים והי שותפים למקורות ההכנסה של התקציב הלאומי. אף מהיבט זה הם זכאים ליחס שווה.

היור"מ כהן-אביב:

רשות הדיבור לחבר הכנסת מרדכי וירשובסקי. ואחריו — לחבר הכנסת מאיר שטרית. חבר הכנסת שאקרא בשמו והוא ל יהיה באולם. לא אתן לו רשות דיבור.

מרדכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, גם אני, כהרבה מחברי עמיתי חברי הכנסת, שמעתי היום בכלי התקשורת, וכן ג. אתמול, שאנחנו עומדים היום לדון בחוק בדבר מענקי למשפחות ברוכות ילדים. הבוקר שקלנו איך נצביע על חוק זה. לאחר ששמענו שהוא לא יחול על ערביי ישראל, ושהגו מהבסס במימנו על היטל מס נסיעות, חשבנו שיש אולי מקו להימנע בהצבעה על הקריאה הראשונה של החוק. לדרוש או התיקון ולומר, שאם יתקנו את החוק כהלכה, נצביע בעדו.

והנה, היום חוק הצהריים מצאתי חוכרת עם התיקונים השונים, ומצאתי חוק לחיקוק פקודת מס הכנסה (מס' 52) שאלתי היכן חוק משפחות ברוכות ילדים, ואמרו לי: זהו זה קראתי וחזרתי וקראתי. אינני מומחה גדול בכלכלה ובחוק מיסוי, וחשבתי שמא איני מבין ושלא חברים בחוק המכמני שמתעוררים לתת, בצורת הטבות ושפע של כל טוב, למשפחות ברוכות ילדים. מתברר שכל מה שנאמר בכלי התקשורת, החו עם ההטבות שרוצים לתת, לא יבוא כלל בפנינו, אלא הדב יוסדר בתקנות שיאשרו עליידי ועדת הכספים, ואילו אנחנו נדון בתיקון לפקודת מס הכנסה. שיתן חיסכון מסים לאור המדינה, וממנו ייקחו עבור החוק הזה, עבור הישיבות לפ הדישוש של המפלגות הדתיות, וכן גם מחוק היטל על נסיעה לחוץ-לארץ: כלומר, אומרים: אתם תאשרו את הדבריו הטכניים, שאין ביכולתנו לעשות בדרך של תקנות, ואת היתו אנחנו כבר נסדיר בוועדת הכספים עליידי תקנה.

אדוני היושב-ראש, כאן יש דרך של חקיקה שאינה חפזה אלא חקיקה נסתרת. אין דיון מפורש במליאת הכנסת. במקו שחייבת להתקיים קריאה ראשונה של חוקי מדינת ישראל וייכות ציבורי, אין ויכוח על הנושא הזה. אומנם חברי כנסו מעלים את הנושא, אבל אי אפשר להתייחס לסעיפים השונים אי-אפשר גם לדעת מה בדיוק בכוונת הממשלה להציע, כ בפנינו לא מונח שום דבר, וזולת שני תיקונים שאינם משקפין את היקף הזכויות שרוצים להעניק למשפחות מרובות ילדים.

אני חושב, קודם כול, שנעשה עוול, אם יש הכרה לאומי בצורך לעשות למען משפחות ברוכות ילדים — ואני בהחלי בעד זה — אני חושב שזה צריך להיות חלק מהחקיקה שלנו ושהדברים צריכים להיות כדורים. הם חייבים להיות בספ וחקקים וצריכים להיות נדונים פה בקריאה ראשונה, ואם י בחוק הזה סעיפים השניים במחלוקת מכחינה לאומית — כמ אפליה בין אזרחי מדינת ישראל היהודים ואזרחי מדינת ישראל הערבים — גם עליהם צריך להיות ויכוח כאן, במליאה, בי הגרסאות השונות של המחשבה בישראל בשאלה כיצד י התייחס לאזרחי מדינת ישראל.

היום, באותו יום שמחוקקים את חוק-יסוד: משק המדינה — וחבר הכנסת וייס הזכיר זאת — בגלל כל מה שאנחנו

נאמנות למדינתם מול נאמנות לעמם. אנחנו, מחוץ שיקול דעת, כיקשנו למנוע מהם את ההתנגשות הזאת, ואיננו מגייסים אותם, ובדין. אינני יודע מה היה קורה לו החלטו לגייסם, כיצד הם היו מגיבים על כך. אבל זאת במידה רבה מאוד הכרעה שלנו. ואף-על-פי-כן צריך להיות בנו הכוח, למרות המצב הזה, שלא להפלות בעניין זה: ולהפלות לטובה חיללים משותתרים, וכאופן מופנן, באמצעות חוק אחר, ייחודי להם. יש כאן חשיבות רבה מאוד לסמלים, ואני אומר את זאת כמי שתומך מאוד ברעיון של חקיקה למשפחות ברוכות ילדים מכל סוג שהוא, ולא מהיום. לפני הרבה שנים הייתי שותף בזאת עם חברי אברהם רבינו, חבר כמועצת עיריית חיפה וכהנהלתה, וכאן צריך להזכירו. הוא אחד הלוחמים הבלתי נלאים למען חקיקה כזאת. אנחנו יומנו חוק עזר עירוני כחיפה למשפחות ברוכות ילדים ב-1969.

והערה שנייה ואחרונה: הרעיון שלפיו ההורים הם הפטרונים, הם המסוגלים לעשות את ההכרעות הנכונות בדבר חינוך ילדיהם, בדבר הזנת ילדיהם, הוא רעיון שאינני פוסל אותו על הסף, כשום אופן. אינני רוצה באופן סטיריאוטיפי לזלזל ביכולתם של הורים לעשות את זה. אני מתאר לעצמי, שאחרי כל כך הרבה שנים של חיים כצוותא, של התחנכות משותפת של ילדים ושל הורים, של כולנו, רוב ההורים מסוגלים לעשות את ההחלטות האלה. עם זאת, הרעיון של מדינת הרווחה המקסימליסטית, שאנחנו באים כאן להוסיף לו שכבה חשובה נוספת, מבוסס בעיקר על כוחה של החברה לכוון שירותים ברמה גבוהה מאוד לשימושם של האזרחים, ובעיקר לשימושם של הנוקמים. אני קצת לא שקט מן המעבר החד הזה, מן ההכרעה החברתית בדבר רמת השירותים, סוגם והתאמתם, להכרעה ברמת המשפחה, גם אם אני משוכנע ש-80%, 90% מהמשפחות מסוגלות לעשות את ההכרעות הנכונות. אני חרד לגבי אותם 10% או 5% שעלולות לעשות את הכרעות לא נכונות.

לכן, הייתי מעדיף — והדברים האלה עדיין ניהלים לעשייה — שחלק חשוב יותר של הסידורים, הבאים לתמוך במשפחות ברוכות הילדים, יהיו סידורים שהחברה תסדר אותם, מתוך היוועצות ושיתוף ברמה של ביה"ספסר וברמה הקהילתית, בלי התנשאות, בלי פטרונות, בצוותא, יחד, ככלים שאנחנו הצבנו והם קיימים היום במערכות החינוך בישראל.

אני קורא לקואליציה, אני קורא ליושב-ראש ועדת הכספים, אם עוד אפשר לעשות את המאמץ כדי שתחוק חשוב זה לא יהיה בו הפגם של הפליה. אנחנו מעוז הדמוקרטיה באזור הזה, כך התיימרנו להיות ואני סבור שרעיון הננו כאלה, ואנחנו צריכים לתת לזה ביטוי אמיתי, אף שאנחנו כמצב מלחמה, המלחמה שלנו היא לא עם אזרחי ישראל הערבים. אני רוצה לראות בהם את הגשר לשלום, ואנחנו מקיימים — — —

היור"מ כהן-אביב:

חבר הכנסת זכין, מה המהומה? חברת הכנסת אלונה, סגן השר כן-מאיר, מה המהומה?

יעקב גיל (המערך):

על לא מאומה.

שבת וייס (המערך):

עוד מעט אני מסיים את ה"נאומה" שלי.

לא הייתי רוצה שתוק כל-כך חשוב, שיכול לתת ביטוי כל כך רחב להסכמה הלאומית הרחבה שלנו, יעמיק כהוא-זה שסע בינינו לבין קבוצה אתנית אחרת, ערביי ישראל, האזרחים,

מדרכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

זה נכון. אני חושב שיש גם תועלת נוספת, אם נתייחס לחוק הראשון: אנשים ידעו שהנסיעה לחוץ-לארץ תעלה להם עוד כך וכך אלפי שקלים. ברוח הבידור, לקראת סוף מושב זה של הכנסת, אפשר למצוא עוד כמה וכמה הנאות ותועלות בחוק הזה. אבל לעצם העניין, לא רק שאין צורך ואין מקום לתיקונים האלה המוצעים, אלא שגם הם בפני עצמם רק מצביעים על חוסר היכולת של השלטון להתמודד עם בעיות. הוא מוכן רק להראות לנו שהוא מסוגל לחסוך כסף, ולא להגיד בשביל מה ובאיזה צורה הוא עומד לחלק אותו.

מצד אחד אנחנו שומעים שמחלקים ביד גדיבה מיליארדים של לירות בישיבה שלומדים בה כמה שעות, ומצד שני מביאים לנו הצעת חוק לחסוך בערך 600 מיליון שקל, כסום שלדעתי נלקח מהאנשים הלא-נכונים.

הייתי יכול להתייחס לזה ביתר הבנה לו ראיתי ששר האוצר, שכל כך רצה תמיד להיטיב אתנו, היה מציג תמונה מלאה של מה שהוא הולך לעשות ושל מה שהוא חייב לעשות במסגרת האילוצים הפוליטיים. אבל הוא חזק אך ורק כלפי הכנסת, כלפי האופוזיציה, כלפי הרופאים וכל מיני גופים אחרים. כלפי הכנסת הוא חזק מאוד, הוא קופץ ידו ומסתיר בתוכה את כל התיקונים שהוא רוצה לעשות; את זה — הוא אומר — אעשה בוועדה, ואתם תאשרו לי מה שאני רוצה. זאת לא דרך לטפל בחקיקה כלשהי, וכוונתי לא בחקיקה שמטרתה לצמצם את החקצים ולהעניק לסקטורים מסוימים, שמגיע להם, ולאחרים שלא מגיע להם אבל נותנים להם לפי מדיניות מסוימת.

ולו רק מסיבה זו, צריך להצביע נגד החוק הזה ולהחזיר אותו לממשלה: רק משום כבוד של הכנסת. כי לא ייתכן שיביאו לנו דבר כזה ויגידו: אתם תאשרו זאת. אני חושב שהדבר המוכב למעשה הוא עלבון לדמוקרטיה, עלבון לחקיקה ועלבון לפדובלמטיקה שאתה אנחנו צריכים להתמודד.

היו"ר מ' שחל:

תודה לחבר הכנסת מרדכי וירשובסקי. רשות הדיבור לחבר הכנסת מאיר שטרית, ואחריו — לחבר הכנסת אברהם שפירא.

חבר הכנסת מאיר שטרית, אולי תגלה לנו מאיזה סידור תפילה אתה מתפלל? אני רואה שזו לא הצעת החוק אלא נייר אחר.

מאיר שטרית (הליכוד):

זאת תעודת הזהות של הליכוד.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אנחנו מדברים על חוק משפחות ברוכות ילדים. לקחתי אתי גם את תעודת הזהות של הליכוד — מצע הליכוד לקראת הבחירות לכנסת העשירית. בנושא משפחות ברוכות ילדים כתוב במצע בפירוש, שהליכוד יפעל לקבלת חוק משפחות ברוכות ילדים: "הליכוד יפעל להעלאת רוחות של כלל חושבי ישראל ובמיוחד משפחות ברוכות ילדים. עליהן חקיקה מתאימה וארגונים מחדש של שירותי הרווחה". במלים אחרות, חוק משפחות ברוכות ילדים הוא מאז ומעולם אבן יסוד במצע הפוליטי של תנועת החרות שאני חבר בה. איני רואה שום סתירה בין חקיקת החוק היום ובין מצעה של תנועת החרות.

אבל, רבותי, ברשותכם, אני רוצה להרהר רגע. האם השיטה שבה אנו עומדים לעודד ולקדם את רוחות המשפחות ברוכות הילדים היא השיטה הנכונה. האם אנחנו באמת, כגישה

עושים בחקיקה זו, למעשה אנחנו עוסקים בשוליים, בדברים שוליים מבחינת מהות העניין וחוכנו של החוק, ואילו במהות האמיתית ידונו במקום אחר, רחוק מעין הציבור, רחוק מהוויכוח הציבורי שיכול להתקיים אך ורק במליאה הזאת. אנחנו מאשרים חיקונים טכניים בסעיף 66(א)(4) לפקודת מס הכנסה, שבמקום שמדובר על תחילת שנת המס יבוא "כשנת המס". בשביל זה אנחנו קיימים, כדי שבמליאה נדון על הנושא הזה? או שאנחנו צריכים באמת לדון האם יש מקום להעניק הטבות למשפחות ברוכות ילדים — ועל כך תשובתי היא חיובית: או האם יש לתת הטבות על-פי הדרישות של המפלגות הדתיות — ובעניין זה דעתי שלילית. על מה שלפנינו לא יכול להיות ויכוח, כי אנחנו מדברים בסך הכול על חיקונים טכניים, כשלגבי התיקון בדבר היטל נסיעה מחוץ-לארץ, ועל כך עוד נדבר, הממשלה לא מצאה לנכון אפילו לצרף דברי הסבר.

אני בא להלין, אדוני היושב-ראש, על השיטה שלפיה מחייבים אותנו לדון כאן על הורדת חשיבותה של הכנסת במעשה החקיקה, בקביעת המדיניות ובקביעת הדרך כיצד לנהוג. קודם החתימו על חוק משפחות ברוכות ילדים כ"ג חברי כנסת, אם לא יותר.

היו"ר מ' שחל:

61

מרדכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

איני זוכר, או 60 או 61. אבל כשכא העניין לדיון לפנינו, החוק אינו, ומה שאנחנו רואים הוא צל צלו של חוק. הדברים שאנחנו מתבקשים לאשר אותם, איני מוכן כלל להתווכח עליהם, כי הם כשלעצמם אינם עומדים בפני הביקורת. הסעיפים המהותיים והאמיתיים הם חלק מאיזו שהיא חקיקה נסתרת שהיעשה בוועדת הכספים של הכנסת.

אדוני היושב-ראש, אני חושב שזה תהליך, אני חושב שבחקופת השלטון הזה מליאת הכנסת ויתרה על דברים רבים שבעבר היו מופקדים בידיה ועתה הם הועברו לוועדת הכספים ואנחנו כאן לא עוסקים בהם. זהו תהליך של כרסום נוסף בתפקידה של מליאת הכנסת, בתפקידה של החקיקה הראשית, בתפקידה של הדיון הציבורי שחייב להתקיים בבית הזה: כל זה נעלם.

אני חושב שהתהליך הזה הוא רק בתחילתו. הוא נובע, מצד אחד, מזולזל ככנסת, ומצד שני מהפחד להתמודד עם בעיות. הפחד מפני הטענות שהושמעו כלפי החוק הזה, כפי שהוצג בכלי התקשורת, כחוק המפלה בין אזרחים יהודים לאזרחים ערבים, הידיעה כי זה דבר שקשה להתווכח עליו, והמחשבה שלכן מוטב-אולי להסתיר, גרמו להחלטה להרחיק את הדיון ולהעביר אותו בצורה כזאת, שלא נוכל אפילו לקיים אותו בצורה מכובדת ונאותה וגם את ההנמקות בעדו לא ישמעו כאן.

אדוני היושב-ראש, הדיון בסעיפים בחוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 52) אינו מעלה ואינו מוריד. איני רואה כל הצדקה לקבלת החוק הזה בפני עצמו, וזאת העובדה שצריך לחסוך כסף למטרה שאולי היתה יכולה להיות ראויה — למען משפחות ברוכות ילדים, אך זה כתנאי שהיינו רואים את היקף הפעולה והיינו יודעים שחוק זה מיועד לכלל אזרחי ישראל.

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת וירשובסקי, יש כזה ככל זאת תועלת: כל נער ונערה ידעו בדיוק מתי יום ההולדת שלהם.

שמואל הלפרט (אגודת ישראל):

לו היו נשארים דתיים, לא היה קורה כל הדבר הזה.

יעקב גיל (המערך):

חבר הכנסת הלפרט, רוב הילדים שהידרדרו לעולם הפשע למדו בבתי-ספר השייכים לאגודת ישראל.

שמואל הלפרט (אגודת ישראל):

זה לא נכון.

יעקב גיל (המערך):

מה שאני אומר לך הוא אמת לאמתה, לך למסדרה ותראה

שמואל הלפרט (אגודת ישראל):

זאת חמונה לא נכונה.

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):

זה מחריד.

יעקב גיל (המערך):

אל תנופפו בזה.

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):

היור"ר מ' שחל:

חבר הכנסת לורינץ וחבר הכנסת הלפרט, אני מבקש מכם לא להפריע, כי אתם מגלים אותי להשתתף בדיון. בחור מנהל הישיבה אסור לי להתערב.

רפאל סויסה (המערך):

אני תובע את העלבון, אני למדתי בקיבוץ של אגודת ישראל, כך שלא כולם יוצאים עבריינים.

מאיר שטרית (הליכוד):

לגבי הדיאגנוזה, חבר הכנסת הלפרט, באותה מצוקה שאני מתאר, של אובדן אחריות אישית, כלול בין היתר גם אובדן מערכת החינוך והערכים הדתיים של האוכלוסיות האלה.

שמואל הלפרט (אגודת ישראל):

לא "בין היתר", זו הסיבה העיקרית, צריך אומץ להודות בזה.

מאיר שטרית (הליכוד):

זו לא הסיבה העיקרית, זו סיבה בין היתר.

שמואל הלפרט (אגודת ישראל):

זו הסיבה העיקרית.

היור"ר מ' שחל:

חבר הכנסת הלפרט, אחרי-כך ידבר חבר הכנסת שפירא, אני מניח שהוא יציג אותך.

שמואל הלפרט (אגודת ישראל):

זו הסיבה העיקרית.

מאיר שטרית (הליכוד):

לדעתך, מותר שדעותינו תהיינה חלוקות, אני מניח.

רבותי, העניין של אובדן האחריות האישית של אנשים לגורלם נבעה, בין היתר, מבניית מערכות חברתיות שגרמו לכך, שאנשים יאבדו את אחריותם העצמית ויעברו מאחריות לתלות, אביא לדוגמה את שיטת סכסוד המצרכים ואת קצבאות הילדים על רקע משפחות ברוכות ילדים, זו דוגמה קלסית, ברשותכם אפרט, במצב הקיים היום, אם יש לי משפחה ברוכה ילדים, משפחה עם שמונה ילדים, מישור קבע שכעזרה למשפחה

הקיימת היום, מצליחים להתמודד עם הבעיה של משפחות ברוכות ילדים? אני רוצה שיהיה ברור, שעקרונות אני מבין על קבלת חוק משפחות ברוכות ילדים, אבל, גם החוק הזה של משפחות ברוכות ילדים, שיתקבל בכנסת הזאת, וגם השיטה הקיימת היום, שמשמעותה למעשה לעזור לחלש באמצעות מתן קצבה, לדעתי, פשטה את הרגל, סכסוד אוניברסלי שניתן ללא אבחנה, כמו קצבאות ילדים או סכסוד מצרכים, בדרך כלל לא רק שאיננו עוזר לחלש אלא, לדעתי, מקפח אותו.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

מותר להעיר הערה? קצבאות הילדים לא נועדו לסכסוד ולתמוך בשום חלק של המשפחה, הן באו כתוצאה מן הרפורמה במס הכנסה והן חלק ממערכת המיסוי.

מאיר שטרית (הליכוד):

אבל הקצבאות נקבעו בצורה פרוגרסיבית, המטרה הייתה לתת למשפחה עם יותר ילדים קצבה יותר גדולה, ולמשפחה עם פחות ילדים קצבה יותר קטנה, מונח כזה גם יסוד של פרוגרסיביות, יסוד של צדק חברתי, או אם תרצה — צדק סוציאלי, על כן, גם זה מכשיר, למעשה, לעזור לחלש.

הטענה שלי היא, שגם סכסוד המצרכים וגם קצבאות הילדים, כמכשיר לעזרה לחלש, פשטו את הרגל, לא רק שאין הם עוזרים לחלש אלא, לדעתי, הם מקפחים אותו, החמור ביותר, הזאת אני רוצה לומר — ותסלחו לי שאני שוחט פה פרה כל כך קדושה, אולי שתי פרות כל כך קדושות — — —

יעקב גיל (המערך):

השאלה היא מה יהיה בהצבעה, לא כשחיתה.

מאיר שטרית (הליכוד):

לא אמרתי שאני מבין על חוק משפחות ברוכות ילדים? עלי-על הבמה הזאת כדי לשחוט פרה קדושה בדרך וגם כדי להציע דרך אלטרנטיבית.

לדעתי, את המצוקה החברתית במדינת ישראל אין לאבחן בעוני, כלכלי, בצפיפות דיוור, בעבריינות, בסמים או בזנות; כל אלה הם סימפטומים של מצוקה אמיתית שהיא, בעיני, אובדן האחריות האישית של האנשים לגורלם, כדאי לשים לב לנתונים הסטטיסטיים, שהם מוזעזעים, לפיהם, לדאכוני, רק קבוצה אחת מסוימת במדינת ישראל מאכלסת את רוב שורות המצוקה במדינה, אם לדבר בנתונים — 85% משני העשירונים התחתונים בהכנסה הם יוצאי עדות המזרח; 85% מתושבי שכונת המצוקה הם יוצאי עדות המזרח; 95% מהאסירים הפליליים בבתי-הסוהר הם יוצאי עדות המזרח, זה אבסורד שאין כדוגמתו לאור העובדה שכמשפחות האלה, במקומות שמהם הן באו, בארצות טוטליטריות, שם לא היו תקציבי רווחה, לא תקציבי חינוך, לא קצבאות ילדים ולא מצרכים מסובסדים — לא שמעו על ילד עבריין אחד, המשפחות האלה לא היו במצוקה, איש מהן לא נזקק לא לסעד ולא לתמיכה חברתית, ולא פשט יד ברחובות, הסיבה נעוצה, לדעתי, בכך, שכתהליך הקליטה שלהם בארץ הם איבדו את הנכס היקר ביותר, שאחר באו לארץ, והוא: האחריות האישית לעצמם ולגורלם, מה שבשפה עממית הם עצמם מכנים "הכבוד העצמי".

שמואל הלפרט (אגודת ישראל):

הסיבה שונה לגמרי, היא נעוצה כמומנט הדתי.

מאיר שטרית (הליכוד):

המומנט הדתי הוא חלק מהאחריות האישית, אני מקבל את זה, העובדה שערכים דתיים מסוימים נשללו — — —

לגדול משפחתם ולשיעור הכנסתם, לא יקבלו אותן, כי הם אינם זקוקים לזה. השאלה היא האם אנחנו מוכנים לעשות את המהפכה החברתית הזאת, כי הרי השיטה הקיימת היום לא הוכיחה את עצמה. ראו את התוצאות.

יעקב גיל (המערך):

אתה תביא הצעה אחרת?

מאיר שטרית (הליכוד):

האם אנחנו מוכנים לשנות מקצה לקצה את הגישה ואת תפיסת העולם שלנו?

דבר אחרון, ולא חשוב פחות, הוא, שבשיטה הזאת לא רק ניתן סיכוי שווה לכל ילד ולא רק נשקם את האחריות האישית של האנשים, אלא שאפשר יהיה, לדעתי, לחסוך חלק גדול מאוד מתקציב הסובסידיות של מדינת ישראל. היום הן ניתנות גם למי שלא זקוקים להן, ובחלק שיישאר יהיה צורך להשתמש למען מי שבאמת זקוק לכך. אם מדברים על צדק חברתי, אכן צריך שהצדק ייעשה ולא רק ייראה.

רבותי חברי הכנסת, מצאתי לנכון לעלות על הדוכן כדי להצביע על אפשרות אחרת. ייתכן שהאפשרות, או הדרך הזאת, אינה מושלמת עד פרט הפרטים, אבל אני בטוח שאם נהיה פתוחים לדיון רציני ומעמיק בעניין זה, נוכל להגיע לשיטה מושלמת. אני מקווה שזה יקרה באמת, על רקע הספר הכחול שקראתי בפניכם — מצעה של תנועת החרות לחקיקת חוק משפחות ברוכות ילדים — ושיעור בקדנציה הזאת נגיע לשינוי עלילי השיטה הזאת, כפי שהצעת, תודה רבה.

היו"ר מ' שחל:

תודה לחבר הכנסת מאיר שטרית, רשות הדיבור נתונה עכשיו לחבר הכנסת שפירא, ואחריו רשום חבר הכנסת שלמה לורין. עם חבר הכנסת שלמה לורין יש לי בעיה, הדיון הוא דיון סיעתי, ועלילי הכלל הזה לסיעה מגיעות רק עשר דקות. אני מניח שאתה מסכים שחבר הכנסת שפירא ידבר, אני מזכיר גם שאתה תדבר, אבל כדי שמטעם הקואליציה לא יבואו אלי בטענה שמאריכים בדיבור, אנא תביא לי אישור מסיעת הליכוד שאתה מדבר כשם אחד מחברי סיעת הליכוד, וארשה לך לדבר אחרי חבר הכנסת שפירא.

שלמה לורין (אגודת ישראל):

לא ידעתי שהדיון הוא סיעתי.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת תופיק טובי, תן לי להיות נדיב לב בשעה כה מאוחרת.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

היו הקרימים כאלה? אתה יוצר תקדים.

היו"ר מ' שחל:

היו דברים מעולם, בדרך כלל יושבים ראש לא נהגו להכריז על זה בפומבי, אבל היו דברים מעולם. חבר הכנסת לורין, כשאני נוהג לפי התקנון יש תרעומת וטוענים שאני מקפיד יתר על המידה, לכן אני רוצה הפעם כיסוי כראוי מהקואליציה, רשות הדיבור לחבר הכנסת אברהם שפירא.

אברהם יוסף שפירא (אגודת ישראל):

כבוד היושב ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת הרב לורין

זאת יש קצבת ילדים, כנגד זה, יש מצרכים מסובסדים, כדי יהיו זולים ויהיה אוכל בבית, אבל אם, למשל, במשפחתי כל ילדים אינם שותים חלב כלל ואינם משתמשים בתחבורה ציבורית כלל, הם אינם נהנים מהסכסוד של המדינה לחלב לתחבורה ציבורית. הם אינם רשאים להעביר את הסכסוד הזה, ייתן במקום לקנות חלב — לקנות יותר בשר, או לקנות יותר יונק, או לשלוח את הילד עם כיגור יותר טוב, או לתת לו מצעים אחרים, לתכנן את תקציב המשפחה אחרת, זה לא ידירה כלל, אין לאורח מה לומר לגבי הסכסוד שהוא מקבל יך המוצרים המסובסדים. מאחר שהסכסוד ניתן למשפחה באופן אוטומטי, המשפחה יכולה להשתמש בו רק באופן נמישהו קבע או חשב שהוא הטוב ביותר עבור המשפחה.

לגבי קצבאות הילדים, הדוגמה שתראה את האבסוד ואת ההצדק היא כדלהלן: לראובן שני ילדים והוא משתכר 10,000 שקל לחודש; גם לשמעון שני ילדים אך הוא משתכר 100,000 שקל לחודש. שניהם מקבלים אותה קצבת ילדים שניהם יקנו מוצרים כאותו מחיר, ודאי שצדק חברתי אין כאן. האחד מקבל משכורת פי עשרה מהשני, אם אנחנו רוצים אחת את השור בקרניו ולטפל באמת ובתמים במשפחות ברוכות ילדים ולתת למשפחות ברוכות ילדים אמצעים וכלים טפל בילדיהן ולגדלם כאזרחים מדרגה ראשונה; אם אנחנו רוצים לחנך את הוריהם מחדש לאחריות אישית — באותם טעים שיש בהם מצוקה, השיטה צריכה להיות: ביטול לאלתר בכתיאחת של כל קצבאות הילדים ושל כל הסובסידיות למוצרים למיניהם ובניית שיטה אלטרנטיבית.

השיטה האלטרנטיבית, לדעתי, היא לעשות חשבון כמה ולה סיפוק צרכיה הבסיסיים של נפש אחת בישראל — דהיינו יונק, כיגור, מזון ודירור — ברמה סבירה. נניח שלשם סיפוק צרכיה הבסיסיים של נפש אחת בישראל ברמה סבירה יש צורך 5,000 שקל לחודש, אם אני חוזר לדוגמה שלי, לראובן ומשתכר 10,000 שקל לחודש — מכיון שבמשפחתו ארבע פשרות, והוא זקוק 20,000 שקל לחודש כדי לספק את צרכים הבסיסיים, הוא יקבל השלמה של 20,000 שקל דרך ושכורתו באמצעות מס הכנסה שלילי, שמעון לעומתו, משתכר 100,000 שקל לחודש, יש לו שני ילדים והוא זקוק 20,000 שקל — הוא איננו זקוק לעזרת המדינה. לגרסתו, יאובן יקבל את ההשלמה באמצעות מס הכנסה שלילי במקום ליתר המכשירים החברתיים, בתנאי אחד — שהוא עובד; אם הוא איננו עובד, הוא לא יקבל דבר, ומצדי הוא יכול ללכת יעב ברהוב, אני מבטיח לכם שלא רבים, ואולי לא אחד ילך יעב ברהוב, או ישאיר את ילדיו רעבים.

בשיטה זו אנחנו עושים צדק חברתי אמיתי הרבה יותר, פיה, אב לשמונה ילדים, שאיתרע מזלו והוא עובד במפעל וקסטיל ומקבל משכורת נמוכה בהרבה מהשכר הממוצע משק, ילדיו לא יגדלו כילדי משפחת מצוקה, כי אנו ניתן לו את הכלים לתת להם את האמצעים הדרושים, לא כמתח חסד לא באופן אוטומטי, אלא דרך משכורתו. הוא חייב לעבוד ולא נשנה היכן הוא עובד, בצורה זו אני גם משקם את אחריותו עצמית ואת גישתו לחיים, לאור העובדה שאת העזרה הוא קבל מתורת עבודה, ולא חנינם. עליו לדעת שלילדיו יש סיכוי יארה, ולא משנה מה גדול משפחתו.

יש לנו בעיה דמוגרפית, ואנחנו רוצים לעודד את הילודה מדינת ישראל, לכן יש לתת את הכלים כדי שילדי המשפחות ברוכות הילדים יקבלו את החינוך הדרוש ואת כל הנתונים הדרושים, כדי שיהיה להם סיכוי שווה יצור לילדי כל משפחה וחרת. רבים מאלה שמקבלים היום קצבאות ילדים, ללא קשר

ידבר בשם סיעת אגודת ישראל. והוא לא צריך לבקש רשות מהליכוד. ואגיד לך למה.

היו"ר מ' שחל:
למה?

אברהם יוסף שפירא (אגודת ישראל):

כנאום שלך דיברת עלי. אני לא הייתי רשום כלל, אך רציתי לענות לך. היושב ראש מאיר כהן אבידן אמר: אני לא נותן לך רשות דיבור לענות, ובמקום זה אתן לך עשר דקות כדי שתענה לו מעל הכמה. אם כן, אני קיבלתי רשות. לא ידעתי שאני אדבר עכשיו. אבל אני רוצה לענות על חלק מדברך אלי. שנאמרו ככנות ובגילוי לב. אינני נכנס לפרטי החוק. אמרת לי: חבר הכנסת שפירא, אתה מדבר על אהבת ישראל ואתה אוהב כל אחד. איך אתם סוחטים סחירות קואליציוניות? חמש מאות פעם קיבלתם יותר הקצבות. אני חושב שבהזדמנות זו אני ארבר על מצבם של מוסדות החינוך שלנו באופן כללי, ובאופן צורה מנסים להסית נגדנו את הציבור. אילו היו עושים את זה בחוץ לארץ, היו אומרים: בטוח שהם אנטישמים.

אגודת ישראל לא קיבלה אגודה שחוקה. המאבק של אגודת ישראל הוא על השוויון בארץ. שמעתי את דברי חברי הכנסת צבן, וירשובסקי ורובינשטיין. כל הזמן אתם מדברים על כך שהערבים לא יופלו, ואף פעם אחת לא שמעתי מכל הדמוקרטים האלה, ששומרים על השוויון ולא רוצים שתהיה אפליה של ערבים, שצריך לדאוג גם למוסדות החינוך של אגודת ישראל.

אני רוצה להביא דוגמה. ההסכם הקואליציוני. על כל סעיפיו. היה מונח על השולחן בעת שחתמנו עליו. צר לי להגיד. ואני אומר את זה פה ככאב לב. שהקואליציה לא כיבדה את הסעיפים של ההסכם הקואליציוני. לא התחלנו לדבר על הסעיפים האלה שלושה ימים לפני ההצבעה על התקציב. אנחנו מדברים על זה חצי שנה.

חבר הכנסת הרב לוריאן, אני חושב שלפחות אתה צריך לשמוע מה שאני אומר. תגיד לשר ארליך, שאילו היה עוזר לנו לקבל את מה שנאמר בסעיפים של ההסכם הקואליציוני, לא הייתי עומד כאן עכשיו ומדבר.

דן תיכון (הליכוד):
אז תעזור גם לנו.

אריה נחמקין (המערך):
אצל מי כולם צריכים לקבל עזרה?

אברהם יוסף שפירא (אגודת ישראל):

רבותי, היום ראיתי בעיתונות קריקטורה שבה אני עומד במטוס עם היד מושטת, וכל איש שנכנס נותן לי מס נסיעות בשביל מימון קואליציוני לאגודת ישראל. אין דבר יותר מלוכלך מזה. אין בעולם הסתה והשמצה יותר, גדולות מזה. רק אנטישמיות יכולים לעשות דבר כזה.

בהסכם הקואליציוני כתוב שאנחנו רוצים שוויון. לכל ילדי ישראל יש 24 שעות תקן בשבוע, ולבתי הספר של החינוך העצמאי יש 20 שעות.

יעקב גיל (המערך):
הרב שפירא, האם אפשר לשאול אותך שאלה?

אברהם יוסף שפירא (אגודת ישראל):
לא. אני רוצה לגמור את דברי. קודם היושב ראש לא נתן גם לי לשאול שאלה.

יעקב גיל (המערך):
ברשות היושב ראש.

אברהם יוסף שפירא (אגודת ישראל):
תבקש ממנו. אני לא יכול לתת לך.

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת גיל, אם הדובר אינו מסכים, אין לי ברירה.

יעקב גיל (המערך):

ביקשתי רשות, אדוני, הייתי כל כך מנומס. התשובה לא היתה מנומסת.

אברהם יוסף שפירא (אגודת ישראל):

אתה רוצה לשאול בנושא של בתי הספר או שאלה אחרת?

יעקב גיל (המערך):

אני רוצה לשאול שאלה. מדוע כשחוק התקציב הוגש, לקריאה ראשונה הסכמת שלא יכלל בו ביצוע ההסכם הקואליציוני?

אברהם יוסף שפירא (אגודת ישראל):

מכיוון שאנחנו שותפים. הלמד, אם תרצה פעם לעשות אתנו שותפות, כך אנחנו מתנהגים, לא בסחטנות.

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת שפירא, הוא רוצה, אבל זה לא עוזר לו.

אברהם יוסף שפירא (אגודת ישראל):

אתה צורך. חבר הכנסת גיל. על הקושיה שלך הייתי צריך לענות. שבקריאה הראשונה היינו צריכים לעשות זאת, להגיד זאת ולשותפים שלנו. אין לי מה לענות לך על כך. אבל לא עשיתי את זה, כי אנחנו האמנו שבין הקריאה הראשונה לבין הקריאה השנייה והשלישית משהו יתעורר ויתן את מה שהוא הבטיח. ומה הוא הבטיח? — שוויון.

רבותי, עכשיו אני רוצה לומר שמהוך מה שהובטח לנו קיבלנו 25%. אנחנו ויתרנו על 75%.

יעקב ז'אק אמיר (המערך):
אני מבקש פירוש.

אברהם יוסף שפירא (אגודת ישראל):

אני יכול לתת לך פירוט, אם ייתנו לי יותר זמן. הגיעו לנו 3 מיליארדים: קיבלנו מיליארד. זה למען השוויון, לא לאגודת ישראל. למה אני חייב לשמוע פה נאומים כאלה, של השמצות והסתות? מדוע? מדוע מגיעות לכם 24 שעות ולנו 20? אולי יקום מישהו ויסביר את זה. מדוע בנו השנה אלפי כיתות לכל המוסדות, 700 כיתות לערבים, ולבתי הספר שלנו לא בנו אף כיתה אחת? מדוע?

חוק משפחות ברוכות ילדים מיועד לכולם. האם הוא מיועד לאגודת ישראל? אז אומרים שמש הנסיעות מיועד למימון אגודת ישראל והמדפ"ל. מדוע זה מגיע לנו? מדוע אתם לא חושבים שיש אנשים במפלגות אחרות שעושים לנו עוול? "שינוי" יש קו — שלא להפלות הערבים. למה לא קם יהודי אחד ואומר: למה מפלים את היהודים החרדים בארץ? איפה היושר? תקומו אתם ותגידו זאת.

רפאל סויסה (המערך):
אתה צודק.

יעקב ז'אק אמיר (המערך):

מה הוא צודק? איפה האפליה? באיזה מקום יש אפליה?

חוכרת כ"ג, ישיבה ק"צ

— הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 52) —

זכינו בכנסת השנייה לחוק משפחות מרובות ילדים. שמחתו כאשר הייתי הראשון שקיבל את המענק הראשון למשפחות ברוכות ילדים מידי שר העבודה דאז, מרדכי נמיר. במסיבה חגיגית. לכן תבינו שיש לי טעמים רגשיים ושמחה מיוחדת כאשר אני עוקב במשך שלושים שנה ורואה מדי פעם איך אנחנו מעוררים עוד ועוד את הילודה.

אדוני היושב-ראש, לדעתי, אחת הבעיות הגדולות ביותר של עם ישראל בארץ ובכל העולם היא הבעיה הדמוגרפית. עם ישראל, לצערי ולחודתי, הולך וקטן. ממוצע הילודה בעמנו הוא שני ילדים. והרי רק לקיום האומה — לא לגידולה מבחינה מספרית — אנחנו זקוקים לגידולה של 2.4 ילדים למשפחה.

אדוני היושב-ראש, מזל שיש ציבור חרדי, שיש ציבור של בני עדות המזרח. הודות להם אנחנו מחזיקים את עם ישראל. ברוך ה' שיש ציבור שידוע מה זו אחריות לנצחיותו של עם ישראל. ברוך ה' שיש ציבור שידוע מה זה שירות לאומי אמיתי.

אנו עומדים לפני חג הפסח. אתם זוכרים שלפני הגאולה, בזמן השעבוד הקשה ביותר, התיאשו בני ישראל והפסיקו להביא ילדים לעולם, כי אמרו: למה להביא ילדים כאשר קיימת הגזירה של "כל הכן הילוד היארה תשליכהו"? ונתגרשו מנשותיהם. והנה באה אשה אחת ושמה מרים, ופנתה להוריה, לעמרם שהיה יושב-ראש הסנהדרין וליוכבד, ואמרה: גזירתכם קשה יותר משל פרעה, שפרעה לא גזר אלא על הזכרים ואתם, שמסרבים להביא ילדים לעולם, גוזרים גם על הנקבות. דבריה השפיעו, התחתנו שנית ובני ישראל פרו וישרצו —

אהרן נחמיאס (המערך):
ויתעצמו.

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):

— וירבו מאוד מאוד, והודות לזה נשארו אחריו 4,000 שנה עם גדול.

רבותי, אני חרד כשאני רואה שאנחנו, חס וחלילה, גוזרים כליה על עמנו, כליה גופנית ונפשית. גופנית — עלידי אייבהאת ילדים לעולם, ונפשית — עלידי התבוללות ונישואי תערובת. ועל כן, אדוני היושב-ראש, מוצדקת כל עזרה, כל תמיכה למשפחות מרובות ילדים, זה המינימום שאנחנו יכולים לתת כדי להבטיח את עתידו, את קיומו של עם ישראל.

פעם אחת בלבד התרגזתי בוועדת הכספים, ואין זה מהסודות שאסור לספרם. שאני יודע כמי שאינו מתרגז מעולם, כשידברתי על משפחות ברוכות ילדים, אמר לי חבר ועדה — כמובן, לא אזכיר את שמו — "למה אתה קורא להן משפחות ברוכות ילדים? הרי ילדים רבים הם קללה ולא ברכה". אז דפקתי על השולחן, התרגזתי באמת, עד שהוא חזר בו מדבריו והסכים אתי, שאין ברכה גדולה יותר למשפחה ולכלל ישראל מהרבה ילדים.

אדוני היושב-ראש, אני חושב שהתיקון, שהתמיכה היא עד גיל 18, הוא מוצדק, כי זו היתה הכוונה, ואם עלידי זה שאנחנו מדייקים בתאריך נוכל לחסוך כ-600 מיליון שקל —

יעקב גיל (המערך):

אתה יודע, חבר הכנסת לורינץ, שזה על חשבון החיילים שמשורשים? בדיוק בשנה זו אתה רוצה להוריד להם את מה שהוריהם מקבלים עבורם? אתה ער לזה?

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):

אני ער לזה, אבל תראה, ידידי, שני דברים: הרבר הראשון

אברהם יוסף שפירא (אגודת ישראל):

בבקשה, הרי אמרתי שכל בתי-הספר בארץ מקבלים 24 שעות חקן בשבוע ואנחנו 20 שעות. 20% פחות זה הרבה.

עכשיו אני שואל אותך: אם אתה אומר שקיבלנו 500% מיום שעשינו את הקואליציה, מה זה אומר? אם התחלנו מכלום — אנחנו נגיע ל-1,500%.

יעקב גיל (המערך):

עוד הד נטויה.

אברהם יוסף שפירא (אגודת ישראל):

התחלנו מכלום. הפנימיות שלנו אינן מקבלות אגודה שחוקה.

רבותי, אני בכל זאת חושב שאנחנו יושבים בכנסת בין יהודים, איך אמר מישהו? כנסת חילונית, איי אפשר לבקש שתקבל חוק גירור כהלכה. אבל אנחנו יושבים בין יהודים, איננו יושבים פה עם אנטישמים, למה מגיעות לנו ההשמצות האלה? למה מגיע לנו קיפוח, אישוויון? האם אתם הגעתם למסקנה שהערבים פה הם מעלינו? אני מכבד ערבים. אם יש המבקשים שוויון לערבים — אני בנייהם, אבל לא שמעתי אף אחד מכס, ובכלל זה "שינוי", הממונה על היושר ועל הדמוקרטיה, שיגיד פעם אחת: למה מפלים לרעה את מוסדות החינוך של עם התורה?

יעקב זיאק אמיר (המערך):

יש כאלה שלא דיברו, וכיצעו את השוויון.

אברהם יוסף שפירא (אגודת ישראל):

אלה הדברים שרציתי להגיד. ואני מציע לכם, רבותי, אתם רואים שהריכונו של עולם לא ייתן למפלגה חילונית שלושט לבדה במדינה הזאת. תתקנו את היחסים עם היהודים הרתיים.

היו"ר מ' שחל:

תודה לחבר הכנסת שפירא. רשות הדיבור לחבר הכנסת שלמה לורינץ, המדבר בשם סיעת הליכוד.

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, נרשמתי לדיון זה מטעמים רגשיים. אני חושב שאחת מזכויותי הגדולות מאז אני בכנסת היא עובדת היותי הראשון שהציע, בכנסת השנייה, לפני כשלושים שנה, לחוקק חוק לעידוד משפחות מרובות ילדים. מותר לי להזכיר, שהדבר לגמרי לא היה קל, דחו את זה בשתי דריים. ואני סירבתי לקבל את הדחייה, העליתי את זה שוב ושוב, עד שבאותם ימים קיבלתי את הכינוי "משוגע לדבר של משפחות ברוכות ילדים".

אבל אתם יודעים, חברי הכנסת, שאנחנו, חברי אגודת ישראל, שייכים לעם קשה עורף, הנה, היום אחרי הצהריים הורידו את חוק מיהו יהודי. מי יודע כמה פעמים כבר הורידו את החוק הזה, אך אנחנו נעלה אותו שוב ושוב, עד שנזכה — ואין לי ספק בזה — שגיוור יזכר רק אם נעשה לפי ההלכה.

אמנון לין (המערך):

חבר הכנסת לורינץ, לא יעזור לך, אנחנו אותו עם.

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):

אמרתי שכולנו שייכים לאותו עם.

אמנון לין (המערך):

אמרתי "אנחנו אגודת ישראל".

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):

גם אנחנו, ברוך הבא, אתנו שמחים, אנחנו עם אחד.

— המחוקק קבע עד גיל 18, כי לפי תפיסתנו בגיל 18 הוא לא זקוק עוד לתמיכה —

תמר אשל (המערך):

הוא עדיין בבית-הספר.

שלמה לורניץ (אגודת ישראל):

— ואנחנו לא חייבים לעשות דבר מסוים בגלל חוסר דייקנות.

והדבר השני — הלוא הכסף נשאר במשפחה כפל כפליים. כי במקום אותם 600 מיליון שקלים מתוירים מיליארד 600 מיליון. ההורים לא מקבלים עבור הבן שהוא בגיל 18, אבל הם מקבלים יותר עבור כל שאר הילדים, ולכן אין בכלל כל הפרש.

תמר אשל (המערך):

אין בזה היגיון.

יעקב גיל (המערך):

אתה מערבב מין בשאינו מינו.

שלמה לורניץ (אגודת ישראל):

אני מסכים בדבר אחד עם חבר הכנסת פרופסור שכר וייס וכמה חברי הכנסת ואני מצטער צער רב — ואולי שוב משהו מההגדה — שכורכים כאן מצה ומרור ביחד. חוק זה לגופו הוא חוק טוב וכולם שיבחו אותו — מי יכול להתנגד כשבאים לעורר משפחות מרובות ילדים, ברוכות ילדים — אבל אני מצטער שכורכים את זה יחד עם החוק שבא להטיל מס על נסיעה לחוץ-לארץ. אין לזה כל קשר, ואדבר על כך כאשר יביאו את החוק. חוק משפחות מרובות ילדים, עידוד, הוא חוק טוב. חוק הטיל מס על יציאה לחוץ-לארץ הוא חוק מוצדק, אבל כאשר כורכים את השניים ביחד יש בזה טעם לפגם, יש בזה משום שעטנז, כלאיס. הדבר הזה אינו מוצדק ועשו עוול גדול בכריכתם יחד. אני שואל: מי אמר שחוק הטיל מס על נסיעה לחוץ-לארץ בא לממן את המשפחות מרובות הילדים? אולי זה בא לממן סעיף של ספורט, של השכלה גבוהה, של חינוך יסודי. הלוא אין הכנסה מיועדת. על-ידי הכריכה יחד אנחנו עושים בלבול מוחות ועוול לעצמנו.

אדוני היושב-ראש, לית מאן דפליג שלגופו של דבר החוק הזה מוצדק, ואני לא יכול להבין אותם חברים ששיבחו את החוק ואחר-כך סיימו ואמרו: אבל אנחנו נצביע נגד או נימנע.

בתגובה לחבר הכנסת וירשובסקי שאמר שתהיה כאן חקיקה נסתרת, כי עצם הדבר הזה ייקבע בוועדת הכספים: זו פשוט חוסר ידיעה. כל תקנה מאושרת בוועדת הכספים, והיות שהוספת ניקוד למשפחות מרובות ילדים אינה חוק אלא תקנה, הרי מקומה בוועדת הכספים. אין בזה כל דבר נסתר, זו ועדה שיש בה 21 חברים, כולנו מיוצגים שם, ואין בזה זלוזל בכנסת. כפי שטען, מחוסר ידיעה, חבר הכנסת וירשובסקי, איזה זלוזל בכנסת: הלוא בכנסת יש לנו רוב גדול יותר — 64 נגד 56, כאשר בוועדת הכספים יש לנו רק 11 נגד 10.

לכן, רבותי, אני פונה לכל חברי הכנסת ומבקש מהם: תתעלו, תשכחו חשבונות, כולנו רוצים לעודד משפחות מרובות ילדים, תשכחו שבמקרה, בגלל העיתוי, יצא כאן איזה שעטנז, החוק לגופו של דבר מוצדק, ולכן אני פונה ומבקש מכולכם: הצביעו בעד החוק.

ועוד הערה אחת: בוועדה נדון בתיקונים מסוימים, אני עצמי אציע שמי שנוסע לשם ליורו זה מוכר לא יצטרך לשלם תוספת, וכן לגבי מועצת הנוער, אבל נדון בזה בוועדה.

היו"ר מ' שחל:

רשות הדיבור לחברת הכנסת שולמית אלוני, איננה באולם. אחריה — חבר הכנסת יהודה בן-ימאי, אחרון הדוברים.

יהודה בן-ימאי (חזית דתית לאומית):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הממשלה מגישה לכנסת, היום ומחר, חוקים אחרים אשר מהווים יחד מכלול —

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת, עמיתכם מדבר ואתם לא מקשיבים לדבריו:

יהודה בן-ימאי (חזית דתית לאומית):

— מכלול של חקיקה סוציאלית לדוגמה.

אני מוכרח לומר, אדוני היושב-ראש, שקשה לי מאוד להבין מפלגה שאני מכבד אותה, מפלגת העבודה-מפ"ם — המערך — מפלגה אשר חרתה על דגלה את הסוציאליזם, את הדאגה לשכבות חלשות, מה דופי מצאתם בהצעות החקיקה המובאות היום לפני הכנסת? — חוץ אולי מן הרצון למצוא דופי בכל-חקיקה שיוזמת הממשלה, מה דופי יש בחקיקה הזאת? קשה לי להבין מדוע אתם מתנגדים לחקיקה הזאת, איזה רע היא עושה לעם ישראל, במי היא פוגעת, את מי זה מקדם.

אני רוצה לדבר גם על ההסתערות הזאת נגד היהדות הרחית, הסוחטת כספים כביכול על חשבון מישור אחד כביכול.

קודם כול, מה הממשלה מציעה? הממשלה מציעה חוק משפחות ברוכות ילדים, כדי להרגיע את חברת הכנסת אלוני, שלא היתה באולם בשעה שקראו כשמה ואני קיבלתי את רשות הדיבור, אני רוצה לומר, שהחוק יונח מחר על שולחן הכנסת.

שולמית אלוני (המערך):

כחוק?

יהודה בן-ימאי (חזית דתית לאומית):

כחוק. חברת הכנסת אלוני תירגע, אני מרגיע אותך — כחוק.

אלעזר גרנות (המערך):

עם קי"ץ — קצבת יוצאי צבא — או בלי קי"ץ?

יהודה בן-ימאי (חזית דתית לאומית):

עם קי"ץ.

אלעזר גרנות (המערך):

למרות היעוץ המשפטי לממשלה?

יהודה בן-ימאי (חזית דתית לאומית):

אינני יודע פרטים לגבי הנוסח של החוק, אני רוצה לומר לגבי קי"ץ: אם אינני טועה, קי"ץ הונהגה בעת שהמערך היה בשלטון.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

יהודה בן-ימאי (חזית דתית לאומית):

אתך אין לי ויכוח, אל תצעק.

קריאות מספסלי המערך:

יהודה בן-ימאי (חזית דתית לאומית):

קי"ץ הונהגה כשאחם הייתם בשלטון.

הכנסת אלוני. זה איננו מפריע לי. זה לא יהווה שיקול בדברים שאני מתכוון לומר.

אורה בן־מאיר (המערך):
אתה אוהב את זה.

יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):
אני לא אוהב את זה ולא לא אוהב את זה. זה לא משפיע עלי.

אני אומר שוב שאני במצפון נקי ובלי כל הצטדקות. עומד על המושג של ק"ץ, ואני חוזר ואומר שהוא הונהג בידי ממשלה בראשות המערך, אני מוחה נגד אלה אשר מצטרפים לבכחנליה הזאת נגד ק"ץ, כאילו פוגעים פה במישהו. מותר בכל מדינה לתת זכות למי שמשרת שלוש שנים בצבא.

אלעזר גרנות (המערך):

יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):
הילדים שלי, כמו שלך, משרתים בצבא. מותר לתת קצבאות ליוצאי צבא. אתם עוסקים בהסתה ותו לא בנושא הזה של ק"ץ: רק בהסתה.

אהרן הראל (המערך):
עכשיו הצלחת לשכנע אותנו להצביע נגד החוק. אתה יכול לדרת.

יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):
הוא יכול להצביע נגד החוק, אינני דואג.
חוק משפחות ברוכות ילדים אכן בנוי לתת — — —

יעקב גיל (המערך):
איפה החוק?

יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):
החוק יונח מחר על שולחן הכנסת.

קריאה:

עכשיו מדברים על חוק אחר.

יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):
אכל אני מדבר על סדרת החוקים. החוק הזה בא לתת תוספת משמעותית לילד הרביעי והחמישי והשישי והשביעי. זה הישג סוציאלי ממדרגה ראשונה. הרי דוד בן גוריון, ייאמר לזכותו, היה זה אשר דיבר על המושג של עידוד הילודה בישראל, מסיבה לאומית.

יוסי שריד (המערך):

למה אתם לא הגשתם את זה?

יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):
חבר הכנסת שריד, לא תבהיל אותי בדמגוגיה. מותר לומר לי שהעם היהודי, אשר איבד שליש מבניו, מותר לו לתת תמיכה מיוחדת לעידוד הילודה, אה, בה, תעשה ככה, אתה חושב שאתה מבהיל אותי? מותר לומר את הדבר הזה.

יחזקאל זכאי (המערך):
זו צביעות.

היו"ר מ' שחל:
אני מבקש מכס.

קריאה מספסלי המערך:

יוסי שריד (המערך):
לא רוצים את זה.

יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):
לא רוצים? מי קבע שלא רוצים? המפלגה שלכם קבעה, חבר הכנסת שריד, שלא רוצים? מעניין מאוד.
ובכן, ידע הציבור שמפלגת העבודה, אשר בימי שלטונם הוכנס המושג של ק"ץ — —

שושנה ארבל־אלמוזלינו (המערך):
זה לא מפלגת העבודה.

יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):
הוא טוען שזו מפלגת העבודה.

קריאה:

יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):
הא, אני שאלתי את חבר הכנסת שריד האם מפלגת העבודה החליטה שהיא מתנגדת לק"ץ.

קריאה:

יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):
מה זה "אנחנו", אתה מדבר בשם "אנחנו", מי זה "אנחנו"?

בכל אופן, אם זה נכון, אם נכון שאתם מתנגדים לק"ץ, קומו, הגישו הצעת חוק פרטית ובטלו את ק"ץ כפי שהיא קיימת היום מאז הצעתם זאת. זו צביעות שאין כדוגמתה להצטרף לבכחנליה הזאת על ק"ץ. כאילו יש בה איזו שהיא אפליה, אין מדינה בעולם שלא נותנת זכויות ליוצאי צבא. מה הצדקנות הזאת שלכם פתאום? מה הצדקנות הזאת שלכם פתאום?

קריאות מספסלי המערך:

היו"ר מ' שחל:

אני מבקש, אני מבקש, חבר הכנסת יהודה בן־מאיר, דקה, דקה אחת. חברי הכנסת, חברי הכנסת, הכנסת התחילה להתעורר. אני מבקש, חבר הכנסת בן־מאיר, אני מבקש לא לעורר יצרים בשעה כל־כך מאוחרת. אני מבקש מחברת הכנסת אלוני ומחברי הכנסת האחרים לשמור קצת על מידה הולמת של איפוק.

שולמית אלוני (המערך):

היו"ר מ' שחל:

אני ביקשתי ממנו, ביקשתי ממנו שלא יעורר יותר מדי יצרים.

יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):
אדוני היושב־ראש, אתה כוודאי לא מגביל את רשות הדיבור שלי.

היו"ר מ' שחל:

לא, חס וחלילה, רק ביקשתי.

יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):
אינני מתרגש כלל אם אני אעורר רגשות אצל חברת

- יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):
האם אתה מציע — — —
אלעזר גרנות (המערך):
— — —
יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):
אני אגיע ל־11 החדשים.
אלעזר גרנות (המערך):
— — —
יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):
חבר הכנסת גרנות, צריך ללמוד לשמוע גם דברים
לא־נעימים לאוזניך.
יחזקאל זכאי (המערך):
— — —
יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):
ואתם מדברים על אלימות מילולית.
היו"ר מ' שחל:
חברי הכנסת, חבר הכנסת זכאי.
יחזקאל זכאי (המערך):
אתה הסכמת — — —
יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):
לא הסכמתי, התנגדנו לזה.
יחזקאל זכאי (המערך):
למה רק עכשיו אתה מדבר על החוק הזה? למה הוא לא
הוגש לפני שנה, לפני שנתיים?
יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):
מה אתה מדבר, חבר הכנסת זכאי? אל תפריע לי עם הערות
הסרק שלך. אני יודע מה מפרע לך, אני יודע את החשבון שלך
עם המפד"ל.
יחזקאל זכאי (המערך):
— — —
היו"ר מ' שחל:
חבר הכנסת זכאי.
יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):
חבר הכנסת זכאי, אם אינני טועה כל חבר סיעה יכול לדבר
בכנסת. האם אתה מציע שלמפד"ל אסור יהיה לדבר על החוק
הזה?
יחזקאל זכאי (המערך):
— — —
יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):
אני יודע שאתה לא אוהב את המפד"ל, זה לא יעזור לך,
חבר הכנסת זכאי. אני לא צריך לקבל ממך הכשר לדבר, חבר
הכנסת זכאי.
יחזקאל זכאי (המערך):
— — —
היו"ר מ' שחל:
חברי הכנסת, חבר הכנסת בן־מאיר.
יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):
הוא יתן לי לדבר על כל חוק.
- יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):
הרי הזכרתי את בן־גוריון, הזכרתי את דוד בן־גוריון.
יחזקאל זכאי (המערך):
זו צביעות. מה אתה עומד על הבמה ומדבר על זה? זה לא
שלכם.
יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):
חבר הכנסת זכאי, מה אתה מתרגש? הממשלה מציעה
לעודד את הילודה, זה חלק מהסכם קואליציוני, שכל מפלגות
הקואליציה תמכו בו.
יוסי שריד (המערך):
— — —
היו"ר מ' שחל:
אני מבקש, חבר הכנסת שריד, חבר הכנסת זכאי.
יחזקאל זכאי (המערך):
למה אתה מערבב דברים אחד בשני?
יוסי שריד (המערך):
— — — אל תגלגל עיניים לשמים — — —
יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):
אתה תמיד עוסק בגלגולי עיניים. יש לך בעיה בעיניים? יש
אומנם שביחת רופאים עכשיו אבל אני מוכן לסדר לך כדירה
עיניים. מה אתה עוסק תמיד בגלגולי עיניים? כל הזמן יש לך
גלגולי עיניים.
משה שחל (המערך):
חברי הכנסת, חבר הכנסת שריד, וחבר הכנסת יהודה
בן־מאיר — — —
יעקב גיל (המערך):
חבר הכנסת בן־מאיר — — —
היו"ר מ' שחל:
חבר הכנסת גיל, חבר הכנסת יעקב גיל.
יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):
ובכן, הממשלה מציעה תוספת רצינית — — —
היו"ר מ' שחל:
חבר הכנסת יגאל כהן, גם אתה עוזר?
יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):
הממשלה מציעה תוספת רצינית למשפחות ברוכות ילדים
במסגרת קרי"ן — קצבאות יוצאי צבא. אין זה עניין סוציאלי
בלבד, בשביל יהודי כמוני זה גם עניין לאומי־יהודי — ואני
מתבייש לדבר פה על עניינים לאומיים־יהודיים, מותר לדבר על
העם היהודי, מותר לדבר על עידוד ילודה של יהודים.
יוסי שריד (המערך):
אתה לא מתבייש כלל.
יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):
לא צריך לעשות תנועת ביטול עם הדי, חבר הכנסת גרנות.
העם היהודי, אני חוזר ואומר, צריך לעודד ילודה כתוכנו.
הממשלה באה ומציעה קודם כול דבר סוציאלי חיובי, מדוע
תתנגדו לזה? הממשלה מחפשת לזה מקורות מימון. אתם
מדברים תמיד על המשק, צריך לשמור על המשק, צריך אחריות
משקית — — —
אלעזר גרנות (המערך):
מדברים על 11 חודשים שאתם לוקחים ומוזה אתם רוצים
לממן.

חוכרת כ"ג. ישיבה ק"צ

— הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 52) —

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):
אתה צודק, בסדר. אני מבקש עוד כמה דקות, ושלא יפריעו לי.

היו"ר מ' שחל:
גם חבר הכנסת יהודה בן-מאיר מדבר כבר חמש דקות מעבר למכת הזמן שלו.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):
לא, עשר דקות ודאי יש לי. תן לי שלוש דקות. זה הכול.

רוני מילוא (הליכוד):
היו לו הפרעות קשות מצד האופוזיציה.

קריאות מספסלי המערך:

שבת וייס (המערך):

היו ניסיונות הפרעה.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):
לכן אני חוזר ואומר: הממשלה הציעה — — —

יוסי שריד (המערך):
אפילו על הדוכן אתה רוצה לעשות עסקה.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):
הממשלה מציעה תוספת — הוא מפריע לי — הממשלה חיפשה מקור מימון לאותה תוספת של שני מיליארדי שקל. כתוספת סוציאלית למשפחות ברוכות ילדים, והיא חיפשה מקור מימון סוציאלי. מה הם מקורות המימון? יש שני מקורות מימון, שני חוקים שיבואו היום, וזו חבילה אחת.

שולמית אלוני (המערך):
— — — מס נסיעות.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):
מס נסיעות-חוק — 50 דולר. שהם פחות ממס ערך מוסף על כל כרטיס טיסה.

היו"ר מ' שחל:
לא, חבר הכנסת יהודה בן-מאיר. אני משתמש בזכותי על-פי סעיף בתקנון לדרוש שאתה תדבר לעניין. עוד מעט ידונו בחוק השני, ואתה רשום.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):
אני מדבר על מכלול החוקים. גם קודמי דיברו על החוק ההוא.

היו"ר מ' שחל:
תסלח לי, אני לא ניהלתי את הישיבה.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):
חבר הכנסת שפירא דיבר גם על החוק ההוא וחברים אחרים דיברו.

היו"ר מ' שחל:
על מס נסיעות? תסלח לי.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):
הוא דיבר על כל החוקים יחד. תשאל אותו.

אורה נמיר (המערך):

שבת וייס (המערך):

הוא אינו יודע מה על סדר-היום.

היו"ר מ' שחל:
חבר הכנסת בן-מאיר, חבר הכנסת זכאי.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):
איוו גסות רוח זאת?

יחזקאל זכאי (המערך):

רענן נעים (המערך):

היו"ר מ' שחל:
חבר הכנסת זכאי, אני קורא אותך לסדר. חבר הכנסת רענן נעים, אני קורא אותך לסדר. אתם מכריחים אותי לעשות זאת. חבר הכנסת מנחם הכהן וחברת הכנסת עדנה סולודר, מבקש לשבת. מבקש גם להפסיק את השיחות. אני מבקש מכם, יש לנו סדר-יום שישה-ימים אולי בשעה 12 בלילה, ואתם עכשיו רעננים ומדברים.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אתה אופטימי.

היו"ר מ' שחל:
אני אופטימי.

עכשיו מבקש מחבר הכנסת יהודה בן-מאיר להתחיל לסיים.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):
אבל לא נתנו לי לדבר.

היו"ר מ' שחל:
נתנו לך. ועוד איך נתנו לך לדבר. אמרת מה שרצית.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):
הליכוד נתן לי מומנו.

היו"ר מ' שחל:
לליכוד לא נשאר זמן. הוא נתן לחבר הכנסת לורניץ והוא אינו יכול לתת לך. אני מבקש ממך לפתוח במשפט סיום.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):
לא משפט סיום. אדוני היושב-ראש, הפריעו לי, אני מבקש

רוני מילוא (הליכוד):

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):
זה לא הוגן. אדוני היושב-ראש.

היו"ר מ' שחל:
לא שמעתי. חבר הכנסת רוני מילוא.

רוני מילוא (הליכוד):

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):
נכון, הם הפריעו לי.

היו"ר מ' שחל:
חבר הכנסת רוני מילוא, אתה לא היית באולם. לכן מה שאתה אומר כרגע פשוט פוגע. נתתי לכולם לדבר בנחת ולא עשיתי כלום.

רענן נעים (המערך):

מה הנושא, אדוני סגן השר?

יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):

אני מדבר על המכלול. באמת, תן לי עוד שתי דקות. הפריעו לי. הרי זה הולך ביחד. אם כן, תן לי לסיים.

אלה שני מקורות מימון סוציאליים. הביטוח הלאומי ניתן עד גיל 18. מה הפסול בזה? מה הפסול להטיל — אני חוזר ואומר זאת — מס נסיעות־חוץ בסכום קטן יותר ממס ערך מוסף על הכרטיס?

שולמית אלוני (המערך):

יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):

מדוע מי שקונה נעליים צריך לשלם מס ערך מוסף, אבל מי שנוסע בבלויים בחוץ־לארץ אינו צריך לשלם מס ערך מוסף? הוא צריך לנסוע חינם?

אריה נחמקין (המערך):

באמת צריך להפסיק לשלם מס ערך מוסף על נעליים.

יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):

מה פסול יש בזה?

משפט אחרון. אדוני היושב־ראש, לגבי כל ההתקפות שהושמעו פה על ההסכם הקואליציוני — מה פירוש הדבר הזה? על מה מדובר בהסכם הקואליציוני? אני רוצה לראות פה חבר כנסת שיקום ואמר לי מדוע תלמיד בישיבת הסדר, שנמצא בתקופת שירות כצבא, מגיעה לו תמיכה פחותה מזו המגיעה למי שלומד במוסדות להשכלה גבוהה?

יוסי שריד (המערך):

יש שבע ישיבות הסדר, ואתם מתכסים בהן.

יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):

מדוע אינכם צועקים על כך שהמדינה נותנת עשרות מיליארדי שקלים למוסדות להשכלה גבוהה, ואילו מי שלומד תלמוד ומי שיושב בישיבת הסדר ומשרת ביחידות המוכחות של צה"ל, ובחלק מהישיבות תוך כדי לימודו הוא חלק מכוון הכוונות של צה"ל — לא מגיעה לו אותה תמיכה?

יוסי שריד (המערך):

אל תתכסה בישיבות ההסדר.

יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):

הוא אומר סוג כ' וסוג ג' מה הפטופטים האלה על הדתים הסוחטים כסף? עשרות שנים היו אפליה וקפוח, ובאים לתקן את הדברים, ופה קמה צעקה וקמה זעקה על סחטנות.

אורה נמיר (המערך):

הוא מקופח?

יעקב גיל (המערך):

יחזקאל זכאי (המערך):

מה עם אלה שאינם בישיבות הסדר?

יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):

אני יודע מה מדבר מגרונכם.

היו"ר מ' שחל:

רגע אחד. אני מבקש, חבר הכנסת זכאי, חבר הכנסת זכאי אני קורא אותך לסדר.

יחזקאל זכאי (המערך):

יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):

אני מדבר על ישיבות ההסדר שהן חלק מהעניין. מה יש פה?

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת זכאי, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה.

יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):

יש פה סכום של מיליארד שקל מתוך טריליון ומאה מיליון שקל. ואנחנו עוד רחוקים מלהגיע לשוויון.

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת יהודה בן־מאיר, אני מבקש לסיים.

יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):

לכן אין טעם לטענות הללו.

יחזקאל זכאי (המערך):

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת זכאי, אני קורא אותך לסדר.

יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):

צריך לתמוך בחקיקה סוציאלית מוצדקת ובמקור מימון מוצדק, ומי שמדוע לגופו של עניין, אין סיבה שלא יתמוך בחוקים האלה.

יוסי שריד (המערך):

בראיו, זה אחד הנאומים החשובים.

יחזקאל זכאי (המערך):

נאום גדול.

היו"ר מ' סבידור:

רשות התשובה לסגן שר האוצר.

סגן שר האוצר ח' קופמן:

כבוד יושב־ראש הכנסת, כנסת נכבדה, שמעתי בעניין רב את הערות חברי הכנסת — של האופוזיציה בעיקר — ורצוני להתייחס לדבריו של חבר הכנסת משה שחל, המייצג את סיעת המערך, שגורמה במחדלה לפער החברתי בארץ. דרושה מידה לא קטנה של העזה, כדי לחקוף את ממשלת הליכוד על מדיניותה בסגירת הפערים החברתיים.

ממשלה זו יכולה לרשום לזכותה את פרויקט שיקום השכונות, את חוק הבטחת הכנסה, חינוך חיסון חיסם, חוק חיללים משוחררים וחוקים סוציאליים אחרים.

אורה נמיר (המערך):

זה וידאו וטלוויזיות צבעוניות.

שבח ויס (המערך):

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

טלוויזיות זה לא חוק.

אורה נמיר (המערך):

הוא שכת להזכיר טלוויזיות ווידאו.

חוברת כ"ג. ישיבה ק"צ

— הצעת חוק לחיקון פקודת מס הכנסה (מס' 52): הצעת חוק רישוי שירותי תעופה (תיקון): הצעת חוק היטל על נסיעה לחוץ-לארץ —

שני מונים: חבר הכנסת בני שליטא וחבר הכנסת רענן נעים. שניהם מהגליל. מי בעד חוק לחיקון פקודת מס הכנסה (תיקון מס' 52), התשמ"ג — 1983?

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את הצעת

החוק לוועדת הכספים — 50

נגד — 43

ההצעה להעביר את הצעת החוק לחיקון

פקודת מס הכנסה (מס' 52),

התשמ"ג — 1983, לוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר מ' סבידור:

ב-50 קולות בעד ו-43 נגד הוחלט להעביר את הצעת החוק לוועדת הכספים להכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

יב. הצעת חוק רישוי שירותי התעופה (תיקון), התשמ"ג — 1983*

(קריאה ראשונה)

השינויים המוצעים בחוק הם, בראש ובראשונה: סמכויות למפקחים על ביצוע החוק, קנסות כבדים יותר, בעלי יסוד הרחצה, והתאמת החוק לנושא הספציפי של טיסות השכר.

תיקון נוסף המוצע עליידינו נעשה בעקבות מצע "שלום הגליל". חלק מרוכשי הכרטיסים נאלצו לבטל את טיסתם ולא יכלו לקבל כספם חזרה. ההצעה באה להסמיך את שר התחבורה לקבוע בתקנות הסדרים למקרים כאלה.

אני מציע להעביר את הצעת החוק לדיון בוועדת הכלכלה של הכנסת לשם הכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

היו"ר מ' סבידור:

תודה לשר התחבורה, חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה.

ה צ ב ע

ההצעה להעביר את הצעת חוק רישוי שירותי

התעופה (תיקון), התשמ"ג — 1983, לוועדת

הכלכלה נתקבלה.

היו"ר מ' סבידור:

הוחלט פה אחד להעביר את הצעת חוק רישוי שירותי התעופה לוועדת הכלכלה של הכנסת להכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

יג. הצעת חוק היטל על נסיעה לחוץ-לארץ, התשמ"ג — 1983**

(קריאה ראשונה)

סגן שר האוצר ח' קופמן:

כבוד יושב ראש הכנסת, כנסת נכבדה, הצעת החוק שאני מביא לאישור הכנסת מגמתה לקבוע היטל על היוצאים לחוץ-לארץ. מטרת ההיטל היא ספיגת כספים מן הציבור, כדי

סגן שר האוצר ח' קופמן: בשבוע זה, בשבוע זה — אדוני היושב ראש, אני יכול לקבל את הגנתך?

היו"ר מ' סבידור:

חבר הכנסת מיכה, להפסיק עם החריש העמוק.

סגן שר האוצר ח' קופמן:

בשבוע זה אנו מביאים הטבות משמעותיות בקצבאות ילדים ובקרוב מאוד — תקוותי שזה יהיה תוך יום-יומיים — נביא את חוק משפחות ברוכות ילדים. רצוי שחבר הכנסת משה שחל יחכה בסבלנות ויראה את התמונה הכוללת של חוק משפחות ברוכות ילדים ונספחיו.

אני מבקש להעביר את הצעת החוק להכנה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית לוועדת הכספים.

היו"ר מ' סבידור:

תודה לסגן השר קופמן, אנחנו עוברים להצבעה. אבקש

היו"ר מ' סבידור:

חברי הכנסת, אנו עוברים עכשיו לסעיף הבא בסדר-היום: חוק רישוי שירותי התעופה (תיקון), התשמ"ג — 1983, בקריאה ראשונה, את החוק יביא שר התחבורה, בבקשה.

קריאה:

מה עם חוק היטל על נסיעה לחוץ-לארץ?

היו"ר מ' סבידור:

יובא לאחר חוק זה.

שר התחבורה ח' קופמן:

אדוני היושב ראש, כנסת נכבדה, בשנת 1963 חוקקה הכנסת את חוק רישוי שירותי התעופה, אשר קבע את הצורך ברישיון שר התחבורה לטיסות מסחריות לישראל, ממנה ובשטחה. בעת שנחקק החוק היו בנמל התעופה בן-גוריון 300,000 תנועות לשנה, ומהן — כ-4% תנועות שכר. בשנת 1982 היו בנמל התעופה בן-גוריון 2,700,000 תנועות, מהן כ-20% בטיסות שכר. התפתחות התנועה בכלל, ותנועת השכר בפרט, הצריכה הסדרים שיאפשרו דו-קיום של שני סוגי הטיסות לתועלת המשק, הסדרים אלה באו לידי ביטוי בתקנות טיסות השכר שהותקנו על-ידי חוק רישוי שירותי התעופה ונכנסו לתוקף ביום 1 באפריל 1982. עלימנת שיהיו אפקטיביים, חייבים הסדרים אלה להיות מלווים באמצעי אכיפה נאותים ובהתאמת החקיקה הראשית למציאות המשתנה של עולם התעופה.

היו"ר מ' סבידור:

חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף האחרון בסדר-היום: היטל על נסיעה לחוץ-לארץ, התשמ"ג — 1983. אני מזמין את סגן שר האוצר.

* רשומות (הצעות חוק, חוב' 1621).

** רשומות (הצעות חוק, חוב' 1621).

שבת וייס (המערך):

1,800 שקל על 300 דולר, בסדר, זה אפילו יותר מכך.

אבל אני רוצה ללכת לכיוון אחר, אם משהו נוסע לסידני, לאוסטרליה, אתה נוקט כלפיו מדיניות מאוד מעוררת משום שאחיה נותן לו שם 2%, כלומר, החוק הזה מונגד בהחלט לכל העקרונות של הפרוגרסיביות.

לא מדובר כאן על עניין שולי, מדובר במאות אלפי אנשים שאכן יוטל עליהם מס בלתי פרוגרסיבי: אגרסיבי לחלוטין ופרוגרסיבי לחלוטין.

גאולה כהן (התחיה):

אפשר להעלות זאת.

שבת וייס (המערך):

לא, לי יש רעיון אחר.

מאיר שטרית (הליכוד):

כמה נוסעים, לדעתך, מקרב 600,000 הנוסעים לא יסעו עקב הטלת המס הזה?

שבת וייס (המערך):

אלה שלא יסעו הם אלה הראויים לנסוע, ימשיכו לנסוע, אנשים הנוסעים בתפקיד, הם כלולים באותה סטטיסטיקה של 800,000 — — —

מאיר שטרית (הליכוד):

כמה?

שבת וייס (המערך):

אינני יודע כמה, חבר הכנסת דן תיכון לא יודע כמה וחבר הכנסת מאיר שטרית לא יודע כמה. אנחנו יכולים לעשות ספקולציה, הספקולציה היא שמי קשה לו מאוד להשיג את 300 הדולר, באיזה שהוא שלב השיקול של ההיטל בשיעור של 50 דולר יכריע. אבל מי שמעביר את הוצאות נסיעתו לסעיף מס הכנסה, או שזה מתוך נכסיו הרבים, וההולכים ורבים, או-הנוסע כטריק כזה או כזה ורושם זאת על שם התכרה שלו, פעם לקונגרס ועוד קונגרס ועוד קונגרס — הוא ימשיך לנסוע.

זהו חוק, שמכל הנימוקים שהושמעו כאן מן הסוג של להטיב עם העם, הוא פוגע. נסיעה זולה, טיול זול לחוץ-לארץ של משפחה שחיה בצניעות — אין בזה לוקסוס, זה טיול שהמשפחה חותרת לקראתו לפעמים ארבע-חמש שש-שנים.

לכן אני תמה על עצם ההיטל הזה, הוטלו מסי נסיעות בעבר — אך באותה תקופה מעטים היו הישראלים שנסעו לחוץ-לארץ. זה היה לוקסוס בלתי רגיל — הנסיעות היו יקרות ורמת החיים בארץ הייתה שונה.

לכן, עם כל רצוני לגרום לכך שמש כזה יוטל, אני רוצה להציע אחת משתי שיטות, אפשר להנהיג פרוגרסיביות, ואין לטעון שהיגרום לכיורוקרטיה, משום שבאותה מידה כאשר אתה לוקח מע"מ על חפץ או על משהו שאתה קונה לפעמים בשקלים אחדים... איך טוען שזה מסכך את הביורוקרטיה, מבחינה זאת היית מעדיף שזה יהיה מע"מ, אך בכל נושא המימון של חוק משפחות ברוכות ילדים היית מעדיף, מבחינת השקפה, שתקרת מס הכנסה תועלה. זוהי הדרך הפרוגרסיבית ביותר שיש לנו, ואני מצטער על כך שאנחנו לאחזרונה חרדים, יש לנו איזה פחד משיעור ה-60% שקבענו אי"פעם, אחרי שהיו שיקולים ונימוקים כדי להגיע או להוריד אותו בזמנו. נטיית היא, שבכל מקרה כזה צריך להיות מס פרוגרסיבי, אנשים שיש להם צרכים בהחלט לסייע לאלה שאין להם.

לממן הוצאות נוספות בתקציב המדינה, ספינה זו תואמת את מדיניות האוצר, שלפיה לא יודפס כסף למימון הוצאות נוספות בתקציב.

היטל על נסיעות לחוץ-לארץ מוצדק מן הטעם, שעל מוצר צריכה זה לא מוטל היום כל מס, ואילו על שאר מוצרי היבוא, שגם הם נרכשים במטבע-חוץ, קיימים היטלים ומסים. אילו הטילו על נסיעות לחוץ-לארץ מס ערך מוסף בלבד, היה סכום המס המוטל גבוה מן ההיטל המוצע היום.

במשך שנים טוענים חוגי תיירות-הפנים, שהימנעות מהיטל או ממס ערך מוסף על נסיעות לחוץ-לארץ, בניגוד למוטל על תיירות הפנים, גורמת להעדפה בלתי מוצדקת של חיזר וטיול בחוץ-לארץ. המס גם יעודד תיירות פנים, כעיקר של משפחות שהעדיפו בשנים האחרונות לצאת לאתרי נופש למדינות קרובות על פני כילוי באתרי תיירות בארץ.

תחזית ההכנסות ממס זה לשנת התקציב 1983/84 מסתכמת בכמיליארד שקל.

כידוע, הוחלט בממשלה לחוקק חוק וחקנות למען משפחות ברוכות ילדים. העלות היא כ-2 מיליארדי שקל לשנה. להוצאה זו צריך מקור מימון נוסף, כדי שלא תהיה הדפסת כספים נוספת. מקור המימון העיקרי לנושא זה הוא ההיטל שאני מציע.

אבקש להעביר את הצעת החוק לוועדת הכספים של הכנסת לשם הכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

היו"ר מ' סבידור:

תודה לסגן שר האוצר, אנחנו פותחים בדיון, רשות הדיבור לראשון הנואמים, חבר הכנסת שבת וייס, ואחריו — לחבר הכנסת שלמה לוריאן.

שבת וייס (המערך):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, — — —

היו"ר מ' סבידור:

רק ברחמנות עם הזמן.

שבת וייס (המערך):

לאין שיעור פחות מכפי שהוקצה לי.

אינני יכול להתנגד לחוק שמגמתו, לכאורה, לצמצם את האינפלציה על-ידי כך שמבקשים להימנע מהדפסת כסף נוסף. גם אינני בטוח שנסיעות לחוץ-לארץ הן מסוג הדברים שאין להטיל עליהם את המס, אבל יש לי טענות אחרות.

ראשית, החוק הזה, על-פי ניסוחו הנוכחי, הוא בלתי פרוגרסיבי לחלוטין, ולכן ההשוואה למסים אחרים, כגון מס ערך מוסף, איננה תופסת. יש היום נסיעות עממיות מאוד, אשר מאפיינת הווי של-דור צעיר, של חיילים מושתחררים, של אנשים אשר בחלקם גם נמנים עם משפחות ברוכות ילדים, אשר בוודאי רובן לא חיות בעוני ואנחנו שמחים שהן לא חיות בעוני ובשלב מסוים מצליחות לאסוף סכום מסוים של כסף, לפעמים גם לוקחים הלוואות, כדי לצאת לטיול אשר אפשר להגיע אליו על-ידי רכישת כרטיס כשוי של 300 דולר, אם אתה מטייל על סכום של 300 דולר היטל בשיעור של 50 דולר — הטלת מס גבוה מאין כמוהו, והוא למעשה עולה על מס ערך מוסף. לעומת זאת אם משהו נוסע — — —

סגן שר האוצר ח' קופמן:

1,800 שקל על 300 דולר.

שלו. לכן אין ברירה אלא להטיל מס קבוע. ואני רוצה להגיד. אדוני היושב-ראש, שהסכום של 50 דולר אין בו אף פרוטה אחת של מס, אם אנחנו לוקחים את הערך הריאלי של הדולר, שהוא. נמוך ב' 14% או כ' 16% בהשוואה לאינפלציה.

אריה נחמקין (המעריך):
למה זה?

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):
אתה יודע את החשבון. רק כשנה הוצאת האינפלציה היתה 130% ואילו הפיחות רק 114%.

עדיאל אמורי (המעריך):
על כך מתאונן הנביא.

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):
אם כן, אחס תודו בצדקתי.

היו"ר מ' סבידור:
טוב שיש נביא.

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):
טוב שיש נביא ואני לא מאלה, אבל תודו לי במתמטיקה. שכל מי שמקבל דולר מקבל תמיכה בחלי מוצדקת של 16%, כי הוא לא משלם את הערך הריאלי.

עדיאל אמורי (המעריך):
זה בירי שמים?

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):
לפי החוק, כל מי שיוצא לחוץ-לארץ יכול להוציא מהבנק 3,000 דולר. הסובסידיה לאותם 3,000 דולר — 16% — היא 480 דולר. אם מישו יעמוד על המקח אתי ויגיד שגם בחוץ לארץ יש אינפלציה — — —

עדיאל אמורי (המעריך):
אתה צודק ב' 100%, אבל האשם יושב כאן.

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):
בכל אופן, יש כאן הפסד של 10% ריאלית. הוא מרוויח 300 דולר וגוברים ממנו בחזרה רק 50 דולר. לכן מי שקורא לזה מס, פשוט לא יודע מה הוא מדבר.

אמרי רון (המעריך):
גם על היבואנים צריך להטיל מס כזה.

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):
על היבואנים — אותו דבר. אבל, יש לנו כעיות עם הסכמים בין-לאומיים, עם גאט"ט. הלוא אתה חבר ועדת הכספים ואתה יודע את כל העניינים האלה ישר והפוך.

אדוני היושב-ראש, למה המס הזה אינו מס מוצדק? שמעתי ברדיו אתמול, או היום, שהשנה יצאו לחוץ-לארץ, לפי פרסום איגוד סוכני הנסיעות, כ' 800,000 איש.

רן תיכון (הליכוד):
700,000.

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):
700,000. זה מספיק בשבילי.

שבח וייס (המעריך):
זה 400,000 איש, והיתר זה מחזוריות של 20 — 30 פעם.

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):
זה אותו דבר, אני אומר נסיעות. פרופסור וייס, בחשבון אני מדייק.

אבל החוק שאתם הבאתם הנה הוא רגרסיבי לחלוטין. והייתי מאוד שמח לו לקראת הקריאה השנייה והקריאה השלישית הייתם עושים איזה שהוא שיקול לשנותו.

היו"ר מ' סבידור:
תודה רבה לחבר הכנסת שבח וייס. הן על התוכן והן על הקצב.

רשות הדיבור לחבר הכנסת שלמה לורינץ, ואחריו — לחבר הכנסת יעקב גיל.

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הרבה שנים אני דורש, תובע, להטיל מס, איזה היטל שהוא על נסיעה לחוץ-לארץ.

אורה נמיר (המעריך):
למה נזכרת רק עכשיו?

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):
לא נזכרתי רק עכשיו, לכן הקדמתי ואמרתי ששנים רבות אני דורש זאת.

אורה נמיר (המעריך):
אני חושבת שצריך להטיל מס יותר גדול, אבל לא בקשר לחקיקה הזאת.

היו"ר מ' סבידור:

חברי הכנסת, מה ההתחממות הזאת? אחס לא מסתכלים על השעון? ואחס לא מסתכלים על הרישימה של הנואמים? תנו לחבר הכנסת לורינץ לדבר.

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, במדינתנו, שבה הטלנו מס ערך מוסף החל בשיכון לזוגות צעירים — גם חיילים משוחררים וגם בני ישיבה, שבוודאי אין להם ולא כלום — ועד שרוך ועל דרך כיכר לחם ומצות — אולי חברים לא יודעים, אך על כל כיכר לחם ועל כל חבילת מצות אנחנו מטילים מס ערך מוסף של 15%.

ירוחם משל (המעריך):
גם על מרור?

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):
מרור לא, כי זה מוצר חקלאי, למעט מוצר חקלאי.

שבח וייס (המעריך):
אז למה לא על זה?

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):

אסביר לך, הקשבתי לך כפי שאני עושה תמיד בזמן שאני באולם. אין כל היגיון שדווקא על דבר כזה של מותרות כמו נסיעות לחוץ-לארץ לא נטיל מס. מן הדין היה, פרופסור שבח וייס, כפי שאמרתי — להטיל מס ערך מוסף, שזה היה מכניס יותר, פרוגרסיבי ומוצדק יותר. אבל צריך להיות גם חכם הרואה את הנולד. אנחנו עם חכם, כל אחד יקנה כרטיס לקפריסין במחיר של 70 או 80 דולר, ישלם על זה מס ערך מוסף, ושם הוא יקנה כרטיס נוסף, ולך תבדוק אם הוא נוסע להונג-קונג או לאוסטרליה, כפי שהזכרתי: תודה על האמת שלא חשבת על כך.

אמרי רון (המעריך):
אתה לא מאמין לעם ישראל.

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):
אני אפשר לבדוק איפה הוא יסתובב — מסביב לעולם בספוטניק, יעלה על הירח; אינך יכול לבדוק את כל הסיכויים

שדברים שמוצדקים לגופו של דבר, ואומנם ייעשו. אינני מאמין שיש בכית הזה איש אחד — ודיברנו על זה כמה פעמים בוועדת הכספים — שיגיד שאפשר להפלות בין ילד לילד. לא ייתכן שבכל מערכת החינוך התקן השבועי יהיה 24 שעות, ואצלנו 20 שעות. ואם מתקנים את הדבר, למה לגרום לנו את עוגמת הנפש. את הסילוף, כאילו מממנים זאת מהיטל זה או מהיטל זה. הרי אין הכנסה מיועדת. כיטלנו זאת לפני 15 שנים. הכנסה היא הכנסה, נקודה; הוצאה היא הוצאה. אנחנו צריכים לדון לגופו של עניין.

אני חוזר, ואחזור על כך כמה פעמים: עם כל ההסכמים הקואליציוניים, מעולם לא ביקשנו ולעולם לא נבקש ולעולם לא נסכים לקבל פרוטה אחת יותר ממה שמקבלים במערכת החינוך הכללית. להיפך.

היו"ר מ' סבידור:

חבר הכנסת לורינץ, גם בהקצבת הזמן?

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):
אני כבר מסים.

להיפך. אנחנו הגבלנו את עצמנו ואיננו מקבלים עבור תלמודי התורה, שלנו אלא 30% מההוצאות של הילד בחינוך הכולל, ועלייך כך אנחנו תורמים נטו לתקציב המדינה 40%. אותו דבר לגבי הישיבות. אנחנו מקבלים רק 40% כאשר יכולנו לקבל 80%, כפי שהציעו לנו מטעמים קואליציוניים. כפי שמקבל החינוך הגבוה. עלייך כך אנחנו. שוב, תורמים לתקציב. אין כאן אפליה לטובה. יש כאן שוויון. ולכן אני מבקש שלא לכוון את הדברים יחד.

החוק הזה מוצדק לגופו, ולכן אני מאמין שכל אחד מכנס יצביע בעדו.

היו"ר מ' סבידור:

רשות הדיבור לחבר הכנסת יעקב גיל, ואחריו — לחבר הכנסת נפתלי פדר.

יעקב גיל (המערך):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הקשבת קשב רב גם לדיון הקודם וגם לדיון הזה. כאשר השתרעו הדברים אלה באלה, וכאן באה זעקה, לפעמים היא נוגעת ללב, מצד חברי הכנסת של אגודת ישראל: מה לנו כי נלין על כך שרוצים לתת לבני הישיבות? מדוע אנחנו דואגים לאוכלוסייה הערבית וענינו אינן פקוחות ואוונטו אינן כרויות לדברים שעולים מקרב האוכלוסייה החרדית לביצוע ההסכם הקואליציוני? אין נימוק דחוק יותר מן הנימוק הזה. ר' יהודה הלוי, בספרו "הכוזרי", טבע את המטבע של הסיבה והמסובב. אלמלא היה מסובב, לא הייתה סיבה; ואלמלא הייתה סיבה לכך, לא היינו מדברים.

עובדה היא, שלפי חוק משק המדינה הוקדמה הגשת התקציב הרגיל, שהגיע השנה — קשה אפילו לומר את המספר הזה — לטריליון 123 מיליון אלפי שקלים. מכל הכסף הזה, במשך שלושה חודשים, בעינויים ובשעות רבות של דיונים במשרדי הממשלה השונים, לא מצא יושב-ראש ועדת הכספים של הכנסת להעלות את הדברים הנוגעים לביצוע ההסכם הקואליציוני, אלא בשעה שעומדים להגיש את הצעת החוק לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. באים הנה וטוענים: אתם נגדנו. האם בתקציב אדיר זה לא היה אפשר למצוא את אותם 3 מיליארדי שקלים או מלללים שרוצים כדי לשמר את הקואליציה?

היו"ר מ' סבידור:

אתם מסתכלים גם על השענו? עכשיו אתם מתחילים דיון תיאורטי כמה זה? כמה מלווים? וכמה נוסעים? הניחו לזה. אני מבקש.

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):

נתייחס ל-700,000 — לא נדקדק בדקדוק עניות — וניקח רק ממוצע של 2,000 דולר — מיליארד ו-400 מיליון דולר מבזבזים עליידי יציאה לחוץ-לארץ.

אדוני היושב-ראש, כל התיירות שלנו היא מיליון תיירים, והם מבזבזים בסך הכול, לפי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, 75 מיליון דולר. ואנחנו מוציאים לתיירות חוץ מיליארד ו-400 מיליון או מיליארד ו-600 מיליון דולר. אני שואל, האם אין לנו הבנה מינימלית שאנחנו צריכים להגביל זאת? — אנחנו לא יכולים לסגור שערים, זה נגד הליברליזם, ובעניין זה אני ליברלי יחד אתכם — אבל, האם אסור לנו לגבות? זה אינו מס, אלא מחיר ריאלי על אותם דולרים. זאת ועוד, כל היצוא שלנו בשנה החולפת היה 5 מיליארדי דולר.

היו"ר מ' סבידור:

רק סחורות בלי שירותים.

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):
לא, הכול יחד.

היו"ר מ' סבידור:

לא, הכול יחד זה 11 מיליארד.

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):
אני אבדוק.

אורה נמיר (המערך):

אני רואה שגם היושב-ראש מתעבר.

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):

אני אבדוק, אבל אני אגיד לך למה זה לא יכול להיות.

עדיאל אמוראי (המערך):

יושב-ראש הכנסת צודק ביחס ליצוא הכולל. חבר הכנסת לורינץ מדבר על סחורות בלי שירותים.

היו"ר מ' סבידור:

זה מה שאמרת.

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):

נכרוק מה שאמר היושב-ראש. לו זה היה כך, לא היה לנו גירעון של 3 מיליארדים.

יצוא הסחורות הוא 3.5 מיליארדי דולר. אנחנו מוציאים על נסיעות לחוץ-לארץ 1.4 — 1.6 מיליארד דולר. אני לא מאמין שיש עוד מדינה מטורפת כזו בכל העולם. 50 דולר אינם פתרון לבעיה שלנו. לכן אני לא מאמין שיש חבר כנסת בעל מצפון כלכלי מינימלי, שיוכל להצביע נגד ההיטל הזה, שאינו היטל. אלא מה? יש כאן פגם אסתטי. לא היו צריכים להביא ולכוון את החוקים יחד, כאילו מטילים היטל כדי לממן משפחות מרובות ילדים, כדי לממן את החינוך בבית-הספר היסודי.

אורה נמיר (המערך):

לא היה לך חלק בהצעה הזאת, לעשות זאת יחד?

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):

היתה התמרמרות. אני חושב שעשוי עוול. לא חשוב לי אם עשה זאת שר החינוך או שר האוצר. שורת הדין מחייבת.

הרכישות. במקום לבוא לעם ולהגיד את האמת: לא הצלחנו להסתדר בינינו בממשלה — הממשלה גדולה, יש בה 21 שרים, יש לה הרבה מאוד אילוצים והיא צריכה הרבה מאוד חמרונים על־מנת שתישאר שלמה ותשביע את רצון כולם — על מי מטילים את העול? — על האזרח, ולאחר — בעוד שבוע ימים. אין אפילו אפשרות להתארגן ולהיערך לדבר הזה. זאת סחטנות של הממשלה מהאזרחים שלה, כשהיא מטילה עליהם מס לאלתר.

מה יעשו אותם אנשים שכבר רכשו את כרטיסי הנסיעה ואין להם 50 דולר, או 200 דולר, אם נוסעת משפחה בת 4 נפשות? מה הם יעשו אם אין להם הסכום הדרוש כדי לשלם את המס הזה? להתחיר את הכרטיסים, או לי מיצרי, כי לא יקבלו את הכסף בחזרה; לשלם — או לי מיצרי, כי אין להם מנין. הדעת לא סובלת שמכניסים את האזרח למלכוד כזה, כדי להיטיב עם השותפים הקואליציוניים.

אני מציע לחברי אגודת ישראל, שכל כך מרבים לפנות למערך ואומרים "מדוע עינכם כל כך צרה בציבור הדתי?" — עינו של המערך אינה צרה בציבור הדתי, אבל האופן שבו הם מנהלים את ענייניהם מן ההכרח שיביא להתייחסות כזאת לחביעות שבהסכמים הקואליציוניים. כי בסך כל המיליארדים המוצאים היום אפשר היה למצוא אותם שלושה מיליארדים כדי לעשות אותם דברים שאנחנו מחבקשים עכשיו לעשות.

חברי הכנסת, הממשלה הזאת נבחה בהיטל "שלוש הגליל" 20 מיליארד שקל עודפים על ההוצאה. יכלו להשתמש בזה, אם כל כך חשוב היה לחוקק חוק משפחות ברוכות ילדים — אנחנו נדרש אליו מחר, ולא אפשר מה שעשה כאן שגן שר האוצר שערבב מין בשאניו מינו.

אני אתנגד להצעת החוק הזאת, ראשית מפני שלא צורך היום לעשות את זה, ושנית — בגלל העילה שבגללה הובא החוק לשולחן הזה.

חברי הכנסת, אני רוצה לקוות שבמהלך הטיפול בהצעת החוק הזאת תחזור בה הממשלה בעצמה, מפני שתראה שאי־אפשר ליישם את החוק, אבל אם לא, עלינו לעשות הכול כדי להסביר לציבור את האמת העומדת מאחורי הצעת החוק של היטל מס נסיעות.

היו"ר מ' כהן־אבידב:

תודה לחבר הכנסת יעקב גיל, רשות הדיבור לחבר הכנסת נפתלי פדר, ואחריו — לחבר הכנסת חופיק טובי.

אורה נמיר (המערך):

אדוני היושב־ראש, האם אין זה מקובל שסגן שר המציע את החוק נוכח בזמן הדיון?

היו"ר מ' כהן־אבידב:

הוא ישנו. אני רואה אותו.

אורה נמיר (המערך):

רק עכשיו נכנס. חבל שלא נזכרתי קודם.

נפתלי פדר (המערך):

אדוני היושב־ראש, נכנסת נכבדה, המהפך הכלכלי האומלל של 1977 הוכח ככישלון צורב, אשר פגע וכרסם במשק המדינה. תהליך ההתפכחות ממנו הוא ממושך, ואילו ספיחיו עדיין נותנים את פירותיהם הבאשים בדמות הצפת המשק הישראלי כמוצרי יבוא זולים, תוך פגיעה במאזן התשלומים ובייצור המקומי. על רקע זה ניתן לקדם בברכה כל פעולה התורמת להחזרת המשק הישראלי לימים שקדמו לרפורמה הכלכלית שהנהיג הליכוד.

נפתלי פדר (המערך):

זה שווה 4 מיליארדים.

יעקב גיל (המערך):

4 מיליארדים, מצד אחד עושים שגיאות למכביר, מגיעים לכן שכורכים מס בכביצו הסכם קואליציוני, ולאחר מכן מלינים על קריקטורות ומכנים את מציירי הקריקטורות ככינויים שמקומם לא יכירם פה.

היו"ר מ' כהן־אבידב:

חבר הכנסת גיל, אצלי רשום שכבר סיימת.

יעקב גיל (המערך):

עוד לא התחלתי, אני מרבה רק דקה. מישו טעה כנראה.

אני רוצה, לומר, שרבים משתמשים, באופן דמגוגי מאוד, במספר של 700,000 שנוסעים לחוץ־לארץ, כאילו עינם צרה, אין לאף אחד, או לחלק המרבי של הבית הזה, להליך על כך שנוסעים לחוץ־לארץ, תלונה כזאת היא התנשאות, היא דרך גלוה שצריך להוקיע אותה. מותר לאדם שחוסך ורוצה לראות עולם כדי להעשיר את עולמו, לסדר בסדר העדיפויות שלו, בסדר העדיפויות של ההוצאה שלו, גם נסיעה לחוץ־לארץ, וזה לא צריך להירשם לו כדבר כל כך נגטיבי, כפי שמנסים להצמיד לנוסעים לחוץ־לארץ. יש להם רשות וזכות שאינן נופלות מזכותו של אחד מחברי הכנסת לעשות זאת. כבר דיברו על כך ששליחים של ארגונים וגופים או חוסכי תוכניות ההשתלמות, היכולים להגיש דוח על הנסיעה ולקבל את החזר הכספים האלה, יסעו בכל מצב, על מי תיפול המעמסה? על אלה שחסכו פרוטה לפרוטה ורוצים לממש את החלום הזה, רוצים לממש את מה ששמעו עליו כל כך הרבה, לצאת ולראות את העולם הגדול.

גם מבחינה ציונית אני אומר לכם, שמן הראוי שאנשים יסעו לחוץ־לארץ, כדי שיכירו כמה טוב להם פה, באופן יחסי, לעומת מה שיש בעולם הגדול. יתירה מזאת, אנחנו נמצאים היום במצב, שצעירים רבים, כטרם גיוסם, מתוך אלף ואחד שיקולים ומוטיבציות, רוצים לממש את האפשרות הזאת, אנחנו באים ומכבידים את עולנו עליהם.

חברי הכנסת, הסתכלו בבקשה בשלוש הצעות החוק המונחות בפניכם, רק להצעת החוק בדבר ההיטל אין דברי הסבר, באמת קשה להסביר זאת, בתרועת מנצחים יצאה הממשלה ביאדר 1974 וצינה שהנה סוף סוף נפתרנו מעול.

דן תיכון (הליכוד):

ב־1977.

יעקב גיל (המערך):

בתרועת ניצחון: הנה התפטרנו מעולו של מס הנסיעות האזורי הזה, שיצר לנו קשיים רבים, מה יסבירו היום? איך זה יעמוד במבחן הציבור? מה יגידו על אלה שבתרועת ניצחון ביטלו את המס, ועכשיו מחזירים אותו במחשכים, בהחלטה של יום, בפעולה חפזה, בדרכים אשר לא מותירות בחינה יסודית ועמוקה של כל השלכותיה של הצעת חוק זו. מה רוצים, שאנחנו כל כך נתלהב לקבל אותו?

דובר כאן על היות המס גרסיבי, דובר על חוסר היכולת להטיל על זה מס ערך מוסף, איזו המרכה והמרחיק לנסוע יצטרך להרכות לשלם, ואי־אפשר לעשות זאת, לכן, הבה נעשה חוק אחיד לכולם, אין עול גדול מזה.

הצעת החוק הזאת באה כי לממשלה לא היה כוח לכפות קיצוץ בשיעור 4.5% בתקציבי המשרדים השונים, בתקציב

להחזרתו מכל סיבה שהיא. אומרים שזה מס על עשירים, על הוצאה שהיא מותרת כביכול. זו דמגוגיה. העשירים, אנשי העסקים והפקידים הגבוהים מקבלים חזר הוצאות. מנכים להם את ההוצאה ממס הכנסה. הם לא ייפגעו. ייפגעו המוני הצעירים ו"עמך". שנסיעה פעם אחת בכמה שנים עבורם אינה מותרת אלא מצרך רגיל. פעם אמרו שמקרה ורדיו גם הם מצרכי מותרות.

גם שיטת המיסוי פסולה בעינינו, כאשר היא בנויה על מס גולגולת וריאקציו.

מנסים להצדיק את המס הפוגע במאות אלפי אזרחים בכך שהוא מיועד לחלשום תוספת כישור לאומי למשפחות מרובות ילדים. אנו בהחלט בעד הטבות סוציאליות, גם בעד הגדלת קצבאות הביטוח הלאומי למשפחות מרובות ילדים. אבל יש לא מעט מקורות לכך, בלי להטיל מסים חדשים. מדוע לא תבטלו את האתנן הקואליציוני למפלגות הדתיות שכיום, עם ההסכם החדש. עולה על 3 מיליארדי שקלים? מדוע לא תיקחו מההתנחלויות כשטחים הכבושים, המרוששות את התקציב ומרחיקות את השלום?

אבל אנו פוסלים את החוק מפני שמס זה בא לממן תוספת קצבאות לילדים הבנויה על אפליה גזעית כלפי אזרחי המדינה. אנו פוסלים תכלית פסילה את השיטה הגזענית שנוהגים בה בהקצבת תשלומים למשפחות מרובות ילדים. הבנויה על שיטת הקצבאות לילדי יוצאי צבא. שיטה זו מעדיפה יוצאי צבא על פני יתר אזרחי המדינה, וכך מוציאה את אזרחי המדינה הערבים מן המסגרת. המביש הוא, שממילים מס שהאזרחים הערבים ישלמוהו, כמו כל האזרחים, אך הם לא יקבלו קצבאות ילדים, שמס זה מיועד לממן. ההמצאה של "יוצאי צבא" בתנאי ישראל היא נוסחה הבאה להגיד: ליהודים כן, לערבים לא. מפני שהם אינם משרתים בצבא. זהו קריטריון גזעני להקצבות סוציאליות. הוא נקבע כמודע כדי למנוע משפחות ערביות מרובות ילדים לקבל את התוספת עבור ילדים משפחות יהודיות מקבלות.

חברי הכנסת, לפי המצב הקיים, בלי התוכנית החדשה המיועדת להגביר את האפליה — המצב הקיים הבנוי על אפליה גזעית — משפחה עם ארבעה ילדים של יוצא צבא מקבלת כ-40% יותר ממשפחה ערבית. משפחה עם שישה ילדים מקבלת כיום, בלי התוספת של יוצא צבא, 4,700 שקלים, כאשר משפחה עם שישה ילדים של יוצא צבא מקבלת 7,400 שקלים. קרוב ל-57% תוספת. כך הלאה, הקצבה גדלה עם גידול מספר הילדים.

האפליה הגזענית בולטת כאשר יהודים שאינם משרתים בצבא מטעמי דת, בחורי הישיבות כעלי משפחות מרובות ילדים, מקבלים את התוספת המגיעה ליוצאי צבא בדרכים אחרות. כל אחד יודע את האמת הזאת.

הקביעה השרירותית, שהיות המקבל "יוצא צבא" היא כסיס לקביעת תנאים סוציאליים, נהפכה לנומה בארץ בכל שטחי החיים — בקביעת קצבאות למשפחות מרובות ילדים, בקביעת מלגות לסטודנטים, בקביעת נקודות העדפה לשיכון ועוד. כסיס זה לקביעת העדפות סוציאליות, חוץ מהאפליה הלאומית האנטי-ערבית הטמונה בו, יוצר למדינה תרמית של מחנה צבאי: לא תרמית של מדינה שיש בה אזרחים חסידים של חיייה האזרחיים, כשווייזריות אלא, כמדינה, של חיילים ולא-חיילים — מחנה צבאי גדול.

לא השלמנו מעולם עם החרפה והבושה הזאת של חופעה גזענית, של אפליית הילדים הערבים והוצאתם מחוץ למסגרת

אין כל ספק, שמס נסיעות, כחלק ממדיניות כוללת של עידוד השימוש בתוצרת הארץ, הוא מס שמקומו יכירנו כמערכת המשקית דלת האמצעים של מדינת ישראל. הפיכת הנסיעה לחוץ-לארץ למצרך היבוא הזול ביותר, באופן יחסי, כשלצדו נקטה מדיניות של האטת הפיחותים, גרמה לתוצאה האבסורדית, שבילוי של שבוע ימים בהרי האלפים האוסטריים הפך זול יותר מבילוי שבוע בחרמון, גם כאשר בחישוב העלויות כוללים את מחיר הטיסה לאתר הנופש שבחוץ-לארץ.

ואולם, הצורה שבה מביאה היום הממשלה את בקשתה לאישור מס הנסיעות, והמטרות שלשמן היא מבקשת לגבותו, לא יוכלו לזכות בברכתנו.

בתהליך חפז, תחת עולה הכבד של השותפות הקואליציונית, יצאה החלטה להטיל מס נסיעות אחיד, בשיעור של 50 דולר לכרטיס. לא נעשה כל ניסיון לדרג את המס בהתאם לעד הנסיעה או בהתאם לאמצעים הכלכליים של רוכש הכרטיס. אלא נקבע חד תחל: הנוסע לקצוני תכל והנוסע לבקר במדינה שכנה, העשיר המרבה בנסיעות והעני שזו לו נסיעתו הראשונה — כולם ישלמו מס בשיעור אחיד. אכן, שוויון אמיתי וצדק סוציאלי לדוגמה.

תושבי ישראל נדרשים היום לפרוע שובר תשלום נוסף ממחיר המכול — מרקע השחקים — של השותפות הקואליציונית הנוכחית. ואני שואל: מה ההצדקה לכך? הרי בקופת האוצר צריכים להימצא עודפי מס שנגבו לצורך מלחמת לבנון. עודפי מס בשיעור של כ-20 מיליארד שקל. מה נעשה כאותם עודפים? האם אין בכוחם לסייע בפתרון בעיות רבות במשק הישראלי, ובכללם מחיר הקואליציה? לממשלת הליכוד הפתורנים.

ועד שתפתר בעיה זו, הבה נבהיר את המטרה שלשמה באה הממשלה ומבקשת להטיל היום את מס הנסיעות: מתוך שלושה מיליארדי שקלים הנקובים בשובר הקואליציוני הנוכחי, כמיליארד שקלים יוקצו לתלמידי ישיבות ולרכבים מטרה אשר עוד בהצעת התקציב הקיימת, בטרום הופעלה במסחטה הקואליציונית האחרונה, הוקצבו לה סכומים אסטרונומיים מקופת הציבור. האם למטרה זו מוצדק להפעיל את האמצעי, הרצוי כשלעצמו, של מס הנסיעות? בשעה שמערכת האשפות הציבורית מתווסטת, הצפיפות בכתיב הסוהר משוערת לפתרון מתגברת, וכן רבות המטרות הנעלות העומדות על הפרק, קשה למצוא כל הצדקה לשינוס המתניים הלאומי לצורך הבטחת רווחתה של קבוצת מיעוט. שאינה רואה את עצמה שותפה שוות-חובות במדינה הציונית.

חברי הכנסת, בנסיבות אלו לא נתמך בחוק זה.

הי"ר מ' כהן-אבידב:

תודה לחבר הכנסת נפתלי פדר, רשות הדיבור לחבר הכנסת תופיק טובי, ואחריו — לחבר הכנסת עדיאל אמורי.

עדיאל אמורי (המעריך):
אני מוותר.

הי"ר מ' כהן-אבידב:

יאם כן, אחריו חבר הכנסת מאיר שטריי.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, כתופים ובמחולות ביטלה ממשלת הליכוד, עם עלייתה, לשלטון, את המס על נסיעות לחוץ-לארץ. כיום מחזירים אותו, ואנו מתנגדים להחזרתו. כפי שהתנגדנו לו כאשר היה קיים. אנחנו מתנגדים

נסיעה לחוץ-לארץ, שהיא למעשה מותרות, על-מנת לממן דבר חשוב יותר.

הלוואי שהיינו נהגים בדרך זו גם בנושאים אחרים. למשל, בדיון על תקציב המדינה הצעתי להיטל היטל נוסף על מכירת ניירות-ערך בבורסה, ולהגיע ל-4% במקום 2%, ויש 2% הנוספים יתקצבו נושאים כמו חינוך, שיקום שכונות ורווחה. יש לכרך על מגמה זו בחוק, ואני שמח שזו הדרך למימון חוק משפחות ברוכות ילדים.

אבל ברשותכם, וברשותך אדוני סגן השר, אני רוצה להעלות נושא אחר, שלדעתי מחייב שיקול-דעת זהיר, וזאת גם על רקע העבר. בין הנוסעים לחוץ-לארץ יש משלחות של תלמידים ושל צעירים שיוצאים במסגרת חילופי נוער וסטודנטים. באמצעות הסכמים בין מדינת ישראל למדינות אחרות: מדי פעם יוצאות מ ישראל משלחות נערים, ובחלק מהמקרים הכרטיס כולו ממומן על חשבון הממשלה המזמינה. לפעמים הכרטיס ממומן בחלקו בלבד, 50% על חשבון הממשלה המזמינה, ולעתים הכרטיס ממומן על-ידי הנער עצמו שיוצא, אבל האירוח הוא על חשבון הממשלה המזמינה.

בעבר, כשהיה מס נסיעות, היה צמוד למס פטור מס נסיעות על-פי הנוסח שאקרא לפניהם: "מס נסיעות פטור, החשלה" — 1975. מי שנוסע לחוץ-לארץ במסגרת תוכנית שנתית לחילופין של צעירים ונוער שאושרה על-ידי המועצה הציבורית לצעירים ונוער, שמונתה על-ידי שר החינוך והתרבות בהסכם הדדי ולפי הזמנת ממשלה זרה, ובלבד ש-50% לפחות ממחיר הכרטיס מומן במטבע-חוץ על-ידי המומין, יושב-ראש המועצה הציבורית יאשר קיום התנאים לפי פסקה זו. אם כן, כל אלה שנסעו בקטגוריה זו, קיבלו פטור ממש נסיעות.

מאחר שמדובר בתלמידים, וכדרך כלל בתלמידים שהוריהם מכסים את ההוצאות האלה, או יידרשו לכסות אותן, לפחות במקרה הזה יש סכנה שקבוצה זו תיפגע. היטל נסיעות כזה יכול לפגוע במשלחות של צעירים, וזה לדעתי חשוב לשלעצמו לשמירה על קשר בינינו לבין מדינות אחרות. על כן אני מציע, אדוני סגן שר האוצר, להכניס את התיקון הזה ולתת פטור לא רק לזכאים לפי הפרטים המפורטים בהצעת החוק, אלא גם למשלחות תלמידים וצעירים באמצעות המועצה לחילופי נוער. יש לנו עניין בכך, כי הצעירים שיוצאים בשליחות הם שגרירים מצוינים של מדינת ישראל במדינות חוץ, והם מביאים לנו כבוד ויקרה. אני מכיר את זה מקרוב בתוקף תפקידי בעבר כיושב-ראש הוועדה לקשרים בין-לאומיים של מרכז השלטון המקומי, ואני חושב שראוי לסייע לתלמידים אלה במסגרת הזאת. תודה.

היו"ר מ' שחל:

רשות הדיבור לחבר הכנסת מאיר כהן-אבידב, ואחריו — לאחרון המשתתפים בדיון, חבר הכנסת מרדכי וירשובסקי.

מאיר כהן-אבידב (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כאשר בוטל חוק מס נסיעות בשנת 1977, הצבעתי יחד עם המערך נגד ביטולו, כי צפיתי את העתיד ואמרתיו שלא צריך לבטל חוק כזה. יתירה מזאת, בכנסת התשיעית הגשתי להנהלת הקואליציה הצעת חוק מס ערך מוסף על נסיעות, אבל לצערי היא לא נתקבלה. אני רוצה להפנות את תשומת לב סגן השר, שאולי ניתן לחקק את הדבר הזה, כי החוק הזה הוא גרסטיבי ולא טוב, כשהגשתי את הצעת החוק, הגשתי אותה כחוק מס ערך מוסף, תוספת, כי לדעתי זה מתקבל כציבור בצורה הרבה יותר טובה, מי שקונה חליפה יקרה משלם כך וכך מס ערך מוסף, העני והעשיר

ההטבות למשפחות מרובות ילדים, מפני שהם ערכים. התנגדנו בזמננו לחוק שתיקן את חוק חיילים משוחררים, ביולי 1970, שהסמך את שר העבודה והרווחה, בהתייעצות עם שר האוצר ובאשרור הוועדה של הכנסת, להחליף חקנות שלפיהן יוסיף תמיכה למשפחות מרובות ילדים של יוצאי צבא. לפי חוק זה אתם מתכוונים עכשיו להחליף תקנה חדשה, כדי להגדיל את הקצבאות לילדי יוצאי צבא. צעקנו וזעקנו עוד ב-1970 על הבושה הזאת, הוקענו אותה והבענו כמה פעמים את ביטוליה. ב-27 בינואר 1982 הגשנו הצעת חוק לביטול האפליה הזאת. את הצעת החוק הזאת הגיש חבר הכנסת מאיר וילנר. אך הכנסת דחתה את הצעתנו. אנו חוזרים ומתריעים על האפליה הזאת ומציעים להסיר את ההפרה הגזענית הזאת מישראל.

לסיים, נציגי הממשלה ונציגי סיעת ת"מ, אשר מנפנים בחוק הזה, או מתווכחים ומחצצים בו, מדברים על דאגה למשפחות מרובות ילדים. האמת היא, כי ממשלה זו רחוקה מאוד מכל דאגה למשפחות מרובות ילדים. ממשלה המעלה מדי חודש בחודשו את מחירי החלב, הלחם והתמאה ומקצצת את תקציבי החינוך ואת שירותי הבריאות; ממשלה שהמשפחות העניות ומספר הילדים העניים גדלו ורבו תחת חסותה, חסות שלטון הליכוד — אינה ממשלה הדואגת למשפחות מרובות ילדים.

לכן אנו מציעים להחזיר את הצעת החוק לממשלה.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

תודה לחבר הכנסת תופיק טובי. חבר הכנסת מאיר שטרית, ואחריו — עברכם הנאמן, אחרון הנואמים יהיה חבר הכנסת וירשובסקי.

מאיר שטרית (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ראשית, אני מברך על החלטת הממשלה לממן את חוק משפחות ברוכות ילדים לא על-פי ההצעה המקורית.

שורשנה ארבל-אלמוזלינו (המערך):

איפה יש חוק משפחות ברוכות ילדים?

מאיר שטרית (הליכוד):

אמרתיו שאני מברך על החלטת הממשלה לממן את חוק משפחות ברוכות ילדים לא על בסיס ההצעה המקורית, דהיינו קיצוץ בתקציבי משרדי הממשלה, לרבות התקציבים של המשרדים החברתיים, אלא באמצעות הטלת מס נסיעות. כלי להיכנס לעובי הקורה לגבי היטל על נסיעות לחוץ-לארץ, כרור לכולנו שעדיף לממן את החוק הזה בדרך זו ולא בדרך של פגיעה נוספת בשירותים החברתיים, בעיקר כחחומי החינוך והרווחה. הוקוקים לחינוך ולא רק למניעת פגיעה.

החוק המוצע אומר למעשה, שכל אזרח ישראלי אשר יסע לחוץ-לארץ ישלם היטל בסכום השווה ל-50 דולר. אינני חושב שמישהו יבטל את נסיעתו לחוץ-לארץ בגלל אותם 50 דולר. יתירה מזאת, אני חושב שהאמירה מעל במת הכנסת, שרק המסכנים שרוצים לנסוע בפעם הראשונה לחוץ-לארץ לא יסעו בגלל תשלום 50 דולר, גם היא מטוענת.

שבח וייס (המערך):

יכול להיות, אבל זה — — —

מאיר שטרית (הליכוד):

מעבר להיטל של 50 דולר, כל מי שנוסע לחוץ-לארץ מבזבז עוד מאות, דולרים.

אנו אומרים: רבותי, אתם תיסעו פחות לחוץ-לארץ, וצריך לומר זאת באומץ, ולהוסיף: נכון, אנחנו מטילים מס ומגבילים

אדוני סגן השר, אני מתנגד בכל תוקף לכך שהסכום הזה ייחשב כהוצאה לצורך פטור ממס הכנסה. קבלו או סוחר שנוסעים לחוץ-לארץ. — הסכום הזה לא צריך להיחשב להם כהוצאה הפטורה ממס הכנסה. מדוע? מי שנוסע גם נהנה מזה, לכן עליו לשלם. זה לא יפגע בו או בעסק שלו. אנחנו צריכים לקבוע, שהחוק הזה ימומן כולו על-ידי הנוסעים לחוץ-לארץ.

כמה חברי הכנסת אמרו כאן, שהליכוד פתאום מטיל מסים והוצאות. האם כבר שכחנו את מלווה הקליטה, מס הקליטה, מס עלייה, כופר היישוב וכל מיני מסים אחרים? כשהיינו צריכים לממן הוצאות קליטה, הוטל מלווה קליטה. היה גם מס שנקרא כופר היישוב.

רבותי, אלה דיבורים בעלמא. לדעתי צריך לחוקק את החוק הזה. לפי הסטטיסטיקה יוצאים 600,000 יהודים לחוץ-לארץ. עשיית חשבון, ומתברר שמעט כל יהודי שני כבר נסע לחוץ-לארץ. בארצות-הברית יש הרבה אמריקנים שלא נסעו מחוץ אל חוץ. לעומת זאת אין ישראלי שנוסע לארצות-הברית ואינו עושה את הטיוול מחוץ אל חוץ. לכן לא צריך לבכות על הנושא הזה. אני רק מצטער על כך שאותם אנשים שנוסעים לארצות רחוקות, שיש להם אפשרות להוציא מאות ואלפי דולרים, משלמים אותו סכום שמשלם מי שבאמת נוסע לנופש למקום קרוב. ליוון או קפריסין או לארץ קרובה אחרת.

אני מבקש מסגן שר-האוצר לקחת לתשומת לבו את הנקודות האלה, והייתי מודה מאוד לו אפשר היה לתקן אותן.

היו"ר מ' שחל: תודה. רשות הדיבור לחבר הכנסת מרדכי וירשובסקי, אחרון המשתתפים בדיון.

מרדכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, קודם כול אני רוצה לומר, שאני מתפלל על האפסטרופסות שאנחנו נוטלים לעצמנו על כספי הציבור. כל אחד עושה חשבון שאותו מס נסיעות שאנחנו רוצים להטיל הוא בסך הכול 50 דולר, ואותו 50 דולר — כמה זה בסך הכול? הרי זה יהודי שנוסע לחוץ-לארץ מוציא הרבה יותר. האם זאת אמת מידה? זה כספו של הציבור, זה כספו של האוצר. אנחנו צריכים להיזהר בדברים האלה. דין פרוטה כדון מאה, ודין דולר כדון כל סכום אחר שבא מכיסו של האוצר. השאלה היא האם באמת אנחנו צריכים להרשות לקחת כסף מכיסו של האוצר למטרות מסוימות, ולא להגיד: בסך הכול זה לא הרבה.

אדוני היושב-ראש, ההתנהגות הזאת מזכירה לי פקיד שהיה בעיריית תל-אביב לפני הרבה מאוד שנים. הוא היה בא לאוצר ואומר: אתה חייב 100 לירות — זה היה כימים ש-100 לירות היו הרבה כסף — כשהאוצר היה צועק, הוא היה אומר לו: תן 50 לירות ונגמור את העניין.

אני חושב שהשאלה היא האם צריך לרדת לכיסו של האוצר ולקחת אגורה אחת. אינני מוכן כלל להתווכח על השאלה האם 50 דולר הם הרבה או מעט. חרץ מזה, מדובר כאן בעיקרון. אם אנחנו קובעים היום 50 דולר, מחר ייקבעו 100 דולר, מחרתיים 200, וכן הלאה וכן הלאה, ואז, כשהסכום יהיה יותר גדול, פתאום אנשים יגידו: מה קורה כאן?

אדוני היושב-ראש, אני מעריך בהחלט את עקביותו של סגן יושב-ראש הכנסת, חבר הכנסת מאיר כהן-אביב. בשנת 1977 הוא התנגד באמת לביטול מס הנסיעות, והיום הוא מסכים להטלת המס, אבל קשה לי להתפעל באותה מידה

משלמים מס ערך מוסף, ולכן רצוי לקרוא לזה חוק מס ערך מוסף על נסיעות.

יהיו כאלה שיאמרו שאפשר לנסוע לארצות-הברית דרך קפריסין — אבל זה לא כך. כי אף אחד לא ייטול על עצמו את הטרחה לעבור דרך קפריסין לארצות-הברית. אם הוא ממנה, הוא לא יעבור דרך קפריסין כדי ליהנות מחיסכון של 2,000—3,000 שקל. מי שכבר נוסע לארצות-הברית, לא ייטלטל עוד יום או יומיים בקפריסין, שיהיו כרוכים בהוצאות נוספות, על מלון, למשל.

סגן שר האוצר ח' קופמן: חבר הכנסת כהן-אביב, יש בארץ אוכלוסייה גדולה שיש לה זמן, לא כולם מהמרים.

אורה נמיר (המערך): גם זו אחת התרומות הגדולות שלכם לרווחת האזרח.

מאיר כהן-אביב (הליכוד): נאמר שההפסד יזה בשכרו, אבל הציבור יקבל את זה טוב יותר כרגע שתקרא לזה מס נסיעות, ומי שייסע לארצות-הברית באמת ישלם יותר.

אינני מקבל את דבריו של חבר הכנסת גיל על כך שאנשים שנוסעים להשתלמות אינם צריכים לשלם מס נסיעות. אני סבור שחלק גדול מהנסיעות על חשבון קרן ההשתלמות הן פיקציה גדולה. פיקציה במלוא מובן המלה.

שבת וייס (המערך): זה נכון.

מאיר כהן-אביב (הליכוד): ומי שנוסע אינו נוסע להשתלמות, אלא מנצל את מלוא הסכום לטייל. לא יזיק אם הוא ישלם את המס הזה.

התפלאתי על מה שקראתי ב"על המשמר". קראתי שם: "המשפחות העניות לא חוכלנה לנסוע? שמו שמים. אני שואל אותך, חבר הכנסת זכין, האם באמת משפחות עניות נוסעות לחוץ-לארץ? שם נאמר שהמשפחות העניות כבר לא יכולות לנסוע לחוץ-לארץ, בגלל התשלום של 50 דולר או 20,000 לירות.

אני רק רוצה להסב את תשומת לבם של חברי הכנסת לכך, שיש רבים הנוסעים פעמיים ושלוש פעמים בשנה כדי למלא את המזוודות בביגוד ובהלכשה, ועלידי, כך מכסים את הוצאות הנסיעה, יש כאלה שעושים זאת, כי יש הכרל גדול במחירים. אם הם ישלמו את המס הזה, לא יקרה שום דבר.

אדוני סגן השר, אני מתנגד לפטורים מכל סוג שהוא. ללא יוצא מן הכלל, גם לא למשלחות נוער. מי שירצה לנסוע, שיעבור שבועי-שבועיים בבניין ויוצא יחד איהם 20—30 אלף לירות. זאת לא בעיה. תלמיד חינוך שלומדים בכיתות י"ב יכולים לעשות כל עבודה, כשביל 20,000 לירות הם צריכים לעבור רק שבוע או שבועיים. אני מציע שלא לתת פטורים. ברגע שפותחים את כרו הפטורים, איך יודע איהם הוא ייסגר, אז יהיו גם פטורים לחולים ולנכים, וכל מיני סוגים של פטורים, ולא יהיה אפשר לעצור זאת. אז גם לא יהיה אפשר לבצע את החוק הזה. הנוסעים במשלחות נוער הם אומנם שליחים מצוינים, יוצאים מן הכלל, אבל הם גם נהנים מהטיוול. לכן זו לא בעיה. מי שרוצה לנסוע, ירים את השרוולים שלו ויעבוד בכל עבודה, וניתן לעבוד שבועי-שבועיים ולהוציא את הסכום הזה.

חוכרת כ"ג. ישיבה ק"צ

— הצעת חוק היטל על נסיעה לחוץ-לארץ: מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת —

לחוץ-לארץ פסולה? קודם אמרו: סוף סוף אפשר לקנות מטבע-חוץ. עכשיו כל ישראלי יכול לנסוע בלי שיטלו עליו מסי נסיעות. אבל הואיל וצריך לספק את צורכיהן של המפלגות הדתיות, זה עומד מעל לכל, ומחזירים את מס הנסיעות. אני רוצה לשאול: האם אני יכול להיות בטוח שכל המסים האחרים, המסים שבוטלו בגאווה וכשמחה על-ידי ממשלת הליכוד — ותמכנו בחלק מביטול המסים כי חשבנו שצריך לשחרר את האזרח מעול המסים הרובץ עליו — יתחילו לחזור אחד אחד ובאין רואה, אבל במשקל גדול? אני חושב שזאת רק הסנונית הראשונה, מפני שהכספים האלה לא יספיקו כדי לשלם את כל התשלומים הכלולים בהסכמים הקואליציוניים.

אני חושב שאנחנו היום ברגרסיה, ומתחילים להחזיר מסים שמצאנו אותם שליילים וביטלנו אותם. לא בכדי היה ריכוז גדול גם בממשלה על העניין הזה. אבל כאן, כמובן, אדוני היושב-ראש, הרי תהיה חזקה מצוות הקואליציה, מה נשיג על-ידי זה — יעד לאומי או הסכם קואליציוני, שאפשר היה לבצע אותו בצורה יותר רצינית, ולא השנה, כשנטל כל כך כבד רוכץ עליו?

ואני אומר, אדוני היושב-ראש: אנחנו נמצאים בסיטואציה, שכאשר הממשלה לא יודעת מה לעשות, היא מכניסה את ידה הגסה לתוך כיסו של האזרח, מוציאה משם כסף בצורה ברוטלית וחוזרת בה מהבהטחות שהיא נתנה לו לפני כמה שנים, כשביטלה מסים שהיו מיותרים. אני חושב שזה תהליך שלילי. לכן צריך להתנגד להצעת החוק הזאת, אשר למעשה איננה באה לקדם מטרה סוציאלית, אלא באה לשרת אינטרסים של לחץ מפלגתי ופוליטי של חוגים דתיים על הממשלה.

היור"ר מ' סבידור:

תודה לחבר הכנסת וירשובסקי. חם הדיון והוויכוח ואנחנו עוברים להצבעה.

דוני מילוא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, שני מונים.

היור"ר מ' סבידור:

שני מונים: חבר הכנסת אריאל ויינשטיין וחבר הכנסת רפאל סוסיסה.

אני מעמיד להצבעה את ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדת-הכספים. מי בעד העברת הצעת החוק לוועדה — ירים את ידו; מי נגד?

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את הצעת

החוק לוועדה 45 —

נגד 34 —

ההצעה להעביר את הצעת חוק היטל על

נסיעה לחוץ-לארץ, התשמ"ג — 1983,

לוועדת הכספים נתקבלה.

יד. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

של תקנות שעת-חירום (שיפוט בעבירות שבוצעו בלבנון על-ידי מבקרים מישראל) (תיקון), התשמ"ג — 1983, וחוק העונשין (תיקון מס' 17), התשמ"ג — 1983 — שהחזירה ועדת החוקה, חוק ומשפט לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

כן הונחו מסקנות ועדת העבודה והרווחה בעניין: ביצוע הפלות בתנאי מחתרת.

מסיעת הליכוד באופן כללי. אני רוצה לקרוא משהו מתוך מצע הליכוד לכנסת התשיעית. שם נאמר: "יבוטלו מס קנייה, מס שירותים, מס נסיעות ועוד מסים מיותרים הנופלים למעמסה על הציבור ומסורכלים שלא לצורך את מנגנון גביית המס". לגבי מס נסיעות נאמר במצע הליכוד: "מס נסיעות איננו מתיישב עם זכויות הפרט המקובלות במשטרים דמוקרטיים, שאחת מהן היא חופש הגנועה". מאז חלפו כשש שנים. האם השתנו העקרונות הדמוקרטיים של סיעת הליכוד, והיום כבר מוטל להטיל מס נסיעות. זה כבר דמוקרטי?

שרה דורון (הליכוד):

המצב השתפר, ועם ישראל נוסע.

מרדכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

גם אז עם ישראל נסע, גם היום הוא נוסע. חברי הכנסת, המבחן איננו האם היום נוסעים יותר או פחות. המבחן הוא האם צריך להטיל את המס הזה, האם הוא צודק או לא. אם הוא לא צודק, אם הוא איננו דמוקרטי, לא צריך להטיל אותו. ואגב, חבר הכנסת כהן-אבידב הזכיר את ארצות-הבית, ששם נוסעים מחוץ אל חוץ. האם הוא בדק אם יש שם מס נסיעות? האם יש מדינה נאורה אחת שיש בה מס נסיעות?

מאיר כהן-אבידב (הליכוד):

האם יש עור מדינה בעולם שיש לה בעיות כמו למדינת ישראל?

מרדכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

ולכן היא באמת בעת ובעונה אחת עושה גם התנחלויות, גם מלחמה וגם רוצה להטיב עם העם ככל מיני דברים. ולוותר על מסים על דברים שצריך יהיה לחייב אותם במסים.

אדוני היושב-ראש, אילו הממשלה היתה מציעה תוכנית חירום כלכלית והיתה אומרת לציבור ולכנסת: הואיל ואנחנו נמצאים במלחמה בלבנון, והיא עלתה לנו מעל ומעבר למה שחשבנו, והואיל ואנחנו מבצעים תוכניות התנחלות רבות וכבדות מאוד, אנחנו מציעים תוכנית חירום כלכלית, מצמצמים משרדי ממשלה, מקצצים בהוצאות, מתפשטים כל דרך איך לחסוך שקל אחד — הייתי יכול להבין למה היא עושה זאת, אם כי לדעתי זה מוטעה. אבל כשהכול הולך, כשמוציאים כל הוצאה במלחמה, כל כסף להתנחלות, כשהממשלה עושה כל מיני פעולות ראוות, פתאום מוצאים שצריך לקצץ לפי החוק בזכויות לפי מס הכנסה — דבר שגמרנו רק לפני כמה דקות לדון עליו — וגם להטיל מחדש מס נסיעות, אשר בגאווה רבה בוטל לפני שנים מספר על-ידי הממשלה שאמרה שזה מס לא דמוקרטי. ובסופו של דבר, אדוני היושב-ראש, זה נעשה כשביל לספק צרכים קואליציוניים צרים, בשביל לספק את הביטחון שהקואליציה לא תיפול. בשביל זה הציבור צריך לשלם במס נסיעות?

אדוני היושב-ראש, השאלה איננה סכום הכסף. השאלה היא האם אפשר לדרת בצורה כזאת לכיסו של האזרח. האנשים בישראל רוצים לנסוע לחוץ-לארץ ולבלות. הרי הם אזרחים חופשיים. למה שלא יסעו? פתאום מוצאים שהנסיעה

היור"ר מ' סבידור:

הודעה למזכיר הכנסת.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

ברשות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת הצעות חוק אלו: חוק להארכת תוקפן

טו. הודעה אישית של חבר הכנסת ע' נוף

היו"ר מ' סבידור:

חבר הכנסת נוף — הודעה אישית.

עקיבא נוף (הליכוד):

אדוני היושב־ראש, כנסת נכבדה, חברת הכנסת שולמית אלוני ייחסה לי היום תמיכה בקבוצת כהנא.

שולמית אלוני (המערך):

לא נכון.

עקיבא נוף (הליכוד):

הגני מצהיר כי התנגדתי בעבר ועודני מתנגד לאידיאולוגיה ולשיטות הפעולה של הרכ כהנא וקבוצתו. לדעתי, דברי חברת הכנסת אלוני הם שיטה דומה לשיטות כהנא — הדבקה תווית.

שהיא יודעת שאיננה נכונה, במגמה לנסות ולמנוע ממני את חופש הביטוי וההתנגדות הלגיטימית להשקפתה.

היו"ר מ' סבידור:

תודה.

שולמית אלוני (המערך):

אדוני היושב־ראש — — —

היו"ר מ' סבידור:

אתרי הודעה זאת אין שום דבר.

חברי הכנסת, מחר בשעה 11:00 מתכנסת הכנסת למושב מיוחד לבחירת הנשיא. לאחר הבחירות תהיה הפסקה, ובשעה 16:00 תחל ישיבה רגילה. ישיבה זו נעולה. תודה.

הישיבה ננעלה בשעה 10:26.